

LIETUVIŲ
DIENOS

LITHUANIAN DAYS
JANUARY 1967

DR. J. K. VALIŪNAS, VLIKO PIRMININKAS
1967 METŲ SAUSIO MĖN.

Vyriausias Redaktorius / Editor-in-Chief

Bernardas Brazdžionis

Literatūros Redaktorius / Literatur Editor

Juozas Tininis

Foto Redaktorius / Photo Editor

Daumantas Čibas

Anglų kalbos Redaktorius / Senior English Editor

Milton Stark

Anglų kalbos Redaktorius / English Editor

Mrs. Rita Medziukaitė-Bureika

Leidėjas / Publisher

Anthony F Skirius

Administratorius / Circulation Manager

Juozas Andrius

Redakcijos atstovai atskiruose miestuose ir valstybėse /
Contributing Editors:

Juozas Bertulis, Vladas Būtėnas — Chicago, Illinois;
Vytautas Alf. Braziulis — Cleveland, Ohio —; Vladas
Mingėla — Detroit, Mich.; Balys Raugas — Philadelphia,
Pa.; Cezaris Surdokas — Baltimore, Md.; Petras W. Ur-
ban — Cleveland, Ohio; Vaclovas Verikaitis — Toronto,
Canada; Vytautas Volertas — Riverside, N. J.

Nuolatiniai foto bendradarbiai / Photographers:

JAV: Boston, Mass. — B. Kerbelienė; Brooklyn-New
York, N. Y. — V. Augustinas, V. Maželis; Chicago, Ill.
— A. Gulbinskas, B. Lungys, V. Noreika; Cleveland,
Ohio — V. Bacevičius; Los Angeles, Calif. — L. Briedis,
Pr. Gasparonis, L. Kančauskas; Manchester, N. H. —
K. Daugėla; Hollywood, Cali. — P. Jasiukonis; Omaha,
Nebraska — Rev. L. Musteikis; Philadelphia, Pa. — F.
Jakaitis, V. Gruzdis; Washington, D.C. — Photo Alda,
P. Labanauskas; Waterbury, Conn. — J. Gaidys.
CANADA: Hamilton, Ont. — A. Juraitis; Montreal, P. Q.
— L. Stankevičius; Toronto, Ontario — J. Dvilaitis.
AUSTRALIA: E. Butkūnas, E. Karpavičius, P. Sekalauskas,
Vyt. Vosylis.

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu
ar inicialais nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.

Signed or initialed articles do not necessarily reflect the
opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine.

Žodinę ir visą kitą medžiagą, spausdintą "Lietuvių Die-
nų" žurnale, LD leidykla pasilaiko teisę panaudoti kitais
atvejais be atskiuro susitarimo.

Publishers reserve the right to reprint any or all matter
published in Lithuanian Days magazine without sepe-
rate agreement with the authors.

Rankraščius ir kitą medžiagą, jei kitaip nesusitarta, re-
dakcija tvarko pagal savo nuožūrą.

Manuscripts or other matter submitted for publication
in Lithuanian Days magazine will be edited at the dis-
cretion of the editors, unless otherwise agreed upon.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTO SU "KALIFORNI-
JOS LIETUVIU", LEISTU 1946-49 METAIS.

"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH
"CALIFORNIA LITHUANIAN".

Skaitytojų pageidavimu prenumerata atnaujinama auto-
matiškai, nelaukiant atskiuro pranešimo. Nutraukdamas
prenumeratą, skaitytojas administraciją informuoja lai-
šku. / If subscription is to be discontinued at expi-
ration, notice to that effect should be sent; otherwise
it will renewed automatically. This policy accords with
the wishes of our subscribers.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpjūčio mėn.
Published monthly, except July and August.

Atskiuro nr. kaina 65 centai.

Single copy 65¢.

Prenumerata metams \$6.00 bet kuriame pasaulio krašte.
Subscription \$6.00 per year in any country of the world.
Garbės prenumerata / Honorary subscription \$10.00.

"Second Class Postage Paid At Los Angeles, California".

LIETUVIŲ DIENOS

LITHUANIAN DAYS MAGAZINE

4364 Sunset Boulevard

Hollywood, California 90029

Telefonas: 664-2918

SAUSIS, 1967 METAI
Nr. 1 (170), XVIII metai

JANUARY, 1967
Vol. XVIII, No. 1 (170)

TURINYS / CONTENTS

Vedamasis	3
Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto (Vliko) vekloje:	4-5
Vlikas išsirenka naują pirmininką ir naują valdybą	4
Lietuviškųjų veiksmų konferencijos nutarimai.	5
Spaudoj ir gyvenime	6
V. Alseika, Valstybininkas Ernestas Galvanauskas.	7
V. Tarsis, Palata Nr. 7 romanas. Tęsinys	8
Johannes Bobrowski, Sugrįžusi Sarmatijos žemė. Eilėraščiai. Vertė J. Tininis.	9
J. Bobrowskis ir jo raštai (J. B.)	9
V. L. Pasaulio Lietuvių Archyvo dvidešimtmetis.	12
E. Kėpalaitės skulptūros paroda (r)	14
KNYGOS IR AUTORAI.	16
VEIDAI IR VAIZDAI. Ilustruota kronika.....	18-19
ŽMONĖS, DATOS IR DARBAI. Smulkioji kronika.	20

ENGLISH SECTION

Internationalism or Nationalism. Editorial.....	21
Asia Hears of Lithuania's Freedom Struggle. (Ilk).	22
Books and Periodicals.	24
Lithuanian History in Stamps. Part LCM, by A. Bernotas.	24
LITHUANIANS MAKE NEWS.	25
Menas okup. Lietuvoje veržiasi už partijos rėmų. Ilustruotas reportažas.	26

**Nepamirškite atsiųsti prenumeratos mokesčio
už 1967 metus.**

COVERS / VIRŠELIAI

Front Cover / Pirmasis

Dr. Juozas Kęstutis Valiūnas — naujasis
Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto
pirmininkas.

J. K. Valiūnas gimė 1923 m. Kaune, gimna-
ziją baigė 1941, I-sios komunistų okupacijos,
metais. Po to sekusiais vokiečių okupacijos
metais buvo aktyvus liet. pogrindyje. Antrą
kartą rusams okupuojant Lietuvą, pasitraukė
į Vakarų. Vokietijos universitetuose studijavo
ekonomiją ir teisę ir 1947 m. baigė Tuebinge-
no un-tą PhD laipsniu, apgindamas disertaciją
apie lietuvių-vokiečių prekybinius santykius
Lietuvos nepriklausomybės metais.

1951 m. atvyko į JAV. Čia ėmėsi stambaus
prekybos verslo, dirbdamas kaip direktorius
ir dalininkas (kartu su dr. J. Kazicku) Neris
International, Inc. ir kt. bendrovėse. Tuo pačiu
metu neišleido iš akių ir lietuviškos veiklos.

Vlike jam yra tekę bendradarbiauti dar Vo-
kietijoje. Pernai gruodžio mėn. atsistatydinus
V. Sidzikauskui, išrinktas Vliko pirmininku.

Dr. Juozas Kęstutis Valiūnas, newly elected
president of the Supreme Committee for Li-
thuania's Liberation.

J. K. Valiūnas was born in 1923, in Kaunas.
He graduated from high school in 1941, during
the first Communist Russian occupation of Li-
thuania. During the German occupation which
followed, Valiūnas actively participated in the
Lithuanian underground movement. In 1944,
before the second Communist Russian invasion,
he fled to the West and settled in Austria.

In Germany J. K. Valiūnas studied economics
and law. In 1947 he received a Ph.D. degree
from Tuebingen University upon presenting
his dissertation: "Lithuanian-German Trade
Relations during Lithuania's Years of Indepen-
dence".

In 1951 Dr. V. came to the United States
where he began work as director and partner
of Neris International, Inc and other corpora-
tions.

Dr. V. has continuous contact with foreign
countries and is active in Lithuanian political
and cultural affairs.

Dr. V. became active in the Supreme Com-
mittee for Lithuania's Liberation while still in
Germany. Recently, after the resignation of
V. Sidzikauskas, he was elected president of
the Committee. Compared to previous presi-
dents he is the youngest to hold an executive
position in the Committee.

Naujoji Vliko valdyba: (iš kairės) R. Kezys, J. Sonda, dr. B. Nemickas, dr. J. K. Valiūnas, pirmininkas, P. Vainauskas, J. Audėnas, A. Budreckis.

Newly elected executive committee of the Supreme Committee for Lithuania's Liberation.
Foto V. Maželis

Su pragiedrulio viltimi

Esame ne vieni. O nelaimėje turėti draugų ir užtarėjų yra žingsnis iš nelaimės. Laisvės troškimu rūpinasi visa eilė pavergtų Europos Tautų: Albanija, Bulgarija, Čekoslovakija, Estija, Latvija, Lenkija, Rumunija, Vengrija, o jų gretose ir Lietuva. Pavergtųjų Europos Tautų seimas, veikias New Yorke, nuolat ir nuolat budina pasaulio sąžinę, primindamas, kad — nėra taikos, kol nebus laisvės. Savo naujųjų metų sveikinime Pavergtųjų Europos Tautų seimas, tarp kitko, sako:

...Praėjusieji metai dar kartą parodo, kad niekas negali sustabdyti laisvės troškimo vyksmo. Laisvo tautų apsisprendimo idėja padarė didelį šuolį visame pasaulyje. Mums visiems bendras laisvės troškimas ir 1966 metais rado atgarsio ir pritarimo laisvajame pasaulyje.

Tebevyksta Sovietų ir Kinijos santykių irimas gerokai susilpnino anksčiau buvusią monolitinę komunizmo jėgą. Vadinamos satelitinės Rytų-Vidurio Europos valstybės pamažu išsiveržia iš Kremliaus varžtų. Visų pavergtų tautų teisėti reikalavimai ir nepalaužiama laisvės dvasia verčia keisti savo politiką ir mūsų atžvilgiu. Nors komunistiniai viešpačiai, jų sukurto policinio aparato remiami, vis dar tebelaiko valdžią savo rankose, bet ji tolydžio išslysta. Žmonių kasdieniniai poreikiai ir modernaus gyvenimo poveikis verčia pavergtus keisti pasenusią komunistinę ūkio sistemą ir ieškoti naujų sprendimų. Komunistų partijos biurokratai nebesuspėja eiti kartu su gyvenimu. Jie yra verčiami duoti daugiau laisvės rašytojams, menininkams ir mokslo žmonėms. Kai kuriuose komunistų valdomuose kraš-

tuose net ir pačios viršūnės ima abejoti komunistinių dogmų neliečiamumu ir jų verte. Senasis pasitikėjimas režimu silnėja ir abejingumas jo tikslingumu didėja. Ankstyvesnės galybės jėga mažta, ir tas vyksmas nebegali būti sustabdytas net sugriežtintomis policinėmis priemonėmis.

Sutinkame naujuosius 1967 metus su viltimi, kad, turint laisvojo pasaulio moralinę paramą, vėl bus pažengta į priekį Sovietų pavergtųjų tautų laisvės siekimuose.

Baigdamas savo raštą, Pavergtųjų Europos Tautų seimas reiškia užtikrinimą, kad "visomis turimomis priemonėmis bus stengiamasi įgyvendinti mūsų laisvės troškimą. Ižengiame į 1967 metus su tvirta viltimi, kad pokario europinės problemos susilauks teisingo sprendimo, atremto į nepriklausomybę ir laisvę. Tegu nušvinta ryškus pragiedrulis jūsų kelyje į laisvę!"

Tokie linkėjimai mūsų "užsienio" politikoje, kur mes esame tik vienas iš daugelio komponentų, kur ne viskas priklauso nuo mūsų norų, vilčių ar net ir darbų. Tačiau yra kitas vilčių ir siekimų laukas — tai mūsų "vidaus" politika: čia beveik viskas priklauso tik nuo mūsų pačių gerų norų, geros valios ir gerų darbų. Jeigu mes patys sau nepadėsime, niekas iš šalies negalės padėti. Nelengva, tiesa, mums viduje tvarkytis ir tvardytis, neturint išorinių priemonių savitvardai palaikyti. Mūsų vežimas turi riedėti geros valios vairuojamas. Jos ir norisi palinkėti stovint ant naujųjų metų slenksčio.

Vliko seimo prezidiumas. Kalba prel. J. Balkūnas. Sėdi (iš kairės): V. Sidzikauskas, J. Sonda, K. Drunga ir V. Galvydis.

Presiding officers of the annual convention of the Supreme Committee for Lithuania's Liberation. Foto V. Maželis

VLIKAS IŠSIRENKA NAUJĄ PIRMININKĄ IR NAUJĄ VALDYBĄ

Vaclovas Sidzikauskas — Lietuvos Laisvės Komiteto pirmininkas Pavergtųjų Europos Tautų Seime, keletą metų vadovavęs ir Vlikui (Vyriausiajam Lietuvos Išlaisvinimo Komitetui), jau grįžęs iš Azijos Antikomunistinės Lygos konferencijos, pareiškė, kad jis yra nutaręs pasitraukti iš Vliko pirmininko pareigų. Jam pakankamai esą darbo ir Lietuvos Laisvės Komitete, Vlikui reikia ieškoti naujų jėgų, o, be to, jis norįs turėti kiek laisvesnio laiko susikaupti ir pagalbėti apie savo ilgą diplomatinę veiklą darbų ir patirimų užfiksavimą atsiminimų formoje.

Pernai metų lapkričio 30 d. Vliko Tarybos posėdyje V. Sidzikauskas pareiškė atsistatydinimą. Tame posėdyje turėjo būti svarstomas kai kurių Vliko asmenų dalyvavimas lapkr. 19 d. įvykusiame Šviesos-Santaros susirinkime, kur dalyvavo ir kalbėjo Sovietų Sąjungos pareigūnas Jungtinėse Tautose L. Vladimirovas. Dėl tame susirinkime dalyvavusių Vliko asmenų elgsenos nesuderinamumo su jų užimama Lietuvos laisvės kovoje pozicija, norėta rasti formulę, ateityje panašioms incidentams išvengti ir Vliko pozicijai pareikšti. Daugumai posėdžio dalyvių pasisakius, kad šis klausimas nesvarstytinas, pirmininkui pasitraukus ir šešioms tarybos nariams iš posėdžio pasitraukus, VLIK tarybos posėdis nutrūko.

Gruodžio 7 d. sušauktas Vliką sudarančių grupių atstovų pasitarimas rado kalbą ir priėjo išvados, kad taryba laiko tame susirinkime buvusius „įvykius nesuderinamus su tautine drausme“. Gruodžio 10 sušauktas Vliko seimas, kuriame visos grupės susitarė dėl naujo pirmininko kandidatūros. Dalyvavo 15 grupių atstovų, iš kurių 14 pasisakė už dr. J. K. Valiūną. Sudarytas naujas Vliko tarybos sąstatas, į kurį įėjo: dr. J. K. Valiūnas — pirmininkas (L. Ūkininkų S-ga), J. Au-

dėnas (Valstiečių Liaud.), dr. B. Nemickas (Tautin. S-gos), A. Budreckis (Rytų Lietuvos Rezistencinio Sąjūdžio), R. Kezys (Liet. Fronto Bičiulių), J. Sonda (Social. Demokratų) ir P. Vainauskas (Krikšč. Demokr. S-gos).

Tuo būdu į valdybą įėjo nauji žmonės: dr. J. K. Valiūnas, R. Kezys, J. Sonda ir P. Vainauskas; į valdybą nebeįėjo: V. Sidzikauskas, B. Bieliukas, A. Vedeckas ir St. Lušys.

Naujasis pirmininkas energingai ėmėsi darbo, per mėnesį laiko (nuo pernai metų gruodžio 10, kada perėmė pareigas, iki šių metų sausio 14 d. kada buvo sušaukta veiksmų konferencija) sušaukė keturius Vliko valdybos posėdžius, kuriuose svarstyta, aptarta ir išsiaiškinta visa eilė Vliko veiklos klausimų ir darbų.

Sąryšy su nelemtaisiais įvykiais ir kai kurių asmenų netaktiška laikysena, kai kas džiaugėsi įmatą mūsų politinių veiksmų krizę; jų nusivylimui reikia pasakyti, kad, atvirkščiai, — Vlikas dar labiau sustiprėjo, įgavo naujų jėgų ir parodė ryžtą ir bekompromisinės kovos tęstinumą. Vliko pirmininku stojo dirbti jaunosios kartos asmuo, jauniausias iki šiol buvusių Vliko pirmininkų. Spaudai, tarp kitko, jis pareiškė: „Lietuvos okupantai skelbia, kad su vyresniosios kartos lietuvių politikų pasitraukimu iš Lietuvos laisvinimo darbo, tas užmojis savaime mirs. Bet taip nebus. Yra dažnai gražiai pakalbama, kad mes, laisvame pasaulyje gyvenę lietuviai, turime aukoti savo sveikatą, darbą ir pinigus tam uždaviniui ir reikia, kad kuo daugiau žmonių ryžtųsi tai daryti. Šių sunkių ir atsakomųjų pareigų perėmimu noriu užakcentuoti, kad mes Lietuvos išlaisvinimui dirbsime ir toliau, ir tol, kol lietuvis visoje žemėje bus laisvas“.

Vliko pirmininkas Dr. Valiūnas:

“VLIKAS DĖS PASTANGAS...”

Šių metų sausio 14 d. New Yorke susirinkusią Vliko sukvietą konferenciją Vliko pirmininkas dr. J. K. Valiūnas pradėjo šiomis mintimis:

Lietuvių tautai teko nuolat kovoti su savo laisvės bei nepriklausomybės priešais iš Vakarų, Pietų bei Rytų. Dėl tų priešų puolimų 13-tame šimtmečiuje sukurtoji Lietuvos valstybė ilgainiui buvo sužlugdyta. Ir prie 49-rius metus iš naujo atkurtoji mūsų valstybė prieš 26-rius metus vėl buvo sugriauta.

Ne kartą priešus nugalėję, nugalėsime ir dabartinius, nes tiek Mindaugo, tiek Vasario Šešioliktosios Lietuva pasauliui žinoma ir duoda mums jėgų vėl atkovoti jos nepriklausomybei. Mūsų pareiga čia yra veikti taip, kad pavergtas lietuvis, patirdamas apie mūsų darbus, galėtų semtis iš jų dvasinio pasitiprinimo ir pasididžiavimo.

Dr. J. K. Valiūnas

Ateinančiais ir tolesniais metais Vliko veikla turės taip reikštis konkrečiais darbais, kad ji būtų matoma ne tik mūsų pačių, o ir viso pasaulio. Mes turime atkreipti ypatingą dėmesį į visame pasaulyje pasklidusių lietuvių pajėgas, kad joms susidarytų progų ir galimybių atitinkamai veikliau pasireikšti Lietuvos laisvės kovoje. Vliko uždavinys bus tuos darbus skatinti ir derinti.

Vlikas dės pastangas sustiprinti ir išplėsti atitinkamą informaciją nelietuviams laisvajame pasaulyje. Šiam darbui reiks talkininkų, nes jis didelis ir sudėtingas.

Antras dalykas, tai 1968-ųjų, Lietuvos nepriklausomybės atstatymo jubiliejinių metų tinkamas paminėjimas. Vienu ir kitu klausimu Vliko valdybos nariai pateiks šiai konferencijai apsvaistyti savo programines gaires. Jose numatyta politinė konferencija, leidiniai, memorandumai ir kiti žygiai į laisvųjų pasaulio valstybių vyriausybes, Jungtines Tautas bei kur tik bus reikalinga kreiptis.

Jau buvusioji Vliko valdyba buvo numaičiusi kviesti Alto, Diplomatu, Lietuvos Laisvės Komiteto, P. Lietuvių Bendruomenės ir Vliko pasitarimą, tik nesusitarta dėl datos. Pagaliau tokia konferencija sušaukta š. m. sausio 14-15 dienomis New Yorke.

Joje dalyvavo 27 asmenys:

Iš Lietuvos Diplomatinių Tarnybų — J. Kajeckas, V. Stašinskas, A. Simutis;
iš Vliko — J. K. Valiūnas, J. Balkūnas, B. Nemickas, J. Audėnas, A. Budreckas, R. Kezys, J. Sonda.

iš PL Bendruomenės valdybos, Amerikos LB vald. bei tarybos ir Kanados LB valdybos — St. Barzdukas, A. Nasvytis, V. Kamantas, J. Jasaitis, V. Volertas, J. Jurkūnas, J. Šlepetys, P. Vileišis, V. Kleiza, A. Rinkūnas;

iš Amerikos Lietuvių Tarybos — P. Grigaitis, E. Bartkus, T. Blinstrubas, V. Šimaitis; iš Lietuvos Laisvės Komiteto — V. Sidzikauskas, J. Puzinas, V. Vaitiekūnas;

Konferencijai pasibaigus, sausio 15 d. išleistas pareiškimas, iš kurio matome jame svarstytus klausimus ir nutarimus. Konferencijos darbo tvarkoje buvo: 1) Lietuvos padėties įvertinimas tarptautinėje raidos perspektyvoje; 2) Lietuvos valstybinės nepriklausomybės atstatymo 50 metų sukakčiai atžymėti pagrindinių projektų sutarimas ir jų vykdymo suderinimas; 3) laisvųjų lietuvių jaunimo reiškimosi galimybių Lietuvos laisvinimo veikiančiose organizacijose ir veikloje paryškinimas; 4) lietuviškosios informacijos svetimiesiems poveikimo sustiprinimas.

Konferencijoje išklausyti šie pranešimai: V. Sidzikausko — apie dabartinę tarptautinę padėtį ir jos kryptį; Alto vicepirm. dr. P. Grigaičio — apie Alto nusistatymus; Vliko vald. vicepirm. dr. B. Nemicko, PLB valdybos vicep. St. Barzduko, LLK nario dr. J. Puzino, Kanados LB pirm. A. Rinkūno — apie planus Lietuvos valstybės nepriklausomybės 50 metų sukakčiai atžymėti; PLB vald. vicep. V. Kamanto — apie jaunimo dalyvavimą Lietuvos laisvinimo darbe ir Vliko valdybos nario Kezio — apie lietuviškosios informacijos svetimiesiems centro reikalą.

Buvo sudarytos 5 komisijos — politinė, fi-

Lietuviškųjų veiksmų

konferencijos nutarimai

nansų, informacijos, jaunimo reikalų ir Lietuvos valst. nepriklausomybės atstatymo 50 metų sukakties programos — kurios klausimus svarstė ir padarė nutarimus.

Lietuvos valstybės nepriklausomybės 50 metų sukakties metai — 1968 — skelbtini LIETUVOS LAISVĖS KOVOS METAIS. Lietuvos Laisvės Kovos Metų paskelbimą vykdys Vliko 1967 m. gale sukviesta Washingtono speciali konferencija.

Su 50 Lietuvos nepriklausomybės minėjimo programa susiejami šie kultūriniai įvykiai, pradedant jau šiais metais:

1967 m. lapkričio 24-26 dienomis Chicagoje JAV ir Kanados lietuvių kultūros kongresas;

1968 liepos 7 d. Chicagoje — JAV ir Kanados lietuvių III-ji Tautinių Šokių šventė; rugpj. 31 — rugsėjo 2 dienomis New Yorke Pasaulio Lietuvių Bendruomenės III-sis seimas;

Be to, numatyta sušaukti politinę konferenciją; atskirų kraštų lietuviai nepriklausomybės minėjimus rengia, atsižvelgdami į bendrųjų minėjimų ir įvykių datas.

Konferencija numato reikšią sudaryti specialų komitetą 1968 Laisvės Kovos Metų veiklai lėšoms telkti; jį sudarys Vliko, Alto, LLK ir LB skirti atstovai.

Sukakties proga numatoma visa eilė leidinių, liečiančių Lietuvos politikos ir kultū-

š. m. gegužės 20-21 d. Gražinos operos spektaklio pakartojimas 1968 m. Vasario 16 d.;

Rezoliucijų komisija Vliko seimo metu 1966 m. gruodžio 11 d. Iš kairės: dr. A. Vasaitis, dr. D. Krivickas, dr. B. Vitkus, P. Razgaitis, J. Daugėla ir A. Maurukas.

Resolutions committee during the convention of the SC for LL. Foto V. Maželis

Veiksmų konferencijos, vykusios sausio 14-15, dalyviai. Foto P. Ažuolas

I eil. — Grigaitis, Valiūnas, Kajeckas, Sidzikauskas, Barzdukas; II eil. — Blinstrubas, Šlepetys, Sonda, Vainauskas, Budreckis, Nemickas, Nasvytis, Vileišis, Jasaitis; II eil. — Bartkus, Kezys, Kamantas, Kleiza. (Nuotrauka daryta konferencijai pasibaigus, todėl kai kurie dalyviai buvo jau išsiskirstę). Foto P. Ažuolas

Delegates at the Lithuanian American political organizations conference. Foto P. Ažuolas

ros sritis bei kovą dėl Lietuvos laisvės.

Lietuvių Bendruomenės rūpečiu rengiami ir bus išleisti šie veikalai: Nepriklausomos Lietuvos istorija (lietuviškai ir angliškai); Lietuvių išeivijos istorija, paruošta V. Liulevičiaus; Lietuvių literatūros istorija, paruošta A. Vaičiulaičio (anglų k.); Lietuvių kalbos aiškinamasis žodynas, paruošė dr. A. Klimas; Lietuviai Kanadoje (anglų k.) — leidinys leidžiamas Kanados LB, remiant Ka-
Nukelta į 6 psl.

MENAS OKUPUOTOJE LIETUVOJE VERŽIASI IŠ PARTINIŲ RĖMŲ...

Menininkai okupuotoje Lietuvoje, kalbėdami apie savo darbus ir sumanymus, šiuo metu nepamiršta pabrėžti, kad didžiausias jų rūpestis, žinoma, esąs vykdyti **kompartijos nubrėžtą uždavinį — praturtinti rusų revoliucijos sukakties atžymėjimą**. Tačiau šalia to galima rasti ir minčių, kurios rodo, kad anas rūpestis yra tik **formalus gestas partijai**. Kokie pagrindiniai yra menininkų rūpesčiai, susiję su jų kūrybine paskirtimi, matyti iš paties dailininkų sąjungos tapytojų sekcijos pirmininko Jono Švažo pareiškimo, kuriame jis tarp kitko samprotauja:

„...mūsų tapyba vystosi iš pačios jos **prigimtų išplaukiančių spalvinių emocinių pagrindų; šios krypties** (ar net mokyklos) **pradininku**, mano supratimu, galima laikyti **M. K. Čiurlionį**. (Mūsų pabraukta. LD red.). Pas mus kažkaip lyg iš karto pastaraisiais metais subrendo visas būrys jaunesnės kartos tapytojų, kurie savo darbais bei ieškojimais gerokai pagyvino, praturtino tapybą. Ta proga vertėtų priminti, jog nemaža mūsų drobių jau peržengė šalies sienas”.

Visai neminėdamas partijos tebereikalaujamo „socialistinio realizmo”, Švažas toliau sako: „Savo metu (suprask: Stalino ir Chruščiovo laikais. R.), norint greit atsiliepti į aktualius įvykius, turinys **paveiksle neretai būdavo tiesiog iliustruojamas, kūrinio pagrindu imant tą ar kitą faktą**. Tokių darbų dabar retai besutinkame... **Paveikslas į žiūrovą turi prabilti dailininko emo-**

KONFERENCIJA...

Atkelta iš 4 psl.

nados šimtmečio minėjimo komisijos; informacinis leidinys apie Lietuvą anglų k., paruostas V. Vaitiekūno (II-oji laida). Be to, Diplomatinė tarnyba prašoma paruošti Lietuvos diplomatinės dokumentų rinkinį, liečiantį Lietuvos -Sovietų Sąjungos santykius 1917-1967 m. laikotarpį. Vliką konferencija akina imtis darbo išleisti leidinį apie tautos genocidą.

Lietuviškos informacijos svetimiesiems stiprinimo reikalu numatyta prie Eltos sudaryti informacijų tarybą iš Alto, LB, LLK ir Vliko paskirtų žmonių; pavesta Eltai pasirūpinti atstovų atskiruose kraštuose ir prie pagrindinių laisvojo pasaulio lietuvių institucijų.

Konferencija pareiškė padėką Jaunimo Metų organizatoriams ir JM vykdytojams. Didžiai vertina laisvojo pasaulio lietuvių jaunimo tautinės dvasios pakilimą bei padidėjusį dėmesį lietuviškais reikalais ir uždaviniais. Sveikina įsijungiančius jaunosios kartos asmenis į aktyvią laisvinimo veiklą ir kreipia visų laisvojo pasaulio lietuvių organizacijų dėmesį į nuolatinį rūpestį sudaryti ko palankiausias sąlygas jaunosios kartos tautiniam brendimui ir tautiniam reiškimuisi visose lietuviškos veiklos srityse.

Konferencija pareiškė pageidavimą, kad JAV lietuviai moraliai ir materialiai remtų Kanados Lietuvių Dieną Pasaulinėje Parodoje Montrealyje š. m. rugsėjo 3 d.

Tokia daugybė gairių ateinančių dviejų metų „vidaui” ir „užsienio” veiklai. Pasiektas sutarimas ir paskebtas koordinacija, tačiau veikla ir vykdymas priklausys ne vien nuo veiksmų, bet ir nuo mūsų visų.

cinio pergyvenimu” (Tokia „herezija” dar ne visuomet priimtina ir mūsų išeivijos visuomenėje! Red. past.).

„Svarbiausia tapytojo paveiksle yra tai, kad jis būtų prisodrintas idėjiniu-emociniu krūviu, kad drobėje tame nedideliame gabalėlyje — sukonstruotų žmogaus - gamtos santykio supratimo ir meninio mąstymo plastinė išraiška.”

„**Kam tapyboje reikalingas portretas-fotografija, jei mūsų dienomis ji labai meniškai padaro foto meistrą?**”

„...dailininkas nori čia ir save išreikšti, parodyti, kaip jis suvokia tą ar kitą žmogų, kaip išvaizdoja jį visoje psichinių ir fizinių bruožų sintezėje.”

„Mūsų gyvenimas labai sudėtingas, dinamiškas, kaskart keliąs vis naujas problemas. Ir perteikti drobėje jo **nebeįmanoma vien kanonizuotomis akademinėmis formomis** — čia neišvengiama labai aktyvi dailininko kaip kūrėjo mąstytų pozicija, **jo kūrybiška tikrovės interpretacija**.”

Menininkams vis daugiau kovojant dėl savo „kūrybinės tikrovės interpretacijos” aiškinantis, kodėl jie netelpa partijos nustatytuose rėmuose, jau juntamas ir vienintelio mecenato — valdinių įstaigų — piniginių užsiraikymas:

„Tapyba (ir ne tik tapyba) darosi vis labiau muziejiniu dalyku. Anksčiau mūsų kūrinių išgydavo mokyklos, klubai, bibliotekos, įvairios kitos įstaigos. Bet tai buvo **žymiai anksčiau...**

Dabar gi, matyt, buvusios „nesaikingumo” kampanijos poveikyje, dailės niekas nebepageidauja, kur beapsisuksi — naujų interjerų sienos tuščios. Ir **neaišku, kas čia uždėjo savo „veto”**, darantį žalą plačiųjų masių jaunuomenės estetiniam auklėjimui”.

Kas uždėjo „veto”, galbūt ir aišku, bet negi tai pasakys žodžiais; tai galima išskaityti tik „tarp eilučių”. Bet taip pat aišku, kad tarp dailininkų kūrėjų ir valdinių-partinių įstaigų atsiranda plyšys, kurį vargu ar bebus galima tobulai užlipdyti.

Meno temoms išsivaduojant iš partijos varžtų, gal atsiras jo rėmėjų žmonėse; gal jie pradės iš parodų išgyti paveikslų, kaip kad daroma laisvajame pasaulyje. Valdiniai užsakymai, tie sa, „riebesni”, bet ar ne geriau menininkui būti laisvam, nepriklausyti nuo partinių politrukų ir eiti tiesiai į liaudį?

Iliustruodami šias mintis, paskutiniajame šio nr. puslapyje dedami keletą okup. Lietuvos menininkų darbų. reprodukcijų.

KALBOS DALYKAI IR POLITIKA

„Niekada dar mūsų krašto istorijoje nebuvo taip rūpinamasi kalbos kultūra, kalbos taisyklumu, kaip dabar” — taip oficialiai giriamasi „Tiesos” skyrelyje „Mūsų kalba”. Ir čia pat spausdinamas rašinėlis dėl netaisyklų vartojamų trijų vietovardžių: Nemirsetos, Rąžės ir Pageluvio. Esą, Palangos kaimynystėje esanti vasarvietė vokiškai vadinta Nimmersat turi būti ne klaidingai tituluojama Nimerzatė, bet Nemirseta (tvirtagalys kirtis ant pirmo skiemens). Per Palangą tekąs upelis turįs būti vadinamas ne Ronže, bet Rąže (tai išaiškinta jau prieš 40 metų!). Šiaulių kaimas prie Geluvos ežero turįs būti vadinamas Pageluviu (kirtis ant pirmo skiemens), o ne Pagelava.

Yra ko girtis! Tokių netikslumų gali pasitaikyti kasdien. Bet kodėl vietovardžių taisytojais visai nemato, kas daroma su rytprūsių kaimų, miestelių ir miestų pavadinimais? Jie jau tiek surusinti, kad niekaip nebegalima atpažinti senųjų vietų, kurios vokiškai dar, tik pridėjus vokiškas galūnes, skambėjo lietuviškai. Apie šių vietovardžių (tik atsiminkime Donelaičio apylinkės vietovardžius!) niekas nedrįsta nė prasižioti. Kada mūsų tautos istorijoje buvo taip rūpinamasi lietuviškos dūsinimu, susinimu ir rusinimu?

KĄ REIŠKIA ŽODIS „ŠMEIŽTI”?

„Dabartinės lietuvių kalbos žodyne” sakoma: **šmeižti** -ia, -ė leisti šmeižtus, juodinti ką, garbę plėsti (kitos prasmės: teršti, šiukšlinti, biau-roti). Bet dabartinėje Lietuvoje, komunistinei spaudai nuolat tą žodį vartojant, kai rašoma apie laisvąjį pasaulį, kai bolševikams nemalonios tiesos tiesus pasakymas vadinamas šmeižtu, jau ir jaunose moksleivių galvelėse žodis šmeižtas įsipilietina ne be kaip prasimanymas, negerų dalykų skelbimas, juodinimas, bet kritika, atviras tiesos pasakymas į akis. Mokytojų laikraštyje tarp kitų mokinių rašomųjų darbų kaidų yra minima ir tokia: mokinys nesupranta šmeižto reikšmės — jis rašas: Donelaitis kritikuoja ponus, **šmeižia** juos”. Jeigu tiesos pasakymą apie komunizmą, apie tarybinę santvarką, apie kompartijos darbus monopolinę spaudą vadina „šmeižtu”, kaip kitaip mokinys turėtų vadinti ir Donelaičio tiesos pasakymą apie anų laikų ponus ir jų darbus?

KNYGOS LAUKIA SKAITYTOJO

KNYGOS LIETUVIŲ KALBA

- ☐ **Vidudienio sodai** — Midday Gardens, prize winning poems by Bernardas Brazdžionis. **Price:** \$4.00
- ☐ **Vyskupas ir velnias** — The Bishop and the Devil, short stories by the late Ignas Šeinius. **Price:** \$3.00
- ☐ **Paukščių Takas** — Milky Way, poems by A. Radžius. **Price:** \$1.50
- ☐ **Pažadinti sfinksai** — Awakened Sphinxes, poems by Alfonsas Gričius. **Price:** \$1.50
- ☐ **Varpai Skamba** — The Bells Toll, a novel **Price:** \$2.50
- ☐ **Karaliai ir šventieji** — Kings and Saints, poems by Elena Tumienė. **Price:** \$2.50
- ☐ **Dažytas vualis** — The Painted Veil, a novel by S. Maugham, transl. by S. Zbarskas. **Price:** \$3.00
- ☐ **Amerikos lietuvių vardynas** — Lithuanian Who's Who in the U. S. **Price:** \$7.00
- ☐ **Kovose dėl Lietuvos** — In The Wars For Lithuania, 2 volumes, memoirs of General Stasys Raštikis, a Lithuanian bestseller. The first volume is sold out. **Price:** \$7.00
- ☐ **Lietuvių tautos kelias** — The Course of the Lithuanian Nation, 2 volumes, by Prof. M. Biržiška. The first volume is sold out. **Price:** \$3.00
- ☐ **Rinktinės mintys** — a collection of statements, phrases made by world-famous people, prepared by Rev. Dr. J. Prunskis. **Price:** \$4.00
- ☐ **Patarlės, priežodžiai ir posakiai** — a collection of Lithuanian proverbs and sayings. **Price:** \$3.50
- ☐ **Lietuvių liaudies dainos jauniems pianistams** — Lithuanian folk songs for young pianists, arranged by Vytautas Kerbelis. **Price:** \$2.00

KNYGOS ANGLŲ KALBA

- ☐ **Crosses** — Kryžiai, an incomparably exciting Lithuanian novel in English. **Price:** \$4.00
- ☐ **Lithuania Through The Ages**, a fine, short survey of Lithuanian history, lavishly illustrated. **Price:** \$3.50
- ☐ **The Evening Song**, charming Lithuanian tales in English. Illustrated. **Price:** \$3.00
- ☐ **The Forest of Anykščiai**, a masterpiece of Lithuanian poetry by A. Baranuskas, translated by Nadas Rastenis. **Price:** \$2.00
- ☐ **The Dance of Lietuva**, Lithuanian folk dance pageantry. **Price:** \$5.00
- ☐ **Lithuania Land of Heroes**. Short sketches of Lithuanian history, language, art; Lithuania's fight for freedom. Illustrated. **Price:** 4.75
- ☐ **The Battle of Grunwald**. An historical novel in English. Translated by J. J. Bieskis. **Price:** 3.00

“LIETUVIŲ DIENŲ” LEIDYKLA

4364 Suncet Boulevard

Hollywood 29, California

Tel.: NO 4-2919

VALSTYBININKAS ERNESTAS GALVANAUSKAS

Ernestas Galvanauskas yra vienas pačių iškiliausių nepriklausomos Lietuvos politikų ir valstybės kūrėjų. Pirmaisiais Lietuvos — nepriklausomos valstybės — metais — 1919 - 1924 — E. Galvanauskas buvo keturių vyriausybės Ministrų pirmininku ar Užsienių Reikalų ar Finansų ministru. Trejus metus — 1924 - 27 — jis buvo pirmuoju Lietuvos Įgaliotu Ministru, atstovu Londone, nuo 1927 metų buvo įsitraukęs į Klaipėdos ūkinį, švietimo darbą; 1934 m. buvo įkūręs laisvajai Lietuvai ir išeivijos lietuviams daug naudos atnešusį Prekybos Institutą.

Į valstybinį darbą E. Galvanauskas vėl buvo pakviestas Lietuvai prasidėjusiais sunkesniais metais. Ieškota „išsigelbėjimo“, vyriausybėn traukta pajėgieji. 1939 metais E. Galvanauską į vyriausybę pakvietė A. Merkys, o 1940 m. — J. Paleckis; — abiem atvejais finansų ministru.

1940 m. birželio 16 d. E. Galvanauskui, A. Merkio vyriausybei prašant, dviem atvejais teko vykti į Lietuvos-Vokietijos pasienį (bet nesėkmingai) kviešti iš Lietuvos pasitraukusį prezidentą A. Smetoną grįžti atgal į Kauną.

Sutikdamas įeiti į Paleckio vyriausybę, E. Galvanauskas, kaip ir prof. Vincas Krėvė-Mickevičius, norėjo savo dalyvavimu patarnauti Lietuvos interesams, ypač gi užkirsti kelią tuometinės Lietuvos ūkiui gresiantiems pavojams. Vos apie tris savaites išbuvęs valdžioje, E. Galvanauskas to paties Paleckio buvo paprašytas paduoti atsistatdinimo raštą. Po mėnesio, rugpjūčio pirmomis dienomis E. Galvanauskas jau buvo pasitraukęs į Vakarų.

Vėliau sekė išeivijos, emigracijos metai Vokietijoje ir nuo 1947 metų — net 16 metų — gyvenimas Madagaskaro saloje, būsimoje Malagašų respublikoje. Ten E. Galvanauskas išvyko grynai šeimyniniais sumetimais ir bendrųjų, tuometinių, nuotaikų pagautas.

Dabar galima tik apgailestauti, kad E. Galvanauskas, kaip ir kiti žymieji mūsų valstybininkai, savo stipriausiais gyvenimo metais neužrašė savo politinės bei visuomeninės veiklos atsiminimų. Kaip žinome, faktai, dokumentai, archyvuose padėta medžiaga dar ne viskas, atkuriant praeities istoriją; atsiminimai čia turi labai daug reikšmės. Juo labiau jų bus pasigendama mūsų šiuolaikiniuose, nes per visas okupacijas daug dokumentų bus žuvę, gal dar daugiau svetimųjų okupantų sunaikinta, gi visa nepriklausomos Lietuvos gyvenimo istorija iškreipta, sunivelisuota. Žinoma, jau ir Madagaskare, kur Galvanauskas buvo įsitraukęs į tarnybinius pragyveni-

mo reikalus, vietoje, kur jo niekas iš lietuvių (išskyrus gal kelionių agentą iš Čikagos) negalėjo aplankyti, sunku buvo begalvoti apie memuarų rašymą.

Nuo 1963 m. rudens E. Galvanauskas gyvena su žmona jau Europoje, Prancūzijoje, Savojos provincijos Alpių pašlaitėse — Aix-les-Bains mieste, anūko šeimoje. Jau treji metai Prancūzijoje, ir visi treji nesėkmingi sveikatos atžvilgiu. Čia E. Galvanauską buvo užgulusios įvairios ligos, reikėjo operuotis, pagaliau, prisidėjo itin skaudūs akių sutrikimai.

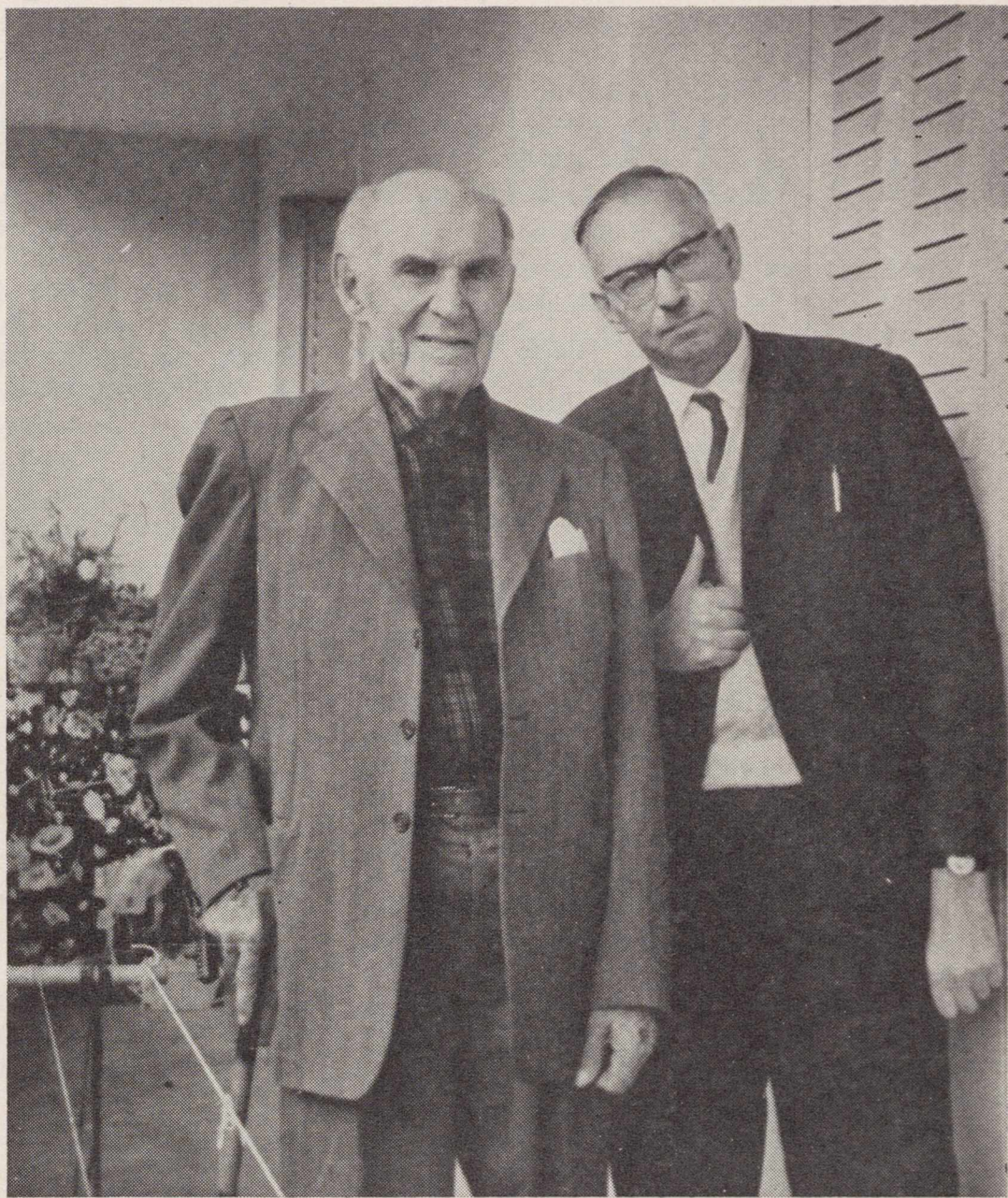
Europoje, palyginti, dar nemažai yra lietuvių, bet ir čia kiekvienas turi savo bėdų ir politikas veteranas, atrodo, jaučiasi vienas, niekieno nelankomas *)

Ne visi senąjį valstybininką bus užmiršę: Čikagoje veikia E. Galvanausko auklėtinių iš Klaipėdos laikų būrys — Prekybos Instituto Bičiuliai. Jie savo buvusį rektorių remia materialiai, moraliai, o pastaruoju metu susirūpino paruošti, jei suspės — E. Galvanausko 1967 metais įvykstančiai 85 metų sukakčiai — jo veiklos, jo gyvenimo atsiminimus. Linkėkime, kad tai bičiuliams pavyktų, nes E. Galvanauskas tik vienas iš nedaugelio mūsų senųjų valstybininkų bei politikų, kurie dar ir šiandien gali būti svarbiais nepriklausomos Lietuvos politinio bei visuomeninio gyvenimo liudininkais. O juk E. Galvanausko biografijon įeina tokie Lietuvos kūrimosi ir veiklos momentai, kurių negalima nepaminėti. E. Galvanauskas organizavo Klaipėdos sukilimą, jis vadovavo Lietuvos delegacijoms Ženevoje ir kitur, ten — Tautų Sąjungoje — vykstant kovai su lenkais dėl Vilniaus ar vykstant ginčams su sąjungininkais dėl Klaipėdos krašto, vykstant deryboms dėl Klaipėdos statuto... Steigiama šis Seimas, lito įvedimas, žemės reformos vykdymas, universiteto įsteigimas Kaune — tai tik keli stambūs nušviestini tuometiniai įvykiai, kuriuose matytume ir E. Galvanausko vienokią ar kitokią veiklą.

Apsilankymo proga jūsų korespondentui buvo įdomu išgirsti seno valstybininko nuomonę apie kaikiuriuos dienos klausimus.

— Ar negresia emigracijai tautinio išstipimo pavojus? — Mano manymu, kalbėjo Galvanauskas, — nu-

*) Praėjusių metų gale jį aplankė šio reportažo autorius, V. Alseika, nusivežė magnetofoną ir užrašė į juosteles E. Galvanausko pasakojimus; jie, suredaguoti, tikimasi išleisti atskira knyga. (Red.).

Valstybininkas Ernestas Galvanauskas Prancūzijoje su pas jį atsilankiusiu žurnalistu Vytautu Alseika, čia spausdinamo reportažo autorium.

Prominent Lithuanian statesman E. Galvanauskas and journalist Vytautas Alseika in Aix-les-Bains, France.

tautimo pavojus gresia, kaip ir visiems kitiems, tačiau, nuostabus dalykas, tų mūsų emigrantų atsparumas juk tikrai didelis, kad nutautilimas neina tokiu tempu, kad jau grėstų tautinis išstipimas. Reikia tik stebėtis, kiek daug padaryta ir daroma lietuvių Europoje ir ypač Amerikoje, Australijoje, Kanadoje ir įvairiose srityse, ypač švietime, mokyklose, spaudoje, religiniame gyvenime, parapijose, propagandoje.

— Varoma didelė Lietuvos padarytos pažangos po II pas. karo propaganda. Ar tikrai tai yra tiesa, ar tik okupantų burbulas, — ar Lietuva, jei būtų išlikusi laisva, būtų padariusi didesnę pažangą?

— Nesvarbu, ar nepriklausoma Lietuva vystytusi geriau ar blogiau, svarbu, kad nebūtų patekusi į Sovietų imperijos ribas, prievarta netekusi savo nepriklausomybės. Aš neabejoju, kad nepr. Lietuva, turėdama suverenumą bei galimybę disponuoti kapitalais, daugelyje sričių plėstųsi geriau, negu būdama sovietų pavergta. Tad kokie nors tikinimai, kad, štai, kas Lietuvoje padaryta sovietinio režimo metu, kad tai Lietuvos laimė, jog ji esant užimta, žinoma, yra absurdas.

— Juk, — tęsė mūsų žymusis finansininkas ir valstybininkas, — jau nepriklausomo gyvenimo metai paro-

dė: Lietuva buvo nudriskusi taip, kaip Rusija, bet ji atsistatė greičiau ir daug geriau už Sovietų Rusiją. Mes iš Lietuvos eksportavome į Rusiją ne tik maistą ir kitas prekes, bet ir raguočius, gi Rusija mums tegalėjo duoti miško lentpiovėms ir kitokių žaliavų... Taigi neabejotina, kad Lietuva, jei būtų išlikusi nepriklausoma iki šių dienų, būtų žymiai toliau pažengusi ūkio ir kitose srityse, negu dabar, okupacinės sąlygose.

Buvo nuostabu girdėti tokie prietarusio valstybininko žodžiai.

Toks tikėjimas Lietuva ar nėra ir mums parama ir pastiprinimas, bekojojant dėl jos laisvės!

Rūpestis parengti E. Galvanausko atsiminimus, pasinaudoti jo, kaip labai svarbaus liudininko dar nevisai sutrikusia atmintimi yra drauge ir ženklas, kad metas atkreipti dėmesį ir į kitus garbingo amžiaus sulaukusius mūsų nepriklausomo gyvenimo kūrėjus ir veikėjus, mūsų tautos veteranus.

O E. Galvanauskui, sulaukusiam sukaktuvinių 85-tųjų metų, laimingai juos atšvęsti!

V. Alseika

Palata Nr. 7

Romanas

Vertė J. Andrius

Pradžia prėjusių metų kovo nr.
8-tas tęsinys

Daug kalbėtis jiems neteko; mašinoje, be jų, sėdėjo ir augaloti sargai — „sanitarai“. Vasilij Vasiljevič tik spėjo sužinoti, kad Nataša yra dvidešimts dviejų metų amžiaus, kad ji yra muzikos profesoriaus duktė, kad mokosi konservatorijoje dainavimo klasėje — koloratūrinis sopranas, — kad ji yra jauno, bet jau gerai žinomo advokato Šipovo sužieduotinė, bet vargu ar taps kada jo žmona, nes — „žinote, aš visiškai kvailelė ir niekam tikusi, darau kvailystę po kvailystės ir negaliu liautis.“

Jis tai girdėjo ir kartu matė žavingą mergaitę, tik ne brunetę, kaip Tolstojaus Nataša, o auksaplaukę, mėlyną, dainuojančiu balsu, guvia, linksmą, — kvailele jos niekad negalėtų pavadinti; netikėle — gal būt. Šiaip ar taip, jis iš karto patikėjo, kad ji nebus advokato žmona, neišlaikys ištikimybės iki grabo lentos, nežiūrės vaikų ir nesirūpins dėl žalių dėmių vystykluose. Greičiau priešingai. Dėl tų vystyklų Vasilij Vasiljevič visą savo gyvenimą negalėjo dovanoti Tolstojui.

Bendrai imant ir pats Vasilij Vasiljevič buvo aiškus netikėlis, nors ir laikė save rimtu, geru, teigiamu polinkių žmogum; rašė eiles Nadsono dvasioje. Jis pats jas vadino „eilutėmis“, iš tikro jos ir buvo labai blogos, bet tai nė kiek jo nejaudino.

Ir, štai kas nutiko: vaikinai kaip reikiant, proletariškos kilmės, niekada savo gyvenime sočiai neprivalgęs, dešimčia metų jaunesnis už sovietinį režimą, mašinų statybos įmonės tekintojas prie Volgos ir staiga, būdamas vos dvidešimts trejų metų, nusprendžia, kad sovietinė valdžia, kad ir puikus daiktas pagal idėją, bet jau seniai išsigimusi į tironiją ir ją reikia neatidėliojant taisyti, kol dar nevēlu. Tokios išvados jis priėjo šio šimtmečio antrosios pusės sąvartoje, prieš dvejus metus iki Stalino mirties kurį jis buvo sumanęs nužudyti, kadangi buvo tvirtai įsitikinęs, kad tik Stalinas, vienaskaitoje, iškreipė Markso-Lenino mokslą, viską sujaukė, išžudė geriausius žmones, gi likusieji — tai tik bailiai, smulkučiai, bernai, ir, jei jų nepakeisi tinkamesniais, tai visa šalis žus. Vasilij Vasiljevič, nors ir buvo įsitikinęs komunistas, vis dėlto laikė, kad istorija daroma asmenų, bet ne masių. Tai buvo jo vienintelė pataisa marksizme.

Įprastu jo amžiui užsidegimu jis pradėjo skleisti savo idėjas įmonėje ir tuojau atsidūrė koncentracijos stovykloje prie Vorkutos, kur dalyvavo naujo akmens anglies baseino statyboje. Čia jis su nuostaba sužinojo, kad visos taip vadinamos didžiosios komunizmo statybos — kanalai, kasyklos, hidroelektrinės stotys, geležinkeliai, — sta-

tytos katorgininkų; labai reikšminga situacija dėl kurios labai reikėtų marksistui pagalvoti. Bet Vasilij Vasiljevič Golin neparodė didelių gabumų dialektiniam galvojimui per visus šešerius metus, praleistus koncentracijos stovykloje. Jis buvo paleistas tik po dvidešimtojo partijos suvažiavimo. Tada jo sąmonę vis dar valdė kvailas įsitikinimas, kad dėl viso ko kaltas vienas Stalinas, gi partija ir sovietų valdžia tai tik nekaltos avelės. Ir dabar, po Stalino mirties, viskas kitaip klostis. Tačiau slinko mėnesiai, metai, ir niekas nesikeitė — jis tebesėdėjo koncentracijos stovykloje; ėjo kalbos, kad specialios komisijos persvarstys kalinių bylas, kurių buvo milijonai, lyg kad ir be persvarstymo nebūtų aišku, kad visi tie žmonės nieko nekalti. Tiesa, čia jam gimė mintis apie sovietinio aparato biurokratizmą, bet ir šią ydą jis laikė asmens kulto palikimu.

Jis niekaip negalėjo suprasti, nors išminčingai žmonės ir stengėsi jam aiškinti, kad joks asmuo negali savęs kultu paversti, kad partija jau seniai išsigimė į pataikūnų, policininkų, karjeristų ir padlaižių gaują, gi gauja negali būti be vadovo, kuris privalo būti nepalenkiamas, žiaurus ir savimeilis, nes kitaip jis neišsilaikytų. Tai matyt ir iš to, kad dabar pradėjo naują kultą, ne mažesni, negu buvęs, nors tas asmuo ir daug smulkesnis, mažesnis negu Stalinas.

Ne, — kalbėjo Golin, — partija pasikeisti negali.

— O jėzuitai? — atsakydavo jam. — Ką bendro turi jėzuitai su krikščionybe? Ir mūsų partija pergyveno tokį pat jėzuitišką pasikeitimą. Ir dabartinė komunistų partija visai ne marksistiškai-leninistinė, o staliniškai-banditiška.

Golinas su tuo nesutiko.

Jis sakydavo, kad neteisingai nukentėję draugai linkę visur perdėti, viską padidinti. Jie, žiūrėdami į atskirus medžius, nematą miško; žinoma, yra ir išsigimėlių, niekšų, — visi tie čekistai, suvaldininkėję partiečiai, — taip, tai blogi reiškiniai, bet visumoje partija sveika ir susidoros su šiais negalavimais, grąžins Lenino demokratiją.

Kai jį paleido iš koncentracijos stovyklos, Golinas nusprendė pasišvesti šių savo idėjų skleidimui, manydamas, kad dabar jau jam niekas nebetrukdytų. Jis parašė straipsnį apie tai, kad reikia kuogreičiausiai atstatyti demokratinę santvarką, baigti su biurokratizmu, protegavimu, suorganizuoti tikrus rinkimus į Aukščiausiąją Tarybą ir periferines tarybas, leidžiant laisvai išstatyti kandidatus, kurie galėtų tarpusavy varžytis, pakeisti biurokratinį planavimą, suvaržyti čekistų veiklą ir dar daug, daug ko atlikti.

Straipsnį atsisakė spausdinti; po trijų dienų pašaukė Golina į saugumo įstaigą, įtikinančiai su juo pasikalbėjo ir įspėjo, kad kitą kartą, jei jis nesiliaus knistis po valstybės santvarką, su juo bus pasielgta griežčiau.

Iš daugiaaukščio KGB namo Golinas išėjo pritrenktas: „Reiškia, visa naujoji kryptis — socialistinis teisingumas, demokratiškumas — tai tik tušti žodžiai, ištisa apgaulė. Kaip ir anksčiau, kiekvienas galvojantis asmuo — priešas, čekistų gaudomas. Velniai žino... Apsiskaičiavau...“

Ilgai galvojo Golinas ir pagaliau priėjo išvados, kad dabartinis režimas tikrumoje mažai kuo skiriasi nuo stalininio. Bet jis vis dar manė, kad ne partija dėl to kalta. Žmonės, po dvidešimties metų teroro vis dar sukaus-

tyti baimės, gi dėl viso ko kaltas Chruščiovas — menkas vadovas, smulkus politikėlis, tik žemomis intrygomis įstengęs pasigrobti valdžią, pašalinti konkurentus. Taip, reikia tik pakeisti vadovybę — juk istorija rašoma asmenų. Bet kaip tai padaryti, kad būtų apsaugoti žmonės, kad Chruščiovo nepakeistų dar žiauresnis tironas. Juk milijonai policininkų pasiruošę bet kurį tironą palaikyti. Jie gi visi yra Stalino tarnai ir kitokie negali būti.

Golinas žinojo apie rūgimą, nepasitenkinimą krašte. Ir toje įmonėje, kurioje jis dirbo, taip pat buvo trijų dienų darbininkų streikas. Bet visa tai — smulkmenos. Sunku tikėtis, bent artimiausiu laiku, sėkmingo sukilimo. Žmonės iškamuoti ir pilni baimės. Geresnieji išžudyti. Jei nepasitenkinimas valdžia ir didėtų, tuo jis buvo tikras, vis dėlto turės praeiti daug metų, kol išaugs naujoji karta, nauji žmonės, ryžtingesni ir drąsesni, kurie nebe norės būti vergais.

Tačiau jis nenorėjo laukti.

Golinas laikė tokį pasyvų laukimą netinkamu didžiajai rusų tautai. Jame pribrendo naujas planas. Jo idealu dabar tapo Jugoslavijos santvarka. Jis galvojo, kad reikia kreiptis į Kenedį, išaiškinti jam visą padėtį, nušviesti bendrą visų nepasitenkinimą, papasakoti apie tai, kad rusų tauta sutiks amerikiečius su duona, druska ir varpų skambėjimu, ir kad kariuomenė padės prieš juos ginklus, nes visi žino, kad amerikiečiai nesiuršia Rusijos užgrobti, o tik nori padėti rusų tautai nusikratyti uzurpatoriais. Eina gandai, kad kariuomenėje bręsta net perversmo galimybės. Golinas tikrino, kad tai vienintelis išsigelbėjimo kelias.

— Žinokite, — sakė jis, — kad mūsų šaliai neišdrįs pirmieji pavartoti atominio ginklo. Gi Vakarai taip pat jo nevartos. Mūsų šaliai kapituliuos be mūšio... Be abejo, teks Vakarams daryti nuolaidų, — kalbu apie Vokietiją. Bet negi mes turime žūti dėl vokiečių? Tegul jie patys mušasi tarpusavy.

Tokioje dvasioje parašytą petiją Kenedžiui Golinas bandė perduoti amerikiečių pasiuntiniui.

Palatoje Nr. 7 visi juokėsi iš jo naivumo, bet jis tvirtai laikėsi savo donkichotiškoje pozicijoje ir įsižeisdavo, kai jį vadino naiviu juokdariu. Jis buvo savo idėjos apakintas, kaip maniakas, ir tai jaudino visus jo draugus, nes Palatos Nr. 7 įnamiai jautė tarpusavę atsakomybę. Golinas apie nieką kitą nebegalvojo, nebekalbėjo. Jis turėjo žmoną, mažametį sūnų, bet jis jų neprisimindavo, nieko nerašė jiems. Galimas daiktas, kad jis ir negyveno kartu su jais, — jis visuomet vengdavo aiškaus atsakymo, kai užeidavo kalba apie jo artimuosius, bandydavo keisti pokalbio temą. Sužinota tik tai, kad paskutinius mėnesius jis beveik nebedirbo, buvo laikomas vengiančiu darbo, uždirbdavo ne daugiau keturių dešimčių rublių per mėnesį, vaikščiojo apdriskęs, net ir apsiausto neturėjo, gi maitinosi taip, kad tik nenumirtų iš bado. Ligoninėje jis pradėjo taisyti.

Antruoju „amerikiečiu“ Palatoje Nr. 7 buvo Ženia Diamant. Juodaplaukis, labai panašus į italą iš Kalabrijos. Jis buvo neseniai grįžęs iš gastrolų po Italijos miestus. Pabuvojo Romoje, Milane, Turine, Neapoly, Venecijoje. Neseniai jam sukako dvidešimts penkeri metai, gi Romoje jis atšventė dvidešimties metų savo koncertinės veiklos sukaktį — pirmą kartą jis pasirodė iškilinga-

Johannes Bobrowski

SUGRIŽUSI SARMATIJOS ŽEMĖ

VILNIUS

Vilniau, išbrendęs alyvų krūmė!
Tavo žalių akių vilkolaikis
jau praeity paskendęs.
Tauras, lokys ir šernas,
išgąsdinti Gedimino rago balsų,
sustojo prie Nemuno, alsuodami,
ir ažuolyne kitoj pusėj upės
sužiuro. Jau Mickevičius apdainavo
miškinių šviečiančių dienų spindesį
ir niaukumą. Tačiau lengvai
skriejo švelni Vilija.

Ach, dangus — tai balta
plevėsuojanči skara,
gražiai išsiūbuota kaimiškų dainų.
Nuo jų šviesiais laukais
šoka beržai.

Tačiau Lizdeika nebedainuoja,
miega barzdyla
begaliniai išplautame
kranto smėly, kur iš ežero
iškilo Trakai, miglota pilis
iš priešistorinio pasaulio mirgesio.

Jo dainos sunkiais,
miškingais, senais krantais
keliauja prieš Vilijos srovę,
pasišokėdamos, drauge su
Vilniaus vėjais, prismilkusiais
dūmų ir siaučiančiais apie
puikiosios dukters galvą.

Karalių mieste, visos
lygumos tebedainuoja,
visos baltos, sūnų krauju
apkartusios,
tau — baltabarzdžio skambančiu
balsu, kaip ižo plaukimas, skaudžiu
tavo žydų švenčių skambesiu,
raudonu pušų ošimu.

VAŽIAVIMAS RATAIS

Gražus Marijampolės mėnulis! Ant tavo
šiaudinio krašto, mano miesteli,
už būdų

jis kyla į aukštį,
sunkus ir truputį nukaręs
žemyn. Taip eina
arklių pirklys ir nuperka
savo motinai kutotą skarą.

Vakare,
vėlai abu jie dainavo. Mes kėlėmės
per upę namo,
keltu, ir bešūkalojant,
ėjo kalbos, lengvai kaip vanduo,
ir mes jį girdėjom ilgai
viršum miesto,
ten, tarp bokštų, girdėjom
tą žydišką mėnulį. Jis
kaip sodo kampe maža
daržovė iš ašarų ir bučinių,
kaip rūta, kurią mūsų mergaitės
nuskina.

— — —
Jonelaiti, eikš, nepamesk
savo skaros. Senieji miega.
Vėl pradainuota
visa naktis.

PRIE UPĖS

Tu atėjai
mėnulio keliu, nuo Aušros Vartų
atėjai, nuo seno paveiklo blizgesio.
Po prijuoste slėpei rankas. Atėjai
visą kelią iki upės.

Vakaro apšviesta, pragaištanti
vargo dulke,
visuomet vėjo blaškoma
ir nebematoma kregždžių skrydyje.

Mergaitė,
tavo žvilgsnis iš nendryno.
Aš šaukiau tave visą dieną.
Pripilk man delnus smėlio,
man reikia drėgmės ir sunkumo.
Dabar mes vis giliau įalsuojame tamsą.

Ar aš klausiaus, kas už upės?
Ar paukščio, ar ten žemai dugne
žuvies? „Mielas, aš vis girdžiu šuolio
garsą ir viršuj sparnų plazdesį. Nenuaik
nuo manęs”.

NEMUNAS

Už pievų,
už laukų, toli,
upė.
Jos alsavimu
dvelkia naktis.
Per kalną
skrenda paukštis ir rėkia.

Sykį mes ejom
pavėjui ir spendėme tinklą
pievų upelio žiotyse.
Alksniuose
kabojo žibintas. Senis
jį nukabino.
Kontrabandinis laivas įsirėžė į smėlį.

Iš tamsumos
ateini tu, mano upe,
iš debesų.
Link tavęs puola keliai
ir upės: Jūra ir jauna Mituva
iš miškų, apsunkusi moliu
šešupė. Sielininkai iriasi
mietais pro šalį. Plaustas
guli ant smėlio.

O dangus
aptemsta nuo paukščių pulkų.
Ore, aukštai, iš plasnojančių sparnų
nendrinis šlamesys, šaltinių rūkas, smalingų
miškų dūmas.

Prie beržų,
anapus kranto
stovi moterys su kaspinais,
— geltonais ir raudonais, — viena
prie išlenkto kūno
glaudžia dukteris; jauni
sūnūs maudosi upėj.

Upe,
aš vis tave
tik
vieną
galiu mylėti.
Tu tylos paveikslas.
Tu puota ateinančiajam: mano šauksmas.
Kuris niekad tavęs neturėjo.
Dabar tamsoj
tave laikau tvirtai.

LIETUVIŠKOS DAINOS

Nakčia esu krūmas žvėries
akimis, dieną medis,
vanduo vidurnakčio šešėly,
po saulės spinduliais žolė.

Arba apie vakarą —
šventovė ant kalno, kur mylimasis,
baltas dvasiškis,
išeina - įeina ir gieda giesmes.

Labiau už viską pasauly
aš jį myliu, mėnulio
spinduliu turiu būti prie jo durų ir
prie namo tamsiame eglyne.

Kartą išskrisiu
su miško paukščių balsais
vėlyvą rudenį, kai širdis,
krušos kruopelė, taps balta.

Vertė J. Tininis

APIE AUTORIŲ:

Johannes Bobrowski, gimęs 1917 m. ties
Tilžę, prie Nemuno, kur vienoje upės pusėje
buvo kalbama jo gimtąja vokiečių kalba, o iš
kitos pusės aidėjo lietuviški žodžiai ir dainos,
išaugo ant dviejų pasaulių ribos ir poezijoje su-
sikūrė savo žemę, su podirviu realybėje, bet nu-
sitęsiančiu iki istorinių tolumų, siekiančiu seno-
sios Sarmatijos plotus. To krašto, apie kurį 150
metais po Kristaus Ptolemėjus rašė, kad jis
tęsėsi nuo Germanijos vakaruose iki Dono ry-
tuose ir šiaurėje — Baltijos jūros. Amžių bėgyje
jis dingo. J. Bobrowski jį „atkasė” savo poezijos
dviejuose rinkiniuose: „Sarmatische Zeit” ir *)
„Schattenland Stroeme”. Šiose knygose jis išėjo
kaip originalus, neturįs pavyzdžio pokarinėje
lytrikoje poetas. Tematika ir žodynas, gramatika
ir sintaksė jo poezijoje padvelkė originaliu, ne-
pakartojamu naujumu ir dėl to jis, kritikų žo-
džiais, neišdildomai įėjo į po 1945 m. literatū-
ros istoriją.

Mūsų dėmesys krypta į tai, kad J. Bobrows-
kio poezijoje vyrauja daugelis lietuviškų motyvų:

Nukelta į 10 psl.

*) Sarmatijos laikas ir šešėlių žemės upės.

yra visa eilė eilėraščių kaip Vilnius, Kaunas 1941, Namelis prie Vilijos, Nemunas, Lietuviškos dainos, Lietuviškas šulinys, Mirusi kalba (prūsų kalba) ir kt., kur atsispindi ne tik dabartis, bet ir praeitis iki senojo Lizdeikos ir dievačio Perkūno. Žinoma, nereikia čia įmatyti lietuviškos geografijos, istorijos ar etninės teisybės; tai yra tik individualus kūrėjo pasaulis, paremtas vienokiomis ar kitokiomis detalėmis (nemažai jų ten yra žydiškų, rusiškų ir kitų). Įdomu dar ir tai, kad kai mūsųose kai kurių kritikų lietuviškų vardu bei vietovardžių panaudojimas yra puolamas ir niekinamas, čia jis vokiečių kritikos priimamas ir liaupsinamas kaip nauja kūrybos priemonė ir vertybė.

Be poezijos, J. Bobrowski rašė ir apysakų, o 1964 m. išėjo pirmas jo romanas „Levino malūnas“ (34 sakiniai apie mano senelį), kuris išverstas į lietuvių kalbą ir dar šiais metais žadamas išleisti okupuotoje Lietuvoje.

Mums įdomesnis ir artimesnis yra antrasis jo romanas, išleistas 1966 m., vardu „Lietuviški pianinai“, kurio tema iš lietuvių-vokiečių santykių Maž. Lietuvoje prieš II pas. karą. Veiksmas vyksta 1936 m. Joninių išvakarėse. Į turinį savotiškai įpintas Kristijonas Donelaitis. Tarp kitko pasirodo Vydūnas. Du Donelaičio gėrbėjai, mokytojas Foigtas (Voigt) ir smuikininkas Gavėnas sumano parašyti operą apie poetą ir pianinų dirbėją Donelaitį; juodu vyksta pas tauotosakos rinkėją lietuvių mokytoją Počkų (Potschkus) prašyti patarimų. Prie Rambyno lietuvių rengiasi Joninės; naciai vokiečiai nepatenkinti, kad vaidinimas ne pagal jų skonį. Kyla muštynės Foigtas grįžta Tilžėn... K. Donelaitis, kaip Sruogos Vytautas „Milžino paunksmėj“, nors „scenoje“ ir nepasirodo, yra veikalo ašis.

J. Bobrowskio prozos stilius taip pat originalus savo sakinio struktūra, iškaišytas ne vien lietuviškais vietovardžiais (Vilkiškiai, Prūsėliai...), bet ir atskirais pasakymais, kaip „Enskies das is doch der mit dem didelis peilis“.

Neįmanoma veikalo tiksliai aptarti, nes knyga buvo išgraižstyta per keletą dienų ir dabar tenka naudotis tik recenzentų bei apžvalgininkų aptarimais. Lieka laukti, kad „pianinai“, kaip ir kiti J. B. veikalai, bus pakartotinai išleisti.

Benediktas Babrauskas, vokiečių literatūros specialistas, paklaustas, ar J. B. jam ne giminė, laišku tarp kitko atsakė: „Tasai Jonas Bobrowskis gali kartais būti ir koks tolimas mano giminaitis. Juk tų pavardžių... nedaug tėra. Gal tie patys iš Didžiosios Lietuvos kunigaikštystės lopių. Vokiečių literatūros enciklopedija pažymi jį gimus Tilžėje, bet iš tikrųjų apie Tilžę. „Wer is Wer“ XIV, Beilage II, 1965 tiksliai pažymėta: Bobrowski geb. 1917 Mozischken, Memelgebiet; Vater Eisenbahnbeamter; Gymnasium Koenigsberg, Univ. Berlin... Taigi — Klaipėdos krašte, Mociškių kaime.

Nebuvo jis nasis, kadangi apie Rytų Europos žydus nepiktai atsiliepia ir porą eilėraščių jo dedikuota dviem žymiom Vokietijos žydėm poetėm: Elsa Lasker-Schueler ir Nelly Sachs (1966 Nobelio laureatė. Red.). Taip pat, rodos, nebuvo ir komunistas, tik iš jų nelaisvės grįžęs, dirbo Rytų Berlyne vienoje knygų leidykloje, kur greit atkreipė dėmesį savo nekonvencionalia kalba, dėl kurios jis ir buvo 1965 premijuotas garсіяja miuncheniške „47“ grupės premija, kuria atžymimi talentingi autoriai. Jeigu vakariečiai išskyrė rytinį autorių, tai, aišku, tik už jo avantgardiškumą.

Dar jis yra gavęs Heinrich Mann ir Charles-Veillon premijas.

Deja, čia jo karjera ir baigiasi: daugiau jo ranka nebeparašys nieko, nes 1965 m. rugsėjo 2 dieną, darant operaciją, Bobrowskis mirė.

Liko žmona našlė, kuri kalba lietuviškai ir savo gėlių darželyje augina lietuviškų rūtų.

me koncerte Kremliuje, būdamas penkerių metų. Ženia tada buvo labai mažo ūgio berniukas ir grojo stovėdamas ant taburetės. Jis grojo Dvoržako „Humoreską“ ir tas dalykėlis visam jo gyvenimui liko mėgiamiausiu — jis jį grojo visuose savo koncertuose. Ženios senelis, tėvas, broliai ir seserys — visi buvo muzikai ir beveik visi smuikininkai. Tik motina buvo operetės primadona, dažnai apgaudinėjo tėvą, ir todėl jų namuose būdavo nesibaigiantys vaidai.

— Mes gyvenome kaip žemiausios rūšies karčiamoje, — pasakojo Ženia. Tėvas su motina amžinai bardavos, ginčydavos, mušdavos ir vėl taikindavos, gerdavo, bučiuodavos, ir taip be galo — pamišėlių karuselė. Tėvas buvo Didžiojo teatro koncertmeisteris, puikus smuikininkas, pedagogas ir, jei ne ta nelaimingoji meilė mano motinai, kuri iki pat senatvės liko tokia pat gyvenime, kaip ir scenoje — lengvo žanro koketė, — jis būtų tapęs dideliu menininku. Mes augom kaip piktžolės patvory, gi mūsų buvom penki: trys broliai ir dvi seserys. Laimei, konservatorijoje visi žinojo mūsų šeimą kaip iš kartos į kartą muzikus. Mokytojai gailėdavos mūsų ir dažnai net pavalgydindavo; nors tėvas ir nemažai uždirbdavo, bet namuose nevisada gaudavom pietų. O, be to, mano tėvai taip buvo užimti tarpusavio vaidais, grumtynėmis, susitaikymais, kad paprastai užmiršdavo apie savo penkių atžalų buvimą. Aš buvau jauniausias. Pagaliau mūsų šeimos irimas pasiekė apogėjų. Tėvų aš nepaprastai bijojau, jie man atrodė svetimi ir nedrauginę. Mano motina man faktiškai buvo mano vyresnioji sesuo.

Juo didesnis augo Ženia, juo aiškiau buvo matyti, kad auga didelis muzikas. Visi tik ir kalbėjo apie kylančią žvaigždę — Ženią Diamant, ir daugelis dėjo pastangas — neduoti jam išaugti. Ypatingai stengėsi gerosios „wunderkindų“ ir laureatų mamytės, kurios bijojo, kad Ženia neaptemdytų jų šeimų atžalų. Ženia pasidarė nervingas, įtaringas. Jis turėjo trylika metų, kai jo tėvas, išklauses sūnaus atliekamą Sen Sanso „Mirštančią gulbę“, pasakė jam:

— Nelaimingas tu berniukas, Ženia, — ir apsiašarojo; matyt, buvo nevisai blaivus, bet ir negirtas.

Ženia tylėdamas žiūrėjo į tėvą.

— Nelaimingas tu, Ženia, dėl to, kad tu didelis menininkas. Ne taip, kaip tavo broliai — sąžiningi amatininkai ir nieko daugiau. Saugokis, kad tavęs nepražudytų praieikta meilė, kaip mane. Menas pavydulingesnis už moterį. Aš grojau tavo motinai jautriausias meilės dainas visomis savo sielos stygomis, gi siela — tai dar jautresnis instrumentas negu Stradivarijaus smuikas. Tavo motina buvo bejausmė, lyg kad dramblis būtų jai ant ausies uždėjęs savo leteną. Aš vis daugiau įtempdavau stygas, ir jos pagaliau trūko. Taip, dabar aš groju ant sutrūkusių stygų — išeina kokofonija... Bet Dievas nusprendė man atsilyginti tavimi. Taigi, žiūrėk, nepražudyk savo talento. Saugok jį kaip savo sielą. Jis ir yra tavo siela. Duok man menininko garbės žodį, kad tu niekuomet nevesi. Visą savo aistrą atiduok smuikui, muzikai, gi muzika — meno dievaitė.

Ženia įsidėmėjo tėvo prisakymą ir atsida- vė muzikai taip, kaip atsiskyrėliai ir šventieji išeidavo į tyrus, kur jie gyvena vieni su Die-

vu. Bet minia niekad nedovanoja žmogui dėl jo genialumo. Genijai visada buvo kankiniai, ir Ženia netrukus pajuto šią tiesą. Ypač įniršo jo draugai, kai atėjo pirmos žinios apie jo triumfą Romoje ir Florencijoje. Ilgoje vieno italų laikraščio recenzijoje kažkoks lengvabūdis žurnalistas parašė, kad žinomas impresario senjorui Eugenijui Diamanto padarė labai viliojantį pasiūlymą — pasilikti Italijoje. Esą gandy, kad angažementas numato po milijoną lirų už kiekvieną koncertą. Tas impresario pareiškęs turįs viltį, kad senjoras Diamanto priims šį pasiūlymą, nes elgetiškas sovietinio muziko aprūpinimas vargu ar gali jį patenkinti, gi talentas turi būti tinkamai atlyginamas. Sovietų menininkų grupės vadovas tuojau pradėjo kamantinėti Ženią, tiesiog grasindamas peiliu po kaklu:

— Geriau prisipažink! Gavai pasiūlymą ir nori čia pasilikti?

— Ne, man niekas nieko nesiūlė, gi to enterprennerio aš nė matyti nemačiau, viską sukūrė žurnalistas.

Bet jam netikėjo. Kažkokie tipeliai pradėjo jį sekioti, tiesiog lipdami ant kulnų. Privedė iki to, kad kartą, po triukšmingo pokalbio su grupės vadovu, jis, nebežinodamas ką daręs, išbėgo į gatvę Milane, kažką šaukdamas ir netrukus nustojo sąmonės. Jį paėmė nuo gatvės ir nugabeno į ligoninę. Kai jis atsipeikėjo, gydytojai apklausinėjo, kas su juo buvo, kaip visa nutiko. Ženia labai silpnai mokėjo itališkai, ir laužytu pusiau italų, pusiau prancūzų žargonu bandė aiškinti, kad jis susipyko su savo draugais. Gydytojas tai suprato savaip. Kitą dieną laikraštį pasirodė žinutė su labai stambia antrašte, kad raudonieji užkankino nelaimingąjį muziką, kuris buvo pareiškęs norą pasilikti Italijoje. Po poros dienų, kai jo sveikata pagerėjo, iš sovietų pasiuntinybės atvyko automobilis, ir Ženia buvo nugabentas tiesiog aerodroman!

Maskvoje draugai sutiko jį su pašaipomis ir užgauliojimais:

— Ką, nusišypsojo Italija?

— Numeris nepaėjo?

Du kartu jį šaukė į KGB.

Ženia nustojo naktimis miegoti. Kartą po spektaklio jis kalbėjosi su dirigentu apie sekatį koncertą ir susimąstęs pasakė:

— Nežinau, ar prigyvensiu iki kito karto.

— Kodėl? kas yra?

Ženia, pasilenkęs prie pat dirigento ausies, prašnabždėjo:

— Bijau, kad nepribaigtų manęs.

Dirigentas apie visa tai pranešė teatro administracijai, o tie, nieko nelaukę, nugabeno Ženią į Kantčikovo vasarnamį.

— Nieko ypatingo, persekiojimo manija, — nustatė gydytojai. — Metelius pasigydydys, ir praeis.

Ir pradėjo jam kimšti aminodiną, andaksiną ir kitokias gydymo priemones. Juo toliau, tuo blogiau jam darėsi. Jis pradėjo vengti žmonių — visi jam atrodė priešai, skundikai, nors visi jį mėgo ir Palatoje Nr. 7 faktiškai jį gydė dėmesiu ir meile. Tai jis juto ir labai prisirišo prie savo kaimynų, ypač prie Valentino Almazovo, kuriam patikėdavo visas savo paslaptis ir planus. Vieną naktį Ženia atėjo pas Almazovą, nuliūdęs, toks nedrąsus, pasiprašė leisti jam atsisėsti ant lovos kraštelio ir, žvelgdamas kažkur tolimon, pradėjo kalbėti savo švelniu, visada susijaudinusi balsu:

— Valentinai Ivanovičiaus, paaiškinkite

man. Aš visiškai profanas, absoliučiai nieko neišmanau nei gyvenime, nei politikoje. Kodėl visi mane persekioja? Kodėl neduoda man gyventi? Kuo ir kam aš kliudau?

— Į pirmąjį klausimą atsakymas aiškus, — juk ir mane ir visus mus, mūsų palatos įnamių, persekioja todėl, kad mes ne prisitaikėliai, ne bernai, — tai jums turi būti aišku. Mums visiems ne vieta šiame prakeiktame krašte. Jūs gi, visai bejėgis, neišstengiate atsisirti intrygomis ir policininkams. Jūs neturite jokios jus apsaugančios apdangos, jokių gabumų mimikrijai. Jums reikėjo pasilikti Italijoje. Ne dėl pinigų, bet todėl, kad Italija laisvas kraštas, kur menininkai gali gyventi, kaip tikri žmonės. Ten meno ir jam tarnaujančių netvarko žandarai, kaip pas mus. Ten net režimo priešai, stambūs politiniai veikėjai, policijos nepersekijami. Komunistai per valstybės radiją ir televiziją šaukia verstį valdančias viršūnes, — ar jūs galite įsivaizduoti ką nors panašaus mūsų viršpoliciniame krašte? Aš paaiškinsiu jums padėtį. Bet kuris menininkas privalo orientuotis tose džiunglėse, nors politika jam ir svetima, jis nesidomi politika, bet, nelaimei, politika domisi juo. Pirmas totalitarinis fašistinis režimas buvo sudarytas Rusijoje. Natūralu, kad pasaulis, išgąsdintas sovietinių nusikaltimų dydžio, pradėjo griebtis apsaugojimo priemonių. Ir labiau reakciniuose kraštuose taip pat įsivyravo fašistiniai režimai, kaip reakcija į sovietų tironiją. Aišku, kad reikia baigti su visais tais fašistais, išlaisvinti visų pirma pavergtas tautas pačioje Rusijoje ir atstatyti pasaulį demokratiją. Tikiuos, kad tai netolimoje ateityje bus padaryta. Tada jūs, Ženia, grosite ir Rusijoje ir visame pasaulyje, niekas jūsų nepersekos, ir jūs būsite sveikas ir laimingas. Šiandien jūs sergate žmonių baime, — tokiu pas mus dabar daug, labai daug. Mūsų šalis, tai tamsus rūsys, pilnas baisiausių vaiduoklių, o jūs vaikas, bijotės. Bet visa tai praeis — tikėkite, turėkite viltį...

*

Dienos slinko be galo kankinančiai, ypač vakarai: septintą valandą baigdavo vakarienę, iki pusės devynių televizija, — tik ramiesiems, — bet ką gi ten žiūrėti?

Žmonės slankiojo Pamišėlių Prospektu, tęsė begalines kalbas, žaidė šachmatais, šaškėmis, domino, skaitė. Gi dešimtą valandą visus suvarydavo į palatas.

Tačiau miegoti beveik niekas nenorėjo. Tiesa, slaugės noriai dalino migdomąsias tabletes, bet ir jos jau nebepadėdavo nuo nemigos. Ir naktį, kai visas budintis personalas ramiai ir giliai miegodavo ant sofų, Pamišėlių Prospekte vėl prasidėdavo judėjimas, ši kartą tylus, lyg vaiduoklių slinkimas, — visi vien tik su baltiniais, negirdimai slinko linoleumu ir beveik be garso šnibždėjo išdžiūvusiomis lūpomis paslaptingus žodžius, šlamančius, lyg išdžiūvę lapai, taip pat begarsiai besisukantieji už lango.

Palatoje Nr. 7 kalbos nesiliovė per ištisą naktį, ir budintieji nieko negalėdavo padaryti, — jos įnamiai kasdien darėsi jūžlesni.

— Tas Almazovas demoralizavo visą skyrių, — skundėsi Lidija Kiziak vyriausiajam gydytojui. — Aš tiesiog nežinau, kaip man juo nusikratyti. Atiduočiau pusę savo algos, kad tik jo čia nebūtų.

— Taip, taip... — susimąstęs atsakydavo

vyriausias gydytojas, nutukęs senis, išpurtusių veidu ir dūsulingas. — Visa ligoninė kalba apie jį. Sėdi čia sveikas žmogus, negydomas, žinomas rašytojas... velniai žino kas... Na, o jūs, Lidija Archipovna, ar manote, kad jis ligonis?

Lidija Archipovna Kiziak labiausiai bijojo šitokio klausimo. Kaip ir visi karjeristai, alkūnėmis prasimušę sau kelią gyvenime, ji bijojo nemalonumų, komplikacijų, galinčių pakenkti jos karjerai. Žiauri, beširdė, ji, be abejo, nieko nesigailėjo, nieko neatjautė, nieko nemėgo, ir mažiausiai jai buvo gaila Almazovo, bet ji jo bijojo, net nustojo lankytis Palatoje Nr. 7. Be abejo, ji nebuvo visiškai profanė ir puikiai žinojo, kad Almazovas visai sveikas, netgi stebėjosi, kad toks ilgas jo buvimas psichiatrinėje ligoninėje nėra kiek neatsiliepęs jo sveikatai. Bet vienas dalykas, tai žinoti ir visai kitas — garsiai pasakyti, ir dar vyriausiajam gydytojui. Šito ji nedrįso padaryti. Ir tai dėl daugelio priežasčių. Maža kas gali atsitikti. Valentino Almazovo byla išgarsėjo tarptautinėje spaudoje — ir, pagaliau, ji turėtų atsakyti daugiau už kitus. Visiems yra žinoma, kad Valentinas Almazovas čia patalpintas čekistų nurodymu, bet jie jokių raštų neparašė, nuo jų nepareikalaus. Kažkoks Valstybės Saugumo pulkininkas paskambino Sveikatos Apsaugos ministerijon ir iš ministerijos, su Babadžano parašu, nuskrido raštelis Maskvos psichiatru Jonuškevičiui, nurodantis pristatyti Almazovą bet kokiomis priemonėmis į pamišėlių namus. Policininkai stropiai atliko viršininko įsakymą. Bet oficialiai visa atsakomybė krenta ant jos. Ant Lidijos Kiziak. Ji, Almazovo gydytoja, privalo atlikti tyrimus, nustatyti diagnozę, gydyti, rašyti ligos istoriją. Kas daryti? Negali gi ji fiksuoti aiškiai melagingų davinių, sukurti diagnozę; o jei atvyks tarptautinė komisija, visaip gali atsitikti, ir tada visi nusiplaus rankas, o ji — katorgon... Kas daryti?

Visa tai akimirksniu praskriejo Kiziakos galvoje ir ji atsakė, atydziai į ją žiūrinčiam Andrianovui:

— Negaliu jums į šį klausimą atsakyti; reikalas toks, kad klinikiniai tyrimai užsitęsė, ir Almazovas pats juos užtęsė. Jis užsispyrė ir atsisako nuo nugarkaulio smegenų punktuacijos, netgi iki tiek isikalbėjo, kad mes neva norime jį nunuodyti ar sužaloti. Graso užmušti kiekvieną, kas tik bandytų ką nors per prievartą padaryti. Taigi, aš ir norėjau su jumis pasitarti: kas daryti? Iš vienos pusės, reikalinga pranešti ministerijai tyrimu rezultatus, iš kitos gi — netinka daryti triukšmingo skandalo.

— Kągi.. tęskite tyrimus, — pasakė Andrianovas, — manau, kad Babadžanas neragins mūsų skubėti. O prievartos imtis nepatarčiau.

— Aš taip pat galvoju.

— Profesoriams jo nerodėte?

— Dar ne. Norėjau parodyti Andrejui Efimovičiui, bet jis išvyko Amerikon.

— Parodykit Steinui.

*

Be galo ilgai tęsiasi dienos, gi savaitės ir mėnesiai prabėga nuostabiai greitai. Bet kas labiau stebina Valentiną Almazovą, tai, kad visi Palatos Nr. 7 pacientai, pradžioje taip veržęsi laisvėn, dabar kažkaip pritilo ir lyg ir nebeskuba išeiti iš čia. Girdėjosi netgi

balsų, pradžioje nedrąsių, toliau jau garsesnių, kad čia nėra kiek neblogiau, negu laisvėje, o gal būtų net ir geriau. Semion Savelievič Samdielov kartą vakare, po vakarienės, kada visi Palatos Nr. 7 įnamiai susirinko, kaip paprastai, aplink Almazovo lovą, ankštai susėdę po tris ar keturius žmones ant kaimyninių lovų, netikėtai pareiškė:

— Mieli žmonės, aš nežinau, ką jūs ten palikot toje laisvėje, bet aš visai nenoriu grįžti į namus. Čia puiku. Valgydina, aprenčia ir neįkyri su komunizmu. Pastebėjote? Jokios propagandos, jokios agitacijos, kalbėk, ką tik sugalvoji, — kur daugiau rasite tokią vietą mūsų šalyje? Ramu. Už tai, kad įrašiau į rekomenduotinos bibliografijos biuletenį Remarko "Juodąjį obeilską", aš gavau papeikimą. Kur dar toliau eiti? Gi čia jokių nemalonumų. Po keturių mėnesių perves į pensiją. Kogi dar reikia? O gyventi su tokiais mieliais žmonėmis, kaip jūs, aš sutinku iki pat savo amžiaus galo. Aš netgi pasiruošęs nuoduoti ligonį. Gydytojai juk vistiek nieko neišmano. Paimkite Melnikovą iš vienuoliktosios, jis jau treči metai trinasi ir pats prisi pažino, kad kvailį vaidina, nenori namon...

Visi, tylėdami, klausė Samdielovo.

— Ne, negerai kalbate, — pasakė Valentinas Almazovas. — Pasiduoti? Joku būdu! Juk jei slepiamasi nuo gyvenimo, tai kas tada darosi? Merdėjimas! Kam tada gyventi? Kalėjime ne gyvenimas.

— Taip, visuotinas kalėjimas, — susimąstęs pasakė Tolia Žukov. Ir jokios vilties išsilaisvinti. Nebent...

— Aš jau nekartą sakiau tau, Tolia, — pakėlė balsą Nikolaj Vasiljevič Morionij, — kad ne save reikia pjauti, bet juos!

— Tai lengva pasakyti, — kalbėjo Pavel Nikolajevič Zagogulin, — bet nelengva kovoti su tokia klatinga jėga. Vargui galvos nenupjausi. Perdaug jau visokio šlamšto priviso, — kaip kad mano žmona. Tas šlamštas palaiko režimą. O valdininkai! Čekistai! Gydytojai! Tokių, kaip mūsų Elza Koch (taip jie pravardžiavo Kiziaką) — dešimtys tūkstančių, o tokių, kaip mes — vienetai, dešimtys.

— O jūs nematote, Pavel Nikolajevič, kad ir mūsų gretos auga. Ne, mūsų ne vienetai, ir ne dešimtys, o tūkstančiai, ir netrukus bus milijonai. Ie tik nesiskelbia, nesigarsina, bet jie yra. reikia mokėti juos surinkti, uždegti ir mes toki sukelsime gaisrą, kad jo neužgesins jokie policininkai, — pasakė Antonov.

— Volodia, nekalbėk taip garsiai. Užgirs šnipai ir visus mus sušaudys, — neramiai dairydamasis pasakė Ženia Diamant.

— Ei, tu, profsąjungine utėle, o dar muzikas! — nusivylusiai sušuko Volodia Antonov. — Čia nebėra ko bijoti, mes jau pamišėliai, net ir teisti mūsų nebegali. O mes teisūs ir laimėsime!

— Teisingai, Volodia, — pasakė Valentin Almazov. — Visa mūsų nelaimė, kad mes perdaug ryškiname savo silpnybę. Mes patys dar tampa užtraukiame sau kilpą ant kaklo. Ir tai silpnina mūsų ryžtą veikti.

— Ryžtas ir galia! — kaip pasakė didysis Nietsche, — sušuko Volodia Antonov.

Bus daugiau

PASAULIO LIETUVIŲ ARCHYVO DVIDEŠIMTMETIS

1944 metais komunizmo bangai antrą kartą užliejant Lietuvos žemę, didelis lietuvių skaičius pasitraukė į Vokietiją ir slinko vakarų sąjungininkų kryptimi. Ir vos tik sąjungininkai privertė Vokietiją kapituliuoti ir pabėgėlius sukoncentravo į stovyklas, tuoj jose užvirė kultūrinis gyvenimas: prisisteigė vaikų darželių, pradžios mokyklų, vidurinių mokyklų, gimnazijų, ir net universitetų. Be to, atsirado įvairiausių kursų, susiorganizavo meno ansamblių. Visam tam darbui labai darniai talkininkavo knygų ir laikraščių leidyklos.

Kiekvienam buvo aišku, kad stovyklinis gyvenimas yra tik laikinis. Atėjus momentui, tas entuziastiškai sukurtas kultūrinis gyvenimas suirs ir teliks tik atminimas. Kilo mintis griebtis priemonių išsaugoti šios gražios ir kūrybingos veiklos pėdsakus. Tuo tikslu 1946 m. lapkričio 19 d. pradėta rinkti dokumentinė medžiaga ir siųsti į Šv. Kazimiero Seserų vienuolyną Čikagoje saugoti. Pradžioje Vokietijoje darbas buvo pradėtas pusiau privačiu būdu. Vėliau tam darbui buvo suorganizuota Istorinės Medžiagos Rinkimo Komisija, kuri po vienerių metų veiklos dėl emigracijos turėjo likviduotis.

Kai vienuolyne istorinės medžiagos prisirinko didesni kiekiai, reikėjo ją sutvarkyti. Kadangi visame pasaulyje jau iš seniau daug lietuvių gyvena, tai reikėjo rinkti visų lietuvių veiklos pėdsakus. Visam šiam darbui organizuoti ir vadovauti Vliko Vykdomoji Taryba (1951 vasario 1 d.) pakvietė iniciatorių, šį darbą pradėjusį dirbti ir buvusį Istorinės Medžiagos Rinkimo Komisijos pirmininką Vincentą Liulevičių. Įstaiga buvo pavadinta Pa-

saulio Lietuvių Archyvu (sutrumpintai — PLA).

PLA renka archyvinę, bibliotekinę ir muziejinę medžiagą. Pagal tai ir įstaiga turi tris skyrius. A. Archyvinį skyrių sudaro įstaigų bei organizacijų protokolai, bylos, dokumentai ir pn. Jau dabar kai kurių kraštų lietuvių veiklos pėdsakams susekti šis PLA skyrius yra vienintelis šaltinis. Dažnos Vokietijos stovyklų bylos jau dabar yra įdomesnės už romanus, o jos bus dar įdomesnės ir vertingesnės tada, kai nebeturėsime šiame pasaulyje gyvųjų ano meto liudininkų.

B. Bibliotekinis skyrius turi daugiau kaip 400 pavadinimų lietuviškos periodikos ir daug tūkstančių knygų bei brošiūrų. Šiam skyriui atitenka ir visa Lietuvių Bibliografijos Tarnybos siunčiama spauda.

C. Muziejinis skyrius turi antspaudų, organizacijų ženklų, vėliavų ir panašių dalykų. Čia auga ir Lietuvos atsiminimų skyrelis su valstybine vėliava, šaulių vėliava, audiniais, mezginiais, siuviniais, „Maisto“ fabriko gaminių pavyzdžiais, Baltijos pajūrio gintaru, smėliu... net laisvoje Lietuvoje keptos duonos žiauberėle.

Pradėtas darbas vyko sėkmingai. Medžiagos prisirinko daug. Visas gautasis turtas dabar talpinamas 57 spintose arba lentynų junginiuose. Dalis medžiagos laikoma dėžėse. Esamoji medžiaga liečia 22 kraštų lietuvių veiklą.

Pirmasis dalykas archyvui, kai buvo pradėtas istorinės medžiagos rinkimas, buvo gautas 1945 metų gruodžio 31 dieną. Tad devyniolikos metų (1945.XII.31 - 1964.XII.31) darbo vaisiai štai kaip atrodo skaičiais: archyvinis skyrius turi

Kai šv. Kazimiero seserų vienuolynas užleido buv. kapelanijoje vieną salę, pradžioje tebuvo pastatytos šešios spintos. Iki išsikraustymo salė buvo pripildyta archyvo spintų.

istorinės medžiagos rinkimo komisijos paruošta archyvinė medžiaga išsiųsti į JAV-bes. Nuotraukoje Stasys Rudys (sėdi), Jonas M. Laurinaitis (antras), Vincents Liulevičius (trečias) ir A. Šarkenis (dešinėje).

294,197 lapus, bibliotekinis — 11,580 knygų bei brošiūrų ir 85,919 žurnalų bei laikraščių, ir muziejinis — 9,432 dalykų. Visus skaičius sudėjus į kupetą, gauname 401,128 vienetų, skaitant vienetu lapelį, vėliavą, brangų pinigą ar rečiausią knygą (pvz. vysk. Giedraičio „Naujas Istatimas Jezaus

Christaus" vertimas, išleistas 1816 metais Vilniuje.).

Kad istorinės medžiagos tiek surinkta, pirmiausia reikia pareikšti padėką siuntėjams. Jų susirūpinimas šių lobių išsaugojimu didino spintų kiekį. Rūpinosi šiuo reikalu ir įvairiuose kraštuose PLA įgaliotiniai. Žymios pagalbos susilaukta techniškai darbui iš lietuviškų taltų. Talkininkai dirbo tūkstančius valandų. Archyvo vadovybė juto ir lietuviškos spaudos pagalbą. Iš vadovaujančių asmenų daugiausia širdies ir realios pagalbos parodė inž. A. Novickis, prel. M. Krupavičius, J. Makauskis (būdami Vliko Vykd. Tarybos tarnybų vadovais) ir dabartinis JAV LB CV pirminkas Jonas Jasaitis.

PLA veiklą pradžioje (1948-1955) subsidijavo Vlikas iš Alto jo reikalams skiriamų pinigų. 1956-57 sušelpė JAV LR Centro valdyba, 1958 metais — JAV LB Kultūros Fondas, o 1959 metais — niekas. Nuo 1960 m. išlaidas apmoka JAV LB Centro valdyba.

Kaip jau pradžioje užsiminta, archyvui patalpas davė šv. Kazimiero Seserų vienuolynas. Prireikus patalpų pačiam vienuolynui, P. L. Archyvui nuo 1962 m. balandžio mėn. 1 d. 31-ąją mėnesį teko nuomoti privačias patalpas, mokant po 100 dolerių kas mėnuo. Šiose pa-

Taip atrodo dalis Lietuvių Pasaulio archyvo spintų. Čia laikoma Vokietijos stovyklų, mokyklų, organizacijų, ansamblių ir kt. sambūrių medžiaga.

talpose įstaiga smarkiai paaugo, nes buvo gauti dideli kiekiai naujos medžiagos. Patalpų ankštumas ir nuomos brangumas vertė ieškoti naujos vietos. Nuo 1964 m. spalio mėn. archyvą priglaudė Lietuvių Jėzuitų vienuolynas. Tuo tarpu PLA rinkiniai talpinami Jaunimo Centre ir vienuolyno nupirktame namelyje. Ateitis atrodo būsianti puiki, nes jėzuitai paskelbė naują statybą, kurios planuose yra pramatytos ir tinkamos patalpos archyvui.

Per dvidešimtmetį Pasaulio Lietuvių Archyvas smarkiai išaugo, ypač, kai priglaudė Tautinį Lietuvių Muziejų, priėmė tautosakininko J. Būgos palikimą, atsiga-beno prof. dr. Kazio Pakšto biblio-teką, gavo kun. dr. J. Prunskio, prel. M. Krupavičiaus ir P. Žiūrio bibliotekų dalis.

Kad tokia turima medžiaga būtų tinkamai tvarkoma ir patogiai prieinama pasinaudoti, reikia apie pusantro tūkstančio kvadratinų pėdų, kai tuo tarpu nei trečdalis neturi. Tačiau ta aplinkybė neturi visuomenės sulaukyti nuo istorinės medžiagos siuntimo archyvui, nes kun. J. Kubilius, Jaunimo Centro direktorius, iki bus pastatytos tin-kamos patalpos, suras vietos dar daugeliui spintų.

Kas archyvui siūstina? Viskas, kas turi reikšmės lietuvių visuome-ninės, organicacinės, kultūrinės, li-kiminės kovos istorijai. Kiekvienas dalykėlis, nors ir mažiausias, liečias lietuvių gyvenimą ir veiklą, archy-vo primamas su džiaugsmu. Vy-resnio amžiaus žmonės per savo il-gą ir turiningą gyvenimą turi prisi-rinkę įvairiausias medžiagas, kuri jiems primena daug šviesių ar liūd-nų valandų, daiktų, atsivežtų pir-maisiais emigracijos metais iš tėvy-nės, su kuriais jie nenori skirtis. Tačiau jiems mirus, visa tai neten-

Istorinės medžiagos siunta archy-vui iš D. Britanijos; šalia stovi dir. V. Liulevičius.

LIETUVIŲ DIENOS, 1966, GRUODIS

Taip atrodė P. L. Archyvo raštinė, kai archyvas buvo šv. Kazimiero seserų vienuolyno patalpose.

Vienas iš tarpspinių, kai PLA buvo šv. Kazimiero seserų vienuolyno patalpose, Chicagoje.

ka vertės tiems, kurie dalinasi do-lerio vertu palikimu. Kol laikas, visi turėtų peržiūrėti savo naminius ar organizacijų archyvus bei „mu-ziejus“ ir reikšmingesnius dalykus paskirti P. L. Archyvui.

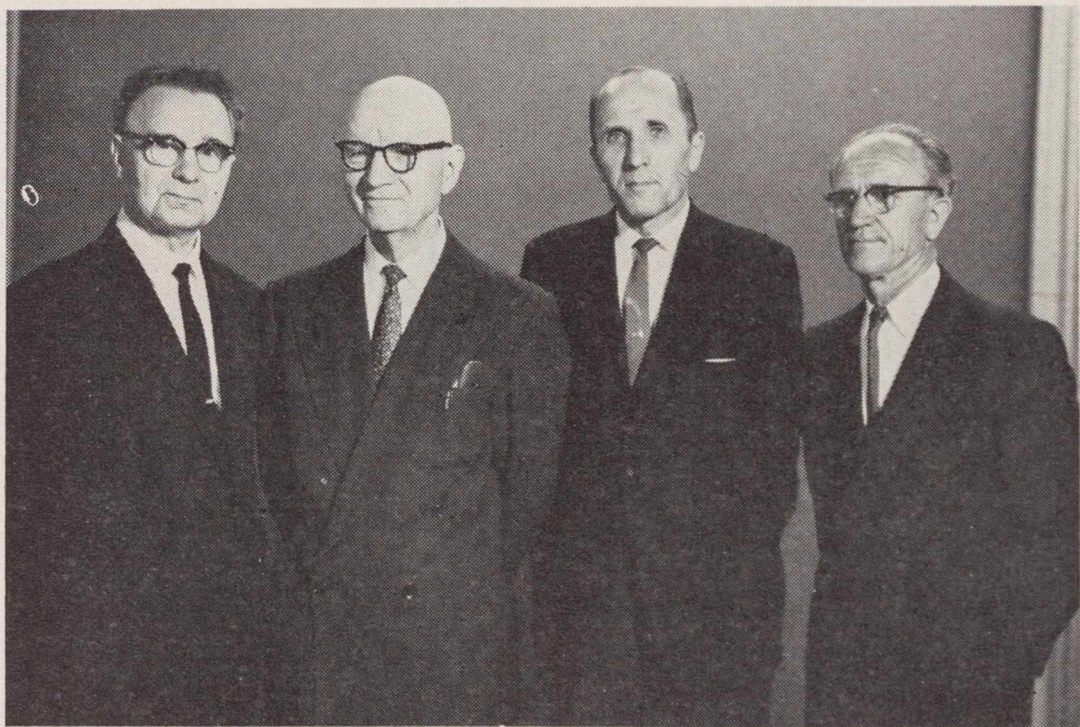
Renkama medžiaga ir saugoma be pasaulėžiūrinio skirtumo. Nepai-soma, kurios pasaulėžiūros asmens ar organizacijos veiklą liudyti. Svarbu tik tai, kad medžiaga liestų Lietuvą ir lietuvius. Kiekvienas dalykėlis yra pakvituojamas, metrikuojamas į specialiai tam reikalui atspausdintas knygas ir kataloguo-jamas.

PLA buvimo naudą pradžioje daugiausia pajuto tie asmenys, ku-rie buvo mokęsi Vokietijoje ir pa-metę mokslo dokumentus. Čia jie rado savo dokumentų dublikatus. Jau susidarytų didokas būrys asme-nų, kurie rinkosi medžiagos rašo-miams straipsniams bei paskaitoms. Be to, daug studentų buvo daugiau ar mažiau aprūpinti medžiaga ruo-šiamiems darbams mokslo laipsniui gauti. O ateity ši įstaiga dar labiau galės tam reikalui patarnauti, nes archyvui gausėjant, bus lengviau susirasti savo darbui reikalingos me-džiagos.

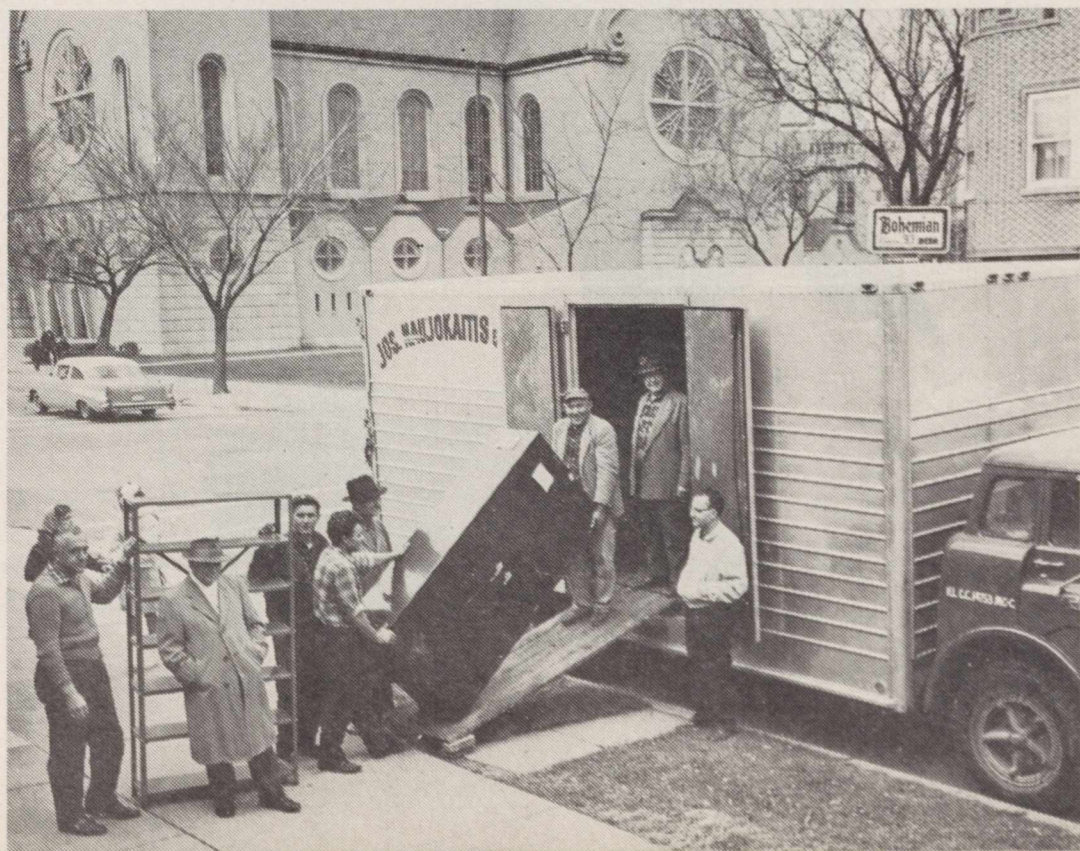
Pabaiga 17 psl.

PLA 1964 rudenį iš nuomotų patal-pų perkraustomas į Jaunimo Cent-rą Chicagoje. Medžiagos buvo ke-turi pilni sunkvežimiai.

On pages 12 and 13 —
Scenes from the Lithuanian World Archives, Chicago, Illinois.

Pasaulio Lietuvių Archyvo vadovybė, iš kairės: direktorius Vincentas Liulevičius, skyrių vedėjai — Kazimieras Jasėnas (istorinės medžiagos inventorizacija), Česlovas Grincevičius (bibliotekos vedėjas) ir Stasys Staniškis (sekretorus).

Dail. Vytautas K. Jonynas taria žodį, atidarant E. Kepalaitės skulptūros parodą Maspetho liet. parap. salėje pernai metų gruodžio 3-4 d.

Artist V. K. Jonynas delivering an introductory speech at the opening of E. Kepalaitė's exhibition of sculpture Maspeth, N. Y.

ELENOS KEPALAITĖS SKULPTŪROS PARODA

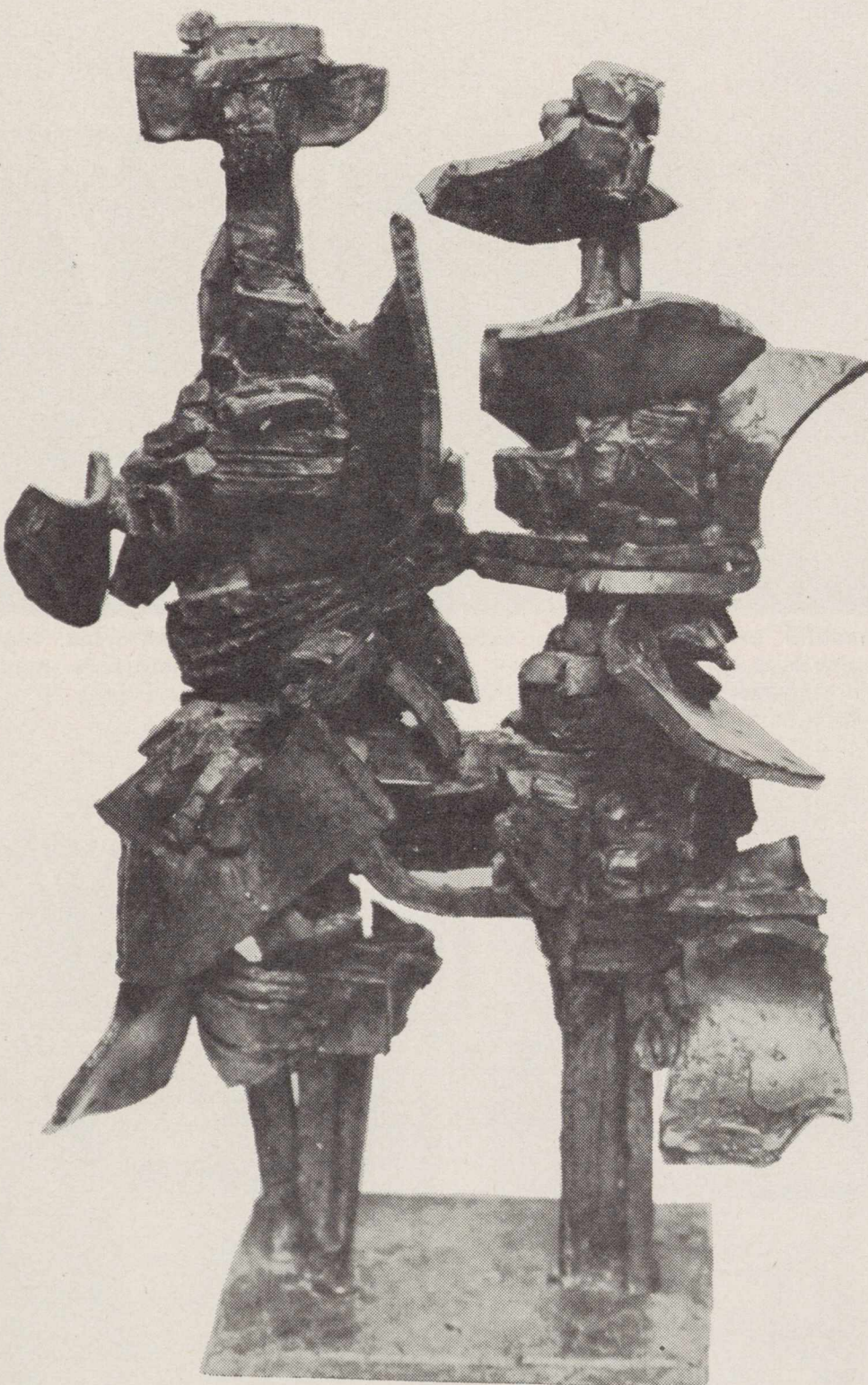
Elena Kepalaitė praėjusių metų gruodžio 3-4 dienomis Maspetho lietuvių parapijos salėje surengė savo skulptūros darbų parodą, į kurią atkreipė dėmesio tokie menininkai, kaip Jacques Lipchitz ir mūsų šalis V. K. Jonynas. Tai jau ne eilinis reiškinys. Skulptorius Jacques Lipchitz parašė parodos katalogui žodį, o V. K. Jonynas pasakė atidaromą kalbą, pasisakydamas apskritai apie šių dienų skulptūrą ir aptardamas E. Kepalaitės darbus.

E. Kepalaitė išstatė 40 darbų — portretus, temines ir grupines-kompozicines skulptūras. Apibūdina-

mas pastarąsias, V. K. Jonynas sako: „Visos šios kompozicijos savo konstrukcija ir forma yra labai dinamiškos. Kai kurios primena vėjo blaškomas liepsnas. Šios dinaminės formos taip jungiamos savyje, kad sudarytų išpūdį nuolat besikartojančio judesio ir ritmo. Formų santykiavimas su erdve įgauna naujos ir didelės reikšmės”.

Net ir profanas meno mėgėjas galėjo pastebėti, kad E. Kepalaitės skulptūros skiriasi nuo mūsų ankstyvesniųjų skulptorių darbų kiek stilium, tiek ir medžiagos traktavimu. Nėra čia Pundžiaus, Mikėno,

Karalius ir karalienė. Bronza. / King and Queen. Bronze. E. Kepalaitė
Kompozitorius Louis Horst ir jo galvos skulptūra
Composer L. Horst and his Head (Sculpture) Elena Kepalaitė

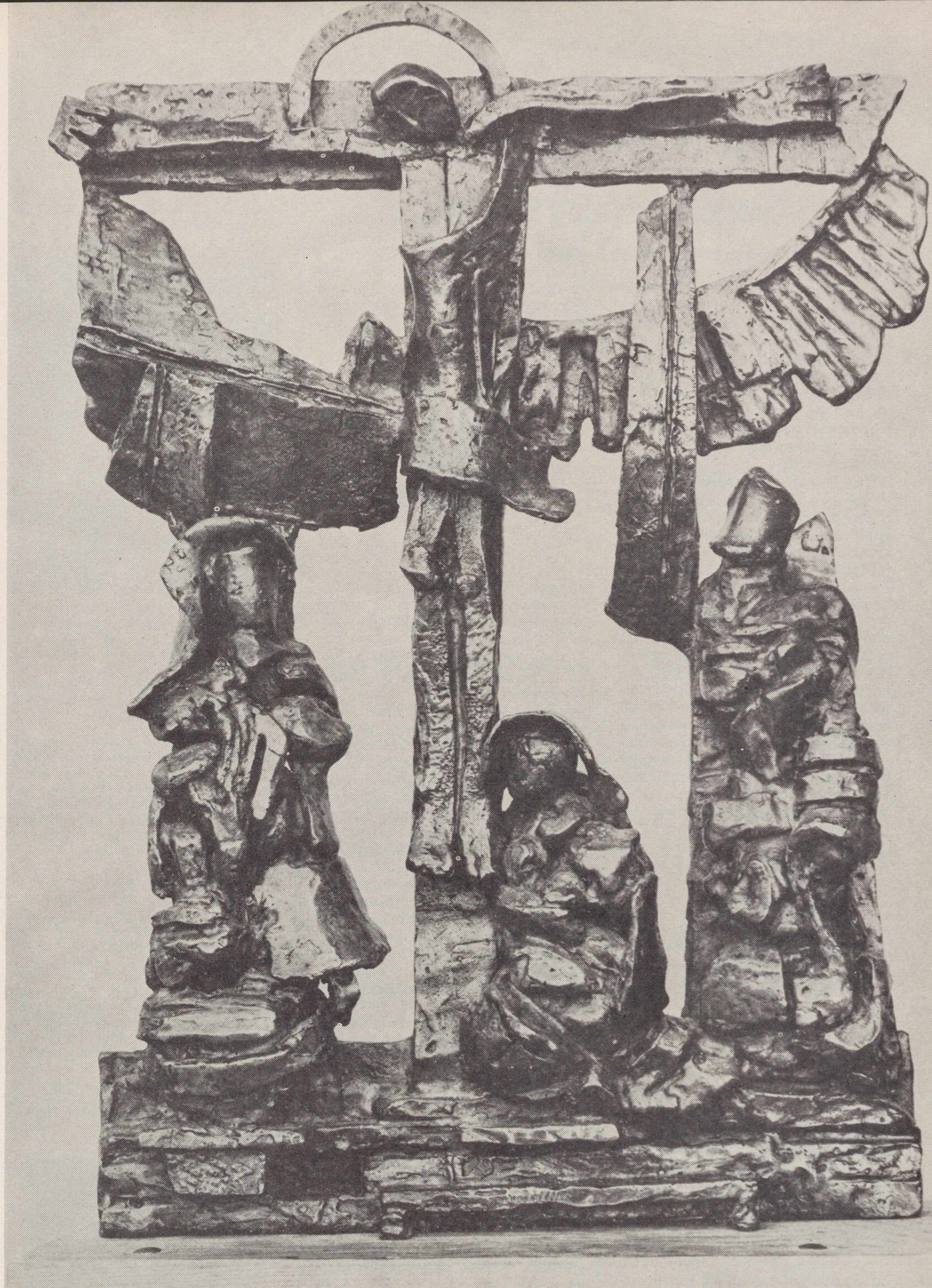

Martha Graham, galvos skulptūra.
Martha Graham, head by
E. Kepalaitė

ar Kašubos monumentalumo, figūrų realumo, atvirkščiai, V. Jonyno žodžiais, „sukurtas išpūdis nuteikia, kad tos skulptūros yra praradusios net savo natūralų medžiagos svorį... Tokį išpūdį sukurti konkrečiose formose yra ne tik sunku, bet ir nauja.”

Šiandieninėj skulptūroj, kai autoriai savo darbų visai nebeįvardina, o žymi juos tik kompozicijos vardu arba paprasčiausiai - numeriu (#), Kepalaitės drąsa imtis ne tik figūrinių darbų, bet ir portretų yra verta dėmesio. Portretas gali būti įvairiai traktuojamas — nuo realistinės tikrumos iki dvasinės asmens vidaus išraiškos. Pasak Jonyno, Kepalaitė, „atsisakiusi konvencionalaus (bana-

Skulptorė Elena Kepalaitė

NUKRYŽIAVIMAS. Bronza.
Crucifixion, Bronze.

Elena Kepalaitė

laus) priėjimo prie formos ar vaizduojamo” asmens, „savo portretuose ... nenutraukia ryšio su realiu pasauliu... (bet) šis žvilgsnis į pasaulį yra drąsus ir naujas.”

Portretų „paviršius daugumoje paliktas natūralioje savo medžiagų struktūroje. Įbrėžiant kur nekur vieną antrą liniją, arba įrašant akiai skirtą plokštumą šviežiai piešniškai pačią akį, neprarandama formos didingumo.” Toks yra jos jau

anksčiau pagarsėjęs kompozitoriaus L. H. portretas; o dabar akį patraukia Marthos Graham galvos studijos.

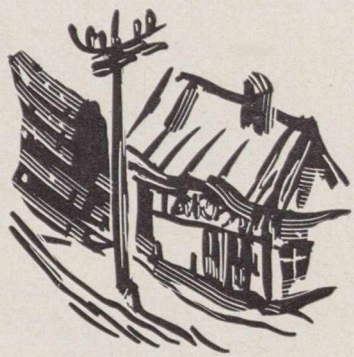
V. K. Jonyno tvirtinimu, skulptorės „meninis subrendimas, o taip pat šių dienų avangardinių skulptūrų problemų pasisavinimas ir sprendimas Elena Kepalaitę lietuvių skulptorių šeimoje įrikiuoja kaip pažangiausią atstovę”. (r.)

KNYGOS IR AUTORIAI

KELIONĖ Į GIMTAJĄ MIESTELĮ

Po ilgo laiko sugrįžimas į vaikystės namus realybėje dažnai nuvilia: visa kažkaip sumažėja, nubluškėja, susenėja, nebesiderina su tuo, kas atsiminimų vaizduotėje išsilaukė, išaugo, išgražėjo, nusivalė nuo neesminių dulkių. Taip, kas kita vaikystės namai, laikai ir visa gimtinė, subrandinta ir saugoma atsiminimuose: ji yra ta pati tikroji, ir niekas jos negali pakeisti. Niekas negali jos garbės sumažinti, jos grožio nustelbti.

Tokiuo tat grožiu sutviska ir Nelės Mazalaitės fantazijoje sukurtas ir meno paveikslas įpintas tėviškės atminimas, besiribojas vienu vaikystės miesteliu ar jo apylinkėmis („Miestelis, kuris buvo mano“). Ir žmonėmis. Jie, tiesa, ne angelai. Jie iškyla iš praeities verdenės dugno su visomis savo pikto ir gero šaknimis, su visu dumbliu, kurio nenuplovė nė laiko nutekėjęs upelis. Bet užtat jie iškyla kaip ryškūs, gyvi, tirštomis spalvomis nulieti charakteriai su „kūnu ir su dūšia“ žmonės, nesvarbu, ar jis būtų kalvis, ar šykštuolis, ar baudžiauninkė mergina su jos pavainikiu sūneliu... „Miestelio“ pasakojimai nuveda mus į šalį, kur laumės skalbia žlugtą, kur patiltėse dejuoja ne-

krikštų vėlės, kur duona valgoma kaip šventas daiktas, o apie prastą apavą (naginėlės) pasakojama daugiau kaip apie karališkas kurpeles.

...„šventa duona, kurios negalėjai numesti į purvyną, nors ji būtų susenus, supelijus, kurią reikėjo naudingai sunaudoti gyvuliui, arba jeigu ir taip netiko — tai įmesti į gerą namų ugnelę. Duona, kuri buvo pabučiuojama, jei buvai netychia numetęs ant aslos.“ (99 p.)

Visus įvykius ir visus žmones au-

torė pasakoja su vienoda meile, nieko nesmerkia ir niekuo nesipiktina. Realybę sunku beatskirti nuo legendos, o nedorėlį nuo gerojo. Visus valdo kažkokia vienoda likimo ranka. Kartu su vaizduojamais dviem keleiviais (vyru ir moterim), išlipusiais geležinkelio stotelėje, eini į tą

nuostabų kraštą, renki jo spindinčias šukes, kad ir ne viskuo tikėdamas, bet viską priimdamas kaip meninę teisybę.

Visuomet pilnas poezijos Mazalaitės pasakojimo stilius čia žymiai kondensuotesnis, negu kitose jos knygose. Daugiau stilistinės disciplinos. Iš dažno puslapio galėtum duoti pavyzdžių citatų, charakteringų tik vienai N. Mazalaitei. Skonio dalykas, jei kam toks pasakojimo būdas nepatinka; tačiau reikia pripažinti, kad jis yra savas, originalus, turtingas puošmenomis, ir ne vieno jau mėginamas pamėgdžioti.

Knygoje yra devyni pasakojimai: Liudininkė, Nuotakos, Brangenybės, Ginklas, Žinia, Duona, Šulinys, Ugnis, Siela. Tai lyg devynių dalių siužetai, vienas išsitas muzikinis poezinis kalbos, vaizdų ir minčių kūrinys, kerintis žaižaruojančia supasakintos realybės magija. Pačiam tekste jie, tie pasakojimai, beveik nesiskiria vienas nuo kito; iš vienos pasakojimo temos į kitą pereinama jungiant dviejų keleivių dialogo (tikriausiai vienos moters monologo) intarpais ir nuotaikų aprašymu. Dviejų planų pasakojimas šiuo metu beletristų yra labai įvairiai naudojamas. Skaitytojui nelengva įvykių eigą sekti, bet, antra vertus, dar sunkiau darysi skaitant „nuoseklų“ reportažinį pasakojimą, kuris tįsta lygiai, nuobodžiai, kaip bobulės siūlas.

Negalima praeiti nepaminėjus labai gerų, tekstančių įpintų P. Jurkaus grafikos iliustracijų, kurios gražiai papuošia tekstą.

J. B.

Čia pridėdamos dvi P. Jurkaus iliustracijos iš „Miestelis, kuris buvo mano“.

Galite įsigyti šiuos senų lietuviškų laikraščių bei žurnalų komplektus:

„Aušra“ (red. J. Basanavičius), 1884 m. 17—392 psl. (pirmųjų puslapių nėra). Nr. nr. 1—11. Prašau \$10.000.

„Varpas“, 1890—1901. Prašau \$1.000.

„Vienybė Lietuvninkų“, 1891—1901. Prašau \$2.000.

Jei kas pirkty visus laikraščius, priedu nemokamai gautų „Lietuvos Ūkiniką“, spausdintą 1925 m. Kaune. Kreiptis:

Jonas Nėrkus,
20 S. Mt. Olivet Ave., Baltimore, Md. 21229

NAUJOS KNYGOS

Atsiųsta paminėti

Mykolas Vaitkus, **dienoraštis**. 1946 metų eilėraščiai. Immaculata leidinys, 1966 m. 164 psl. Kaina \$2.00.

Prel. J. B. Končius, **Atsiminimai iš Balfo veiklos**. 1944—1964. Su J. Kajecko, Lietuvos Atstovo, įžangos žodžiu. Gausiai iliustruota. 404 psl. 1966. Spaudė „Draugo“ spaustuvė, 4545 W. 63rd St. Chicago, Ill. Kaina \$5.00.

J. Plačas, **Tėviškės sodyba**. Lituanistinių mokyklų III-iam skyriui. Išleido JAV LB Kultūros Fondas, Nr. 17, leidimą \$1000 suma parėmus Lietuvos Fondui. Chicago, 1966. Iliustravo Zita Sodeikienė. 172 psl. Kaina 3.00.

J. Ambraška ir J. Žiugžda, **Lietuvių kalbos gramatika**. I dalis. Fonetika ir morfologija. VI laida, perspausdinta iš I-sios 1937 m. „Sakalo“ laidos. Išleido JAV LB Kultūros Fondas. 182 psl. Kaina \$2.00.

Abu vadovėlius platina JAV LB Kultūros Fondas, c/o J. Bertašius, 5348 So. Talman Ave., Chicago, Ill. 60632.

photographs/Algimantas Kezys, SJ. Text introducing Eight groups of photographs by Bruno Markaitis, SJ. Postscript by Hugh Edwards, Curator of Photography, The Art Institute of Chicago. Published by Loyola University Press, Chicago. \$3.95.

Puikus gerame popieriuje, liuksusinis mūsų pasižymėjusio foto menininko darbų leidinys. Plačiau kitu atveju.

Filatelistų Draugijos „Lietuva“ 20 metų sukakties Dvyliktoji paroda. XII — Lith — PEX. Commemorating Lithuanian Nation Uprising Against Russian Communist Occupation in 1941. October 28, 29, 30, 1966. Balzekas Museum of Lithuanian Culture, 4012 S. Archer Ave., Chicago, Ill. Iliustruotas parodos katalogas.

— **Literatūros vakaras** Los Angeles lietuvių kolonijoje, surengtas L. A. Lietuvių Fronto Bičiulių, praėjo sėkmingai. Jo programos dalyviams ir ypač svečiui iš Chicago Al. Baronui pagerbti pas J. ir E. Kojelius buvo surengtos vaišės. Jų metu paaiškėjo, kad Juozui Kojeliui, energingam ir veikiam visuomenininkui bei spaudos žmogui neseniai suėjo 50 metų. Ta proga svečiai, L. Valiuko iniciatyva, įteikė dovaną — knygą su adresu ir dalyvių parašais.

Juozas Kojelis

Iš profesijos mokytojas, J. Kojelis vienu laiku gausiai reiškėsi kaip laikraštinkas, keletą metų buvo LD žurnalo redakcijos nariu. J. K. yra rašęs daugiausia politiniais bei visuomeniniais klausimais, bet jis nevengia nė kultūrinių temų. Linkime darbščių metų ir grįžti į aktyvią „plunksnos tarnybą“.

Rašytojas Pranas Naujokaitis, laimėjęs 1966 m. „Draugo“ romano konkurso premiją, vasaros metu berašant romaną „Žydinčios dienos“.

Foto G. Naujokaitis

— Pranas Naujokaitis, A. Vaičiūnaičio, P. Karužos, G. Tulauskaitės kartos rašytojas, 1930 metais debiutavęs eilėraščių rinkiniu „Prie svyruojančių beržų“, vėliau pasirinko mokytojo darbą ir daugiau reikėsi kaip literatūros teoretikas, rašydamas recenzijas, straipsnius, o po II pas. karo, Vokietijoje, išleido vid. mokykloms skiriamą liet. literatūros vadovėlį. Kaip literatūros kritikas, veikalus vertino grynai iš meninio taško, žodiniui kūrinijai ieškodamas turinio ir formos pusiausvyros, negirdamas formalinių ekstremizmų ir nepeikdamas veikale išskylančios idėjos persvaros prieš formą. Pasižymėjo saikingumu nuovoka ir tolerancija.

1959 m. išleistas jo didokas romanas „Upeliai negrįžta į kalnus“ parodė autorių turintį beletristinių sugebėjimų. Kritika jo prozos debiutą sutiko palankiai. 1961 m. išėjo antras romanas — „Ilgieji tiltai“. Ir čia autorius puikiai valdo sakinį, sukuria originalius personažus, bet dar nepajėgia atsisakyti gausaus lyrizmo ir sentimentalumo. Tuo pat metu išleisti eilėr. rinkiniai — švesos mergaitė ir Akmens širdis turi mažiau literatūrinių teigiamybių.

Naujasis romanas iš spaudos paskelbtų užuominų, atrodo būsiąs autoriaus naujas prozos poslinkis į priekį.

— Prof. B. Raphael Sealey nuo šių metų sausio 23 d. Buffalo universitete pradeda dėstyti 15 savaitių lietuvių kalbos kursą. R. Sealey pats yra anglas, išmokęs puikiai lietuviškai; jis skaito paskaitas lietuviškai, rašo į lietuvių spaudą, yra išvertęs lietuvių grožinės literatūros į anglų kalbą. Vedęs jis yra lietuvaite poetė Danguolė Sadūnaitė, taip pat daug verčiančią grožinės literatūros į anglų k.

Kazys Plačėnis, **Pulkim ant kelių**. Romanas. II tomas. Išleido „Vaga“, 1966 m. 160 psl. Kaina \$2. Gaunama pas knygų patalintojus ir leidyklojas: 122 Wyckoff Ave., Ridgewood, N. Y. 11237.

Šis romanas pirmą kartą išleistas nepriklausomoje Lietuvoje. Šios, II-os laidos I tomas JAV-se pasirodė prieš keletą metų. Romane populiariai rašoma apie lenkišką ponų baudžiamąją Lietuvoje ir kun. Antaną Strazdą — poetą ir liaudies bičiulį, parašiusį „Pulkim ant kelių“ giesmę.

"L. DIENŲ" LEIDYKLOS K N Y G O S

"Lietuvių Dienų" Leidykla
4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif.

Bernardo Brazdžionio

poezijos rinkinys

VIDUDIENIO SODAI

Už šį rinkinį paskirta "Aidų"
literatūros premija.

Dail. T. Valiaus pieštas viršelis.

Kaina 4 dol.

Nepamirškite užsisakyti

ką tik naujai išleistą V. Nemunėlio
knygą mažiesiems

MEŠKIUKAS RUDNOSIUKAS

su spalvotomis V. Stančikaitės

ilustracijomis.

LIETUVIŲ PREKYBA T E R R A

Viskas namams —

gražiausias kristalas — porcelanas — stalo ir dekoratyvūs
sidabras — tautodailė medų ir odoj — meniškos figūros —
keramika — lino audiniai — visos lietuviškos knygos — mu-
zikos plokštelės — paveikslai ir kt.

ir papuošimui —

šveicariški laikrodžiai — gintaro žiedai ir kt. gintariniai papuo-
šalai — aukso apyrankės — medalionai — sagės — auskarai
— kryželiai — grandinėlės — žiedai su visais brangiaisiais
akmenimis — kultūriniai perlai — karoliai.

Prekės suvežtos iš Vokietijos, Švedijos, Belgijos, Prancūzijos, Italijos,
Šveicarijos ir kt. Europos kraštų. Didelis visų prekių pasirinkimas.
Neaukštos kainos.

Mūsų adresas:

TERRA, 3237 West 63rd St., Chicago, Ill. 60629

P. L. ARCHYVAS...

Atkelta iš 13 psl.

PLA įstaigai vadovauja Vincen-
tas Liulevičius (direktorius, dirbęs
nuo 1964), ir skyrių vedėjai: St.
Staniškis (sekretorius, nuo 1952),
Kazimieras Jasėnas (istorinės me-
džiagos inventorizatorius, nuo 1961)
ir Česlovas Grincevičius (bibliote-
kos vedėjas, nuo 1966 m. pradžios).

Medžiagą siųsti ir rašyti šiuo ad-
resu: Pasaulio Lietuvių Archyvas,
5620 So. Claremonts Ave., Chica-
go, Illinois 60636.

V. L.

Daumanto Čibo pasaka

ŽAIŽARAS

Illustravo A. Korsakaitė-Sutkuvienė
Gaunama pas platintojus ir leidyk-

loje. Kaina \$150.

KAS TIK TURI GERĄ SKONĮ,

VISKĄ PERKA PAS LIEPONĮ.

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI Furniture Center, Inc.

Vietinių ir importuotų baldų prekyba.

Baldai siunčiami į visą Ameriką ir už jos ribų.

MARQUETTE PARKE

6211-6219 So. Western Ave.

PROspect 8-5875

CHICAGO, ILLINOIS

Edward Bros. Colonial Mortuary

1000 Venice Blvd.

Richmond 9-8281

Lietuvis Laidotuvių

Patarėjas

ADOLPH

CASPER

Namų Telefonas

284 - 6489

CRANE SAVINGS &

LOAN ASS'N

B. R. PIETKIEWICH,

President

2555 W. 47 th St., Chicago 32, Ill.

BEACON MOTOR HOTEL

Arti prie
Beach, Westwood, Beverly Hills
& Hollywood

3020 Wilshire Blvd. Santa Monica,
California

EXbruck 4-9144

Mrs. A. Lukšis — Owner and Mgr.

CLEM'S POLSKIE DELI

★ Specializing in home made
fresh and Smoked Polish Sausage,
fancy groceries and choice meats.

★ Featuring Imported Polish
hams, beer, wine and groceries.

NOW

Daily from our own new

BAKERY-KITCHEN

a variety of Polish pastries and
other home made delicacies.

IT's CLEM'S

3002 W. Florence Ave., Los Angeles
759-5058

DIVIDENDAI MOKAMI KAS 90
DIENŲ ANT VISŲ TAUPYMO
SĄSKAITŲ

TAIP

TAUPYDAMI PAS MUS, JŲS GA-
LITE PASIRINKTI TAUPYMO RŪ-
ŠĮ, KURI JUMS PATOGIAUSIA...
TAI NEDELSdami PASIŲSKITE
ČEK! DABAR.

DIVIDENDAI
PASIUNČIAM
KAS 1/4 METŲ
UŽ
INVESTMENTUS

4 3/4%

5% ant bonų sąskaitų

TAUPYMO SĄSKAITOS IKI
\$15,000 APDRAUSTOS F.S.L.I.
IŠTAIGOSE.

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court

Cicero, Illinois 60650

JUOZAS F. GRIBAIKAS

sekretorius

Tel.: 656-6330 ir 242-4395

Dail. J. Paukštienės š Chicago, vykusi dailės paroda Toronte, T. T. Pranciškonų naujoje auditorijoje, gruodžio 2—4 dienomis, dėl didelio pasisekimo buvo pratęsta iki gruodžio 11 dienos.

Parodą rengė ir globojo Toronte leidžiamas žurnalas "Moteris". Parodą atidarė K. K. Bnės pirm. A. Rinkūnas.

Buvo išstatyta apie 60 aliejaus tapybos darbų. Visuomenės susidomimas dail. Paukštienės kūryba buvo didelis — lankytojai išgijo daugiau kaip 30 darbų.

Nuotraukoje — Kanados Liet. Moterų Dr-jos c. v. pirm. A. Sungailienė, dail. J. Paukštienė, žurnalo "Moteris" administratorė B. Pabedinskienė ir meninė red. N. Kulpavičienė parodoje.

Foto S. Dapkus

Artist J. Paukštienė (second from left) and members of the Lithuanian Catholic Women's Society, sponsors of her art exhibition in Toronto, Canada.

VEIDAI IR VAIZDAI

IŠ URUGVAJAUS (MONTEVIDEO) LIETUVIŲ VEIKLOS

Scenes from Lithuanian political and cultural life in Uruguay.

Diplomatinio pobūvio metu Lietuvos pasiuntinybėje. Iš kairės: spaudos attache K. Čibiras, Urugvajaus Užs. Reik. Min. pareigūnas Dr. Prado, vokiečių ambasadoriaus žmona, Krašto Apsaugos Min. generolas Moratorio, V. Vokietijos amb. E. Briest, Užs. Reik. Min. jusiskons. dr. G. Espiel.

Urugvajaus lietuvių katalikų choras "Aidas", ką tik atšventęs savo 15 metų veiklos sukaktį. Pirmas iš dešinės choro vedėjas Vytautas Dorelis.

Prie tolimosios La Platos negausi Montevideo kolonija, kad ir be dažnų pasiskardenimų, gyvai tebesireiškia patriotinėje bei kultūrinėje veikloje. Ten tebeveikia Lietuvos Pasiuntinybė, Urugvajaus Lietuvių Kultūros Draugija, choras "Aidas", tautinių šokių ansamblis "Gintaras", kelios radijo valandėlės ir Tėvų Jėzuitų vedama parapija su pagalbinėmis draugijomis.

Čia skaitytojas ras keletą vaizdų iš Montevideo lietuvių politinio bei kultūrinio pasaulio.

"Aido" choro sukaktuviniame koncerte solistė L. Andrijauskaitė Grišonienė dainuoja lietuvių dainas, pianistei prof. T. Drobniauskaitei akomponuojant.

Lietuvos Pasiuntinybėje "Pavergtųjų Tautų" medaliu atžymimas Valstybės tarėjas Zorilla de San Martin. Jo dešinėje — Urugvajaus Užs. Reikalų ministeris Vidal Zaglio ir Lietuvos atstovas A. Grišonas.

IN MEMORIAM

1966 m. gruodžio 9 d., iškankinta kelių operacijų, mirė New Yorke kepenų liga **Kazimiera Janina Gustaitytė - Jonynienė**. Buvo gimusi 1912 m. Mikališkio d., Marijampolės aps.

Nuo gimnazijos laikų, taip pat lankant Muzikos konservatoriją Kaune, Gustaitytės draugai būdavo daugiausia menininkai. Gal artimiausia jos jaunystės draugė buvo Katrelė (Kotryna) Grigaitytė, poetė, dabar Graudienė. Lankydavosi namuose dailininkų ir poetų, jų tarpe dar meno mokyklos studentas Vytautas K. Jonynas, jaunas poetas A. Miškinis, pianistas Balys Dvarionas, Janutės piano klasės mokytojas, jau leidęs jai drauge koncertuoti. Jos muzikos pomėgis ir vėliau nedingo, bet, ištekėjus už dail. Jonyno ji labiau palinko į dai-

lę, buvo ideali savo vyro talento skatintoja, rėmėja ir globėja tiek Lietuvoje, tiek užsieniuose.

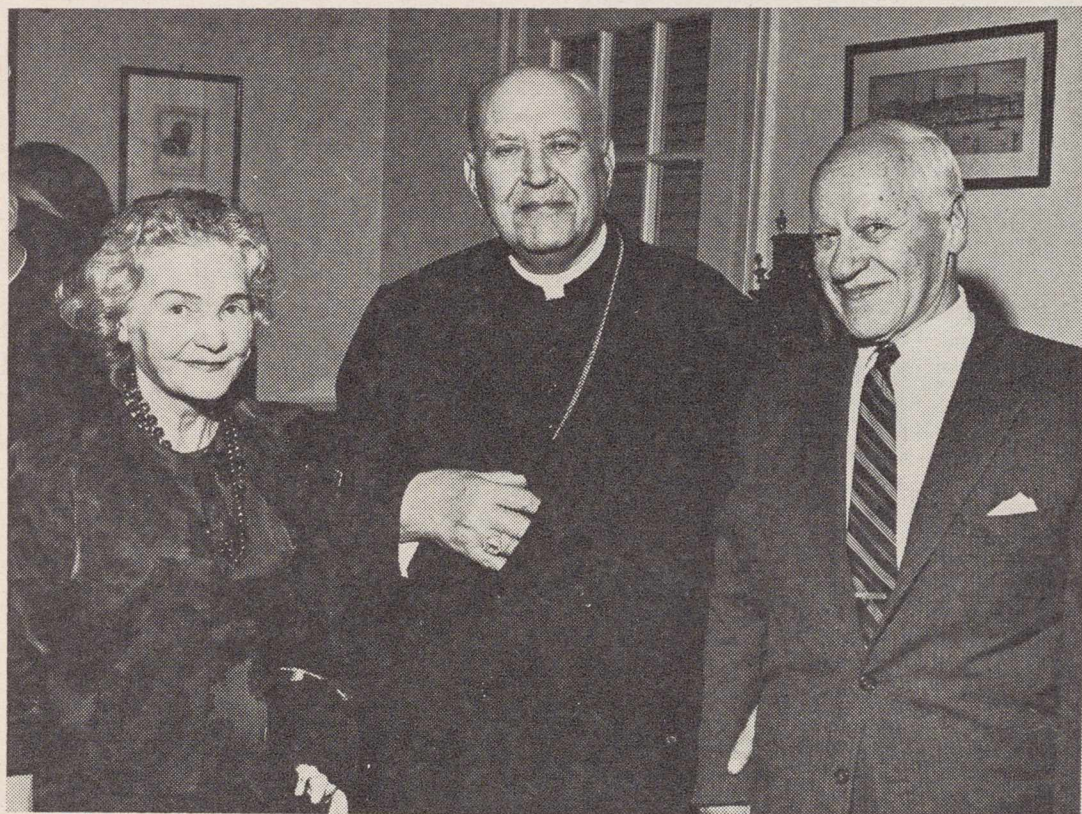
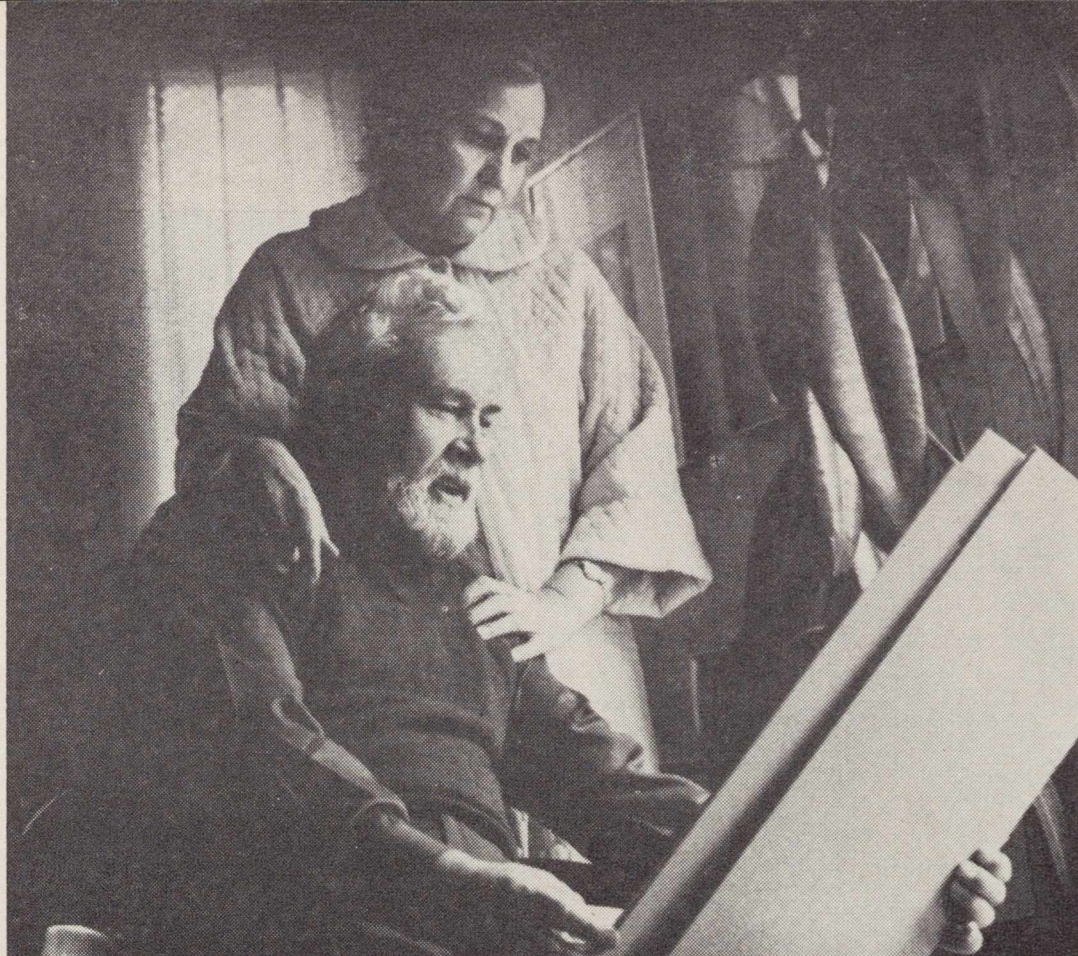
Kaip šeimoje, taip ir visuomeninėje aplinkoje J. buvo mylima dėl jos malonaus būdo ir širdies gerumo.

Gruodžio 13 d. po gedulingų pamaldų, kurias atliko prel. J. Balkūnas dalyvaujant artimiesiems ir daugeliui bičiulių, J. palaidota New Yorko kapinėse. Lietuvos Atstovas Washingtono J. Kajeckas atvežė ir ant jos karso padėjo žiupsnelį Lietuvos žemės.

Vyru Vytautui, dukrai Giedrei, broliui, seseriai ir artimiesiems reiškiamo užuojautą (r.)

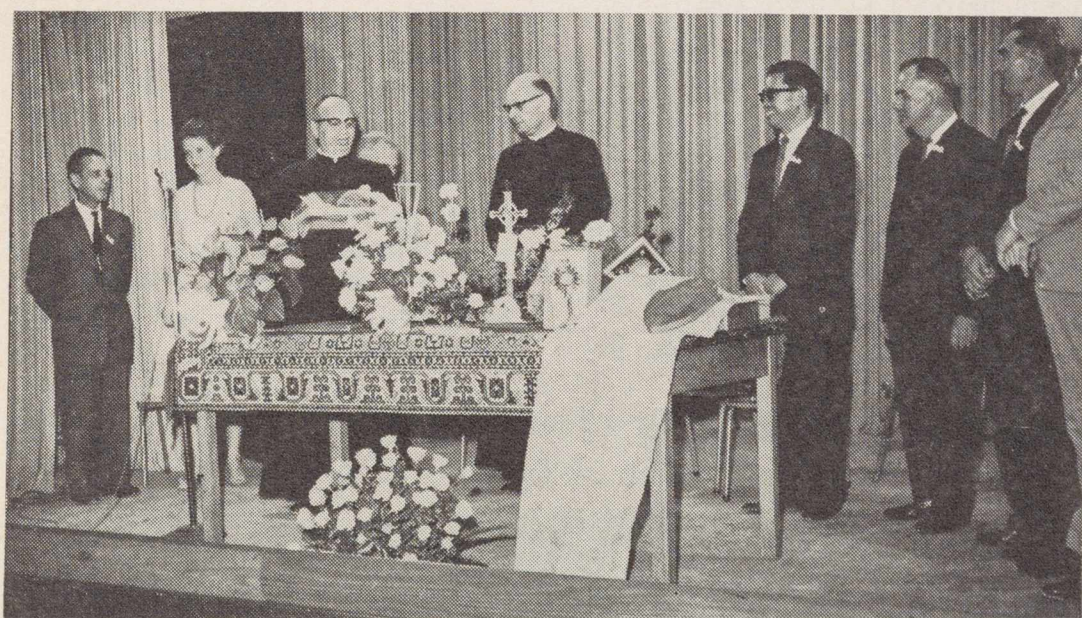
Dail. V. K. Jonynas su savo žmona Janute paskutiniaisiais jos gyvenimo metais.

Artist V. K. Jonynas with the late Mrs. J. Jonynas.

Lietuvos Atstovas Washingtono J. Kajeckas ir ponis su J. E. J. Rancans, Latvijos vyskupu, Latvijos Pasiuntinybėje tautinės šventės proga.

Lithuanian charge d'affaires J. Kajeckas and Mrs. Kajeckas with Bishop J. Rancans at the Latvian embassy in Washington.

Kun. Antano Perkumo 25 metų kunigystės jubiliejaus sukakties minėjimo pernai metų lapkr. 27 d. Caracas mieste Venecueloje garbės prezidiumas po dovanų įteikimo. Iš kairės: Maracay apyl. pirm. H. Gavorskas, Danutė Statkutė-Rosales, jaunimo vadovė, kun. A. Perkumas, pž jo matyti B-nės pirm. inž. V. Venckus, saleziečių provinciolas, kiniečių kolonijos Venecueloje atstovas, Valencijos apyl. pirm. mokyk. J. Zavadzkas, Barquisimeto apyl. pirm. J. Dirvelis, Caracas apyl. pirm. M. Kvedaras.

Apie jubilato nuveiktus darbus, tema kunigas, žmogus ir lietuvis, kalbėjo J. Zavadzkas. Žodžiu sveikino organizacijų atstovai, buvo įteikta gėlių ir dovanų; gėlių atsiuntė latvių evangelikų pastorius. Raštu sveikino daug aukštųjų dignitorių ir pareigūnų, tarp kurių Pop. Paulius VI mons. Samore, Lietuvos diplomatai, Vliko, Bendruomenės pirmininkai ir kt.

Rev. A. Perkumas celebrating the 25th anniversary of his priesthood in Caracas, Venezuela.

V. Krištolaitytės, Master of Fine Arts kandidatės, parodos atidarymas Pratt Institute, Brooklyn, N. Y., gruodžio 12—16 d. Šioje diplominėje parodoje buvo išstatyta 16 aliejinių ir 6 grafikos darbai. (Dailininkė Vida matyti pačiame centre).

Foto G. Naujokaitis

V. Krištolaitytės's art exhibition at the Pratt Institute, Brooklyn, N. Y.

Nuotraukoje: sveikinimo žodį taria gimn. kapel. kun. J. Riaubūnas. Sėdi (iš dešinės) gimn. dir. kun. dr. P. Bačinskas, ev. dekanas, katalikų kun., amerikiečių kapelionas ir kt. svečiai, toliau mokytojai ir mokiniai. Vasario 16 gimnazija, tęsdama savo tradiciją ir pernai suruošė Kalėdų Eglutę su turininga programa. Iškilnėje dalyvavo arti 200 publikos; programą stebėjo ir vokiečių žurnalistai ir foto reporteriai kurie įvykį plačiai aprašė savo laikraščiuose: „Mannheimer Morgen“, „Allgemeine Zeitung“ Mannheimer Nachrichten ir kt., viso 8 laikraščiai.

The annual Christmas program at the Lithuanian February 16th High School, W. Germany.

ŽMONĖS, DATOS IR DARBAI

LIETUVIŲ DIENOS

Sausis

1967

— "Lietuvių Dienų" redakcija ir administracija gavo daug Kalėdų ir Naujų Metų sveikinimų ir linkėjimų — negalėdami visiems asmeniškai atsakyti ir padėkoti, naudojames šia žurnalo skiltimi ir visiems širdingai dėkojame. Tikimės, kad ir šiais metais mus remsite raštais, foto medžiaga, prenumerata bei aukomis. Žurnalas laikosi visų mūsų bendromis pastangomis.

— Sausio pradžioje, atostogaudamas Kalifornijos pietuose dail. V. K. Jonynas lankėsi LD žurnalo redakcijoje ir leidykloje. Tartasi dėl bendradarbiavimo LD leidyklos leidiniuose. Netrukus išleidžiama K. Donelaičio "Metų" laida angliškai, kuri bus iliustruota keturiais dail. Jonyno raiziniiais kiekvienam metų laikotarpiui; taip pat viršelio aplankui bus panaudotas dail. V. K. Jonyno piešinys iš pirmosios "Metų" laidos nepriklausomoj Lietuvoj.

Ta proga dail. Jonynas padovanojo redakcijai 5 egz. "Metų" vokiško vertimo, kuris taip pat iliustruotas dalinai dail. Jonyno darbais (Apie leidinį parašysime vėliau).

Dail. Jonynas buvo supažindintas su meno albumu "Meno dienos", kuris baigiamas perengti spaudai; tartasi dėl jame panaudojimo naujų dailininko mozaikų "Šiluvos" koplyčioje Washingtone. Į albumą būtų įdėtos jų spalvotos reprodukcijos, kurios taip pat numatomos išleisti atskiram pardavimui.

Svečiui dailininkui žmonos mirties proga pareikšta širdinga užuojauta.

Sausio 4 d. V. ir E. Dovydaičiai savo namuose surengė dail. Jonynui susitikimą su giminėmis ir bičiuliais. Paviešėjęs ir sustiprėjęs dail. Jonynas vėl išvyko į New Yorką, kur jis turi bažnyčių dekoravimo studiją.

— Architektas Edmundas Arbas aprašytas 1966 metų "Who's Who in the West" enciklopedinio pobūdžio knygoje, kurioje aptariami įvairiose srityse pasižymėję vakarinės valstybės gyveną asmenys.

— Spauda rašo, kad "Į Laisvę", Lietuvių Fronto Bičiulių leidžiamą žurnalą nuo šių metų pradžios pradeda redaguoti Leonardas Valiukas. Nr. 1 pasirodys vasario mėn. ir per metus išeis trys numeriai. Naujas žurnalo adresas: P. O. Box 77048, Los Angeles, Ca. 90007. Prenumeratos kaina \$6.00 metams.

Žurnalas bus spausdinamas Pranciškonų spaustuvėje Brooklyne.

— Naują Lietuvių Fronto Bičiulių vyriausią tarybą sudaro: dr. K. Ambrozaitis, kun. V. Dabušis, dr. P. Kisieliū, dr. A. Klimas, dr. V. Majauskas, P. Narutis, L. Prapuolenis ir L. Valiukas. Iki šiol vir. tarybos pirmininku buvo dr. J. Kazickas, dabar, jam nebekandidatuojant, tarybos pirmininku numatomas dr. A. Damušis.

Daliė Polikaitienė

— Daliė Polikaitienė, nuo 1960 metų dirbusi LD redakcinėje kolegijoje kaip anglų k. redaktorė, nuo šių metų pradžios, pradėjusi nuolatinį mokytojos darbą, iš redakcijos pasitraukia. D. Polikaitienė buvo labai uoli, maloni, kolegiška redakcijos narė bendradarbė. Ji atlikdavo angliškų parašų vertimo darbą, Lithuanians Make News ir kitus kronikos vertimus ir angliško teksto korektūras.

LD redakcija ir leidykla apgalvestauja jos pasitraukimą, dėkoja už darbą, linki sėkmės naujoje profesijoje ir tikisi, kad ir toliau ji liks artima L. D. žurnalui.

Į LD redakcijos kolegiją pakviesta ir jau įėjo Rita Medziukaitė-Bureikienė. Iš profesijos ji yra mokytoja, puikiai valdo abi — lietuvių ir anglų — kalbas, yra daug ir sėkmingai veikusi L. A. liet. jaunimo ir bendruomenės organizacijose.

— Dail. Jonas Rimša sausio 20 laivu atvyko į Los Angeles iš Tahiti salų, kur jis gerą pusmetį praleido, studijuodamas žmones ir gamtą. Dėl neįprastų klimato sąlygų ir gyvenimo papročių negalėdamas ilgiau ten pasilikti, dail. Rimša pasidarė daugelį škiečių, kuriais naudodamasis yra užsibrėžęs sukurti eilę naujos tematikos paveikslų.

Dailininkas apsistojo Beacon Motelyje, Santa Monikoje.

— Dr. A. Paplauskas Ramūnas, Ottawos universiteto profesorius, Lyginamosios pedagogikos centro direktorius, Ottawos universiteto laikraštyje FULCRUM atspausdino ilgą ir labai dokumentuotą straipsnį antrašte: Canadian University at the dawn of a New Age. Straipsnis užima pagrindinius keturius laikraščio puslapius (Kartu pridėta prof. R. nuotrauka ir plati bio-bibliografija).

Praėjusiais metais dr. Ramūnas Ottawoje atspausdino intriguojantį veikalą prancūzų kalba: Dialogue entre Rome et Moscou.

Lietuvių spaudoje dr. R. pasižymėjo kaleidoskopine minčių tėkme ir dinaminio stilium. Šiais minties ir stiliaus savumais tviska ir jo raštai svetimomis kalbomis.

— National Association for the Education of Young Children, išleidusi diskusinę knygą "Montessori in Perspective", ją iliustravo vien tik nuotraukomis iš A. L. Montessori d-jos Vaikų Namelių Chicagoj, kurias meniškai ir pedagogiškai vaizdžiai paruošė mokyklos vedėja Janina ir Vladas Juknevičiai.

— IV-jame Pietų Amerikos Lietuvių Kongrese, Buenos Aires, Argentinoje, gausiai ketina dalyvauti jaunimas, kuris oficialiai baigs pernai paskelbtuosius jaunimo metus. Programa numatyta tokia:

sausio 27—vasario 2 d. — Studijų savaitė "Šiluvų";
vasario 2—5 d. — IV P.A.L.K. Bs. As. mieste;

vasario 6 d. — Oficialus Jaunimo Metų užbaigimas;
vasario 8—23 d. — Stovykla Kordobos kalnuose.

Vasarvietė "Šiluva", vadovaujama T. Marijonų, yra netoli Buenos Aires miesto. Aplinka rami ir tinkama studijoms.

Jaunimo stovykla numatyta prie Kalamuchita ežero, Kordobos kalnuose, 500 mylių nuo Buenos Aires.

— Yolandai Marijai Margaritai Grigaliūnaitei, Sofijos ir Adomo G. dukrai ir generolo V. Grigaliūno-Glovackio anukei, 1966 m. gruodžio 21 d. Bogotos universitetas suteikė medicinos daktaro laipsnį. Kalėdų atostogas dr. Yolanda praleido pas tėvus Miami, Fla.

Neseniai Moterų Gydytojų kongrese Bogotoje, Kolumbijoje, ji skaitė darbą apie skilvio opas. Dabar pakviesta skaityti kitą savo mokslinį darbą šiais metais įvykstančiame Tarptautiniame Gydytojų kongrese Limos mieste, Peru, Pietų Amerikoje.

— Lietuviško kino "Vytis" direktorius J. Gilvydis, Buenos Aires, parodė senų ir naujų filmų, nukeldamas žiūrovus prisiminimais į pasiilgtąją Lietuvą. Tap pat buvo parodyta keletas filmų iš kolonijos veiklos: buvo vaizdų iš lietuviškų šokių ir dainų ansamblių, Survilų madų parodos Lietuvių centre, Sūrių vandenų maudyklų "Lietuva" švenčių, prof. E. Paršelio vestuvių, "Danutės" madų akademijos modelių ir kt. įvykių Argentinos lietuvių gyvenime.

J. Gilvydis yra nenuilstamas vietos lietuvių veikėjas Lietuvių Bendruomenės vicepirmininkas, Lietuvai išlaisvinti Centro sekretorius, Tautos Fondo išdininkas.

Susirinkusieji uolų veikėją pa-

ANTANAS F. SKIRIUS

REAL ESTATE — TAX SERVICE

INSURANCE

Telefonuokite NO 4-2919

arba apsilankykite įstaigoje

4366 Sunset Blvd., Los Angeles,
California 90029.

gerbdami, pasakė kalbų (kalbėjo TF pirm. J. Padvalskis, P. Gudelevičius, MIC), o L. B. kultūros ir meno sekc. pirm. A. Kevėža įteikė pergamentu parašytą sveikinimą, kur įrašyti linkėjimai eilėmis.

GERBĖS PRENUMERATA — \$10
už 1967 metus atsiuntė:

Am. Liet. Taryba, L. Bajorūnas, J. Briedis, S. Chery-Mulks, Rt. Rev. Msgr. A. L. Deksnys, Rev. A. Dranginis, A. Gaska, Rt. Rev. Msgr. F. M. Juras, J. Jurgilas, M. D., Rev. M. Kirkeilas, Rt. Rev. Msgr. L. J. Mendelis, A. Razma, M. D., I. Sadauskas, Dr. Vl. Gutasas, R. Urbonas, A. Tamošaitis.

AUKOS LD ŽURNALUI PAREMTI

\$75—Rt. Rev. Msgr. J. B. Končius.

\$20 — Rt. Rev. Msgr. F. M. Juras.

\$4 — A. Repšys, J. Žemaitis, L. Krajauskas, J. L. Babrys, J. Kazickas (Cleveland, Ohio).

\$3 — A. Krausas, A. Pačamsis, V. Urbaitis.

\$2 — M. Aukštaitė, K. Seliokas, M. Sims, G. Stepulionis, Rev. J. Tautkus, Žygienė, M. Rėklaitis, P. Šlitteris.

\$1 — V. Braziulis, J. Dalbokas, E. Raila, F. Urbonavičius, J. Bakšys, J. Vitėnas, B. Jablonskis.

Visiems, prie prenumeratos pridėjusiems kelis dol. ar kita proga parėmusiems administracija širdingai dėkoja. Kai ne vienas kiti laikraščiai paskutiniu laiku pakėlė prenumeratos mokestį, LD žurnalas, paliko senąją kainą, nors spausdinimo išlaidos pabrango. Todėl asmenims, kurie tai atjaučia, už kiekvieną paramos auką leidykla yra labai dėkna.

Linkime visiems draugams, klientams ir LD-nų skaitytojams

laimingų 1967 metų!

ROCKWELL CLUB

BALYS IR ONA

MULIOLIAI, sav.

3957 S. Rockwell
Chicago, Illinois

Tel. VI 78413

Dešinėje Balys Muliolis
1926 metais Vilkaivskyje
Ulonų pulke.

Arvo Horm, secretary general of the Baltic Committee in Stockholm, Sweden, visits the executive committee of the Lithuanian American Council upon his return from Seoul, South Korea, where he participated in the Asian People's Anti-Communist League conference.

At the ALC headquarters in Chicago, seated left to right are: L. Simutis, A. J. Rudis, president of Lith. American Council, Dr. P. Daužvardis, Lithuanian consul general in Chicago, Arvo Horm, Mrs. Maarja Horm, Dr. P. Grigaitis; standing: T. Blinstrubas, J. Talas, J. Jasaitis, Dr. V. Šimaitis, J. Pakalka, Dr. L. Kriaučiūnas, Dr. J. Valaitis, and E. Bartkus.

Pernai metų gale Amerikos Lietuvių Taryboje lankėsi Stockholmo Baltijos Komiteto švedijoje generalinis sekretorius Arvo Horm, grįždamas iš Azijos Tautų Antikomunistinės Lygos konferencijos Korėjos sostinėje Seule. (Apie konferenciją plačiau žiūr. 22 psl.).

Svečias Arvo Holm su ponis sėdi I eil. ketvirtas iš kairės Alto biure tarp Alto valdybos narių ir svečių.

Internationalism or Nationalism?

The editorial below, "Internationalism or Nationalism?" is reprinted from "News Digest-International", a quarterly magazine published in Australia. This magazine is the only publication in Australia which unceasingly exposes the Communists and reveals the danger which threatens, not only Australia, but the rest of the free world as well.

The meaning of the word "nationalism" is often distorted and abused and this attitude is being vociferously propagated by misguided adherents of international Communism. We, in agreement with the editors of the "News Digest-International", wish to bring to the attention of our readers as well, what "nationalism" really means, especially to the small nations, such as Lithuania. Ed.

Everyone who follows politics can see the great struggle going on between Internationalism and Nationalism. Traces of this struggle can be found back in history, but the battle really developed after the declaration of the "Communist Manifesto" by Karl Marx in 1848 and especially after the establishment of the first Communist state, the Soviet Union, nearly fifty years ago.

The Soviet Union, Red China and other Communist states have used all means available including jails, concentration camps and firing squads in order to destroy the nationalistic spirit of the peoples they enslaved. They did not succeed. After almost fifty years of terror against the national feelings of the peoples of the U.S.S.R., Communist leaders daily admit

the remains of "bourgeois nationalism".

Another organization very interested in the promotion of internationalism and the elimination of "undesirable nationalism" is the United Nations.

While the Soviet Union openly declared that nationalism is one of the greatest obstacles to "Proletarian Dictatorship", the U.N. patiently and insidiously pursues its main aim — World Government. All small nations know very well the danger of such "World Government" and therefore they resist all the U. N. moves in this direction.

Various international agencies of the U. N. are doing "their best" to rub this national feeling off mankind; they are trying to push man into a "cosmopolitan", "international", "multi-racial" society.

As mentioned above, Communism, during its fifty years of rule, has completely failed to create such society. The U. N. therefore has no chance of achieving anything positive without the use of force. All U.N. funds used for this purpose are therefore nothing but a waste of the taxpayers' money.

Nationalism is an elementary and necessary ingredient of a healthy nation whether it is striving to restore or establish its independence within its ethnic boundaries or whether it is striving to develop its economy, culture, national politics or defense.

There does not exist a single case in history where a nation without nationalism got its independence.

Continued on page 21

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

JANUARY

1967

LITHUANIAN DAYS, 1967, JANUARY

Members of Asian People's Anti-Communist League visit Korea at the 38th parallel. Among them is min. V. Sidzikauskas.

Azijos Tautų Antikomunistinės Lygos dalyviai lanko Korėjos Armijos 26-tąją diviziją prie 38-tos paralelės; I eil. vidury divizijos vadas, už jo trečias į viršų V. Sidzikauskas.

out outside interference. Soviet colonialism in my homeland, Lithuania, and in the two other Baltic States, Estonia and Latvia, has not lessened in its intensity. It is tragic to hear the Soviets cynically

ASIA HEARS OF LITHUANIA'S FREEDOM STRUGGLE

ACEN Attends Twelfth Conference of APAL

Under the motto „Unity of All Free Peoples for the Expansion of the Sphere of Freedom”, the 12th Conference of the Asian People's Anti-Communist League (APAL) met on October 31 — November 8, 1966, in Seoul, Korea. The worldwide character of the meeting was brought into sharp focus by the broad spectrum of the participants, with 23 countries being represented by delegates and eleven other nations by observers.

Vaclovas Sidzikauskas, Chairman of the Lithuanian Delegation to the Assembly of Captive European Nations, was the ACEN observer to the Conference.

The main items on the agenda of the Conference were: 1) Measures for strengthening the worldwide Anti-Communist Movement; 2) Exchange of information and cultural activities; 3) Effective ways and means to meet and defeat the Communist challenge and to expand the frontiers of freedom; and 4) Adoption of a joint declaration.

On October 31, the participants to the Conference were brought to Pusan, Korea, where they were warmly greeted by the Mayor and attended an anti-Communist rally of over 150,000 people. The delegates also visited the U. N. Cemetery. On November 3, the delegates paid homage to the dead at the National Cemetery in Seoul, where Korean soldiers who fell in the Korean War are buried. The 12th Conference of the APACL was officially opened later that day at the Citizens Hall by Ching Hee Park, President of the Republic of

Korea. Chung Yul Kim, Chairman of the League's Council and former Korean ambassador in Washington, presided.

Mr. Sidzikauskas delivered his address on ACEN's behalf on November 4. He also served as a Member of Committee III (To Find the Means to Combat the Communist Challenge) and of the Supreme Committee. Sidzikauskas has submitted to the Conference a resolution on the captive East-Central European countries, which was unanimously adopted.

The most important achievement of the Twelfth APACL Conference was the transformation or „expansion” of the Asian People's Anti-Communist League into the World Anti-Communist League. This decision by the Conference mirrored the view expressed in this address by Mr. Sidzikauskas:

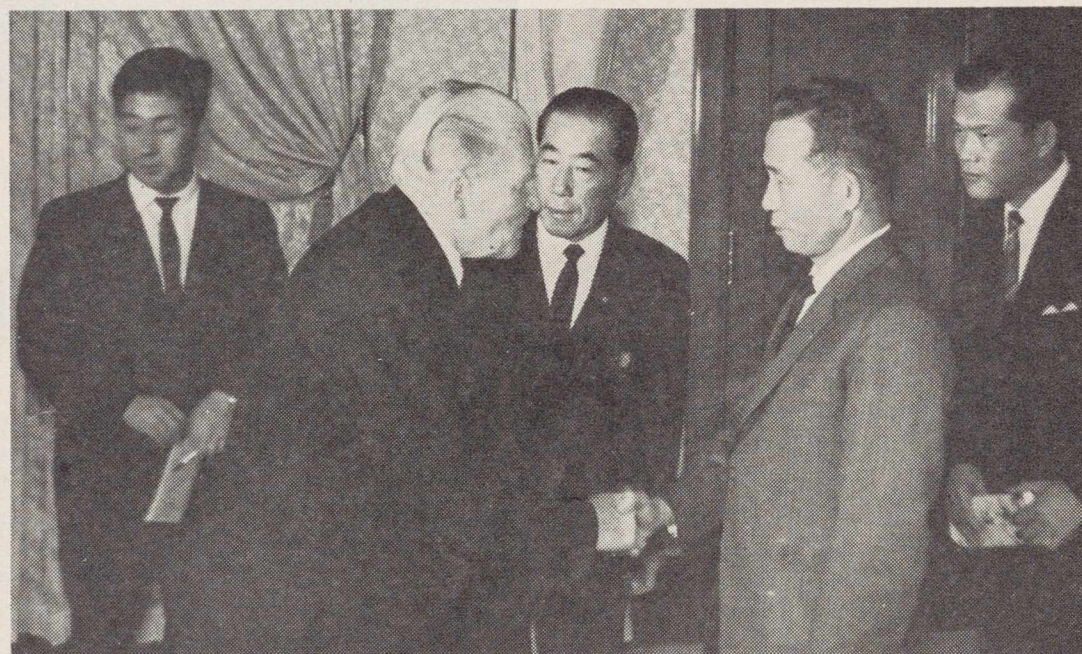
„Gone are the days, when regional and limited solutions were thought to be sufficient in dealing with the Red menace. Today's conflict encompasses all mankind; the global offensive of Communism can be met and repelled with nothing less than a global counter-offensive.”

In addressing the delegates of the APACL Conference, Mr. Sidzikauskas said among others:

„It must be noted, however, that these (anti-Communist) gains — in terms of the captive peoples — have been small and far apart. East-Central Europeans are still denied their fundamental right to free speech, freedom of worship, and to chart their own destiny with-

V. Sidzikauskas, president of Supreme Committee for Lithuania's Liberation meets Ching-Hee Park, president of the Korean Republic.

Vliko pirm. V. Sidzikauskas sveikinasi su Korėjos respublikos prezidentu Ching-Hee Park Azijos Tautų Antikomunistinės Lygos konferencijoje, pernai metų lapkr. 7 d.

Conference members of the Asian People's Anti-Communist League, among them min. V. Sidzikauskas, visit Memorial Cemetery.

Azijos Tautų Antikomunistinės Lygos konferencijos dalyviai lanko Memorial Cemetery; iš kairės: Kraft, buv. Danijos užs. reikalų ministris, Oberlander, Vak. Vokietijos min., V. Sidzikauskas, Vliko pirm.

call for, so-called, wars of national liberation" while they continue to rule the Baltic peoples in the classic spirit of Tsarist Russia's imperialism.

"The free world should not be amiss in its duty to the captive Lithuanians, Latvians and Estonians, and should continue to expose Soviet colonialism in the United Nations and elsewhere."

There will be members and associate members of the League. Anti-Communist organizations shall be accepted as non-voting associate members of the League, but the Executive Board may grant by a majority vote full membership to an associate member upon recommendation by two members of the Executive Board. Besides regional organizations — for Asia, the Middle East, Africa, Europe, North and South America — the organs of the League include: 1) General Conference, 2) Council, 3) Executive Board, and 4) Permanent Secretariat. The new Charter will take effect on April 1, 1967. The Charter was adopted by the plenary meeting and on November 8, 1966 was signed by the delegates to the Conference.

Thus a new organization was born out of the Seoul meeting, which in itself was a memorable occasion for ACEN's representative to renew and establish contacts with Afro-Asian and Australian delegates and acquaint them with ACEN and its activities.

Ku Cheng-Kang, the newly elected Chairman of the World Anti-Communist League, expressed to Mr. Sidzikauskas the hope that ACEN would be represented at the First Conference of the League, scheduled to be held next year in Taipei, Taiwan.

During his Asian trip, Mr. Sidzikauskas visited Tokyo at the invitation of Professor Jiutsu Kitaoka, Chairman of the Japanese Delegation to the Seoul Conference. Mr. Sidzikauskas gave a lecture before a select audience on ACEN, its aims and activities, and the Baltic States. In a lecture in Tokyo Mr. Sidzikauskas spoke about the Baltic States to a large gathering of Japanese intellectuals, students and political personalities. The numerous questions from the floor gave witness of considerable Japanese interest and knowledge of the Baltic case. Excerpts from his lecture were broadcast over three Tokyo radio stations and will appear in „Gaiko Jiho", a Japanese magazine dealing with international affairs.

Mr. Sidzikauskas also met with Eiichi Nobushima, representing the Japanese Friends of the Captive Nations, and with other supporters of the cause of freedom and self-determination for the peoples of East-Central Europe. (A. C.)

Books & Periodicals

Lituanus. Volume XI, No. 1, Spring 1965. Lithuanian cultural Quarterly.

This issue contains articles on:

"Simanas Daukantas, Historian and Pioneer of Lithuanian National Rebirth," "History of the Lithuanian Cultural Profile in German Literature," "Nazi Ideology and Policy in the Baltic States," "Poetry and Prose of Vincas Mykolaitis-Putinas." Six poems by Mykolaitis are given in an English version. Nine reproductions of works by Romas Viesulas are accompanied by an article on the young graphic artist.

Lituanus Volume XII, No. 2, Summer, 1965. The new issue features articles on: "Conversations with Molotov" by Vincas Krėvė-Mickevičius; "Codification of the Law in the Grand Duchy of Lithuania" by A. Plateris; "Early Theories on East European Sources of Shakespeare's 'The Tempest' and 'The Winter's Tale'" by Al. Šešplaukis. Sculptor Antanas Mončys is introduced with an article by A. Kurauskas and eight reproductions of his work. The 25th anniversary of Soviet occupation is surveyed in several items. There are also book reviews of Vincas Krėvė's "The Herdsman and the Linden Tree," and others.

Lituanus. Lithuanian Quarterly, Summer 1966. Volume 12, No. 2. 80 pages. With ten reproductions of H. Šaulkauskas works.

Lituanus is a journal of arts and sciences, dedicated to presentation and examination of all questions pertaining to the countries and peoples of the Baltic States, particularly Lithuania.

Lituanus is published four times a year. Subscription: \$3.00 per year. Address: Lituanus, P. O. Box 9318, Chicago, Ill. 60609.

Human Rights in Communist-Controlled East-Central Europe. 8 pages. Published by The Assembly of Captive European Nations. Boleslaw Biega, Rapporteur. 1966.

Inaugural Message of Ronald Reagan, Governor of California. Delivered during Inaugural Ceremonies at the State Capital January 5, 1967. 12 pages.

INTERNATIONALISM OR...

Continued from page 19

This nationalism has nothing to do with the so-called „National-socialism" of Hitler or the Fascism of Mussolini, for these tried to build up their own nations through the enslavement of others.

Communists, Fabianists and other leftists purposely mix those two separate terms to confuse the man in the street and to promote internationalism.

On the other hand internationalism itself can't be rejected out of hand. Mutual co-operation between nations is strongly demanded in this technological age.

Internationalism therefore may be and should be very desirable and useful for the welfare of individual nations and for mankind as a whole. But at this stage it must be stressed very strongly that internationalism should be a servant of the individual nations and not an instrument of take-over or enslavement and subsequent destruction of national identity, as planned by the Communists and by some U. N. officials.

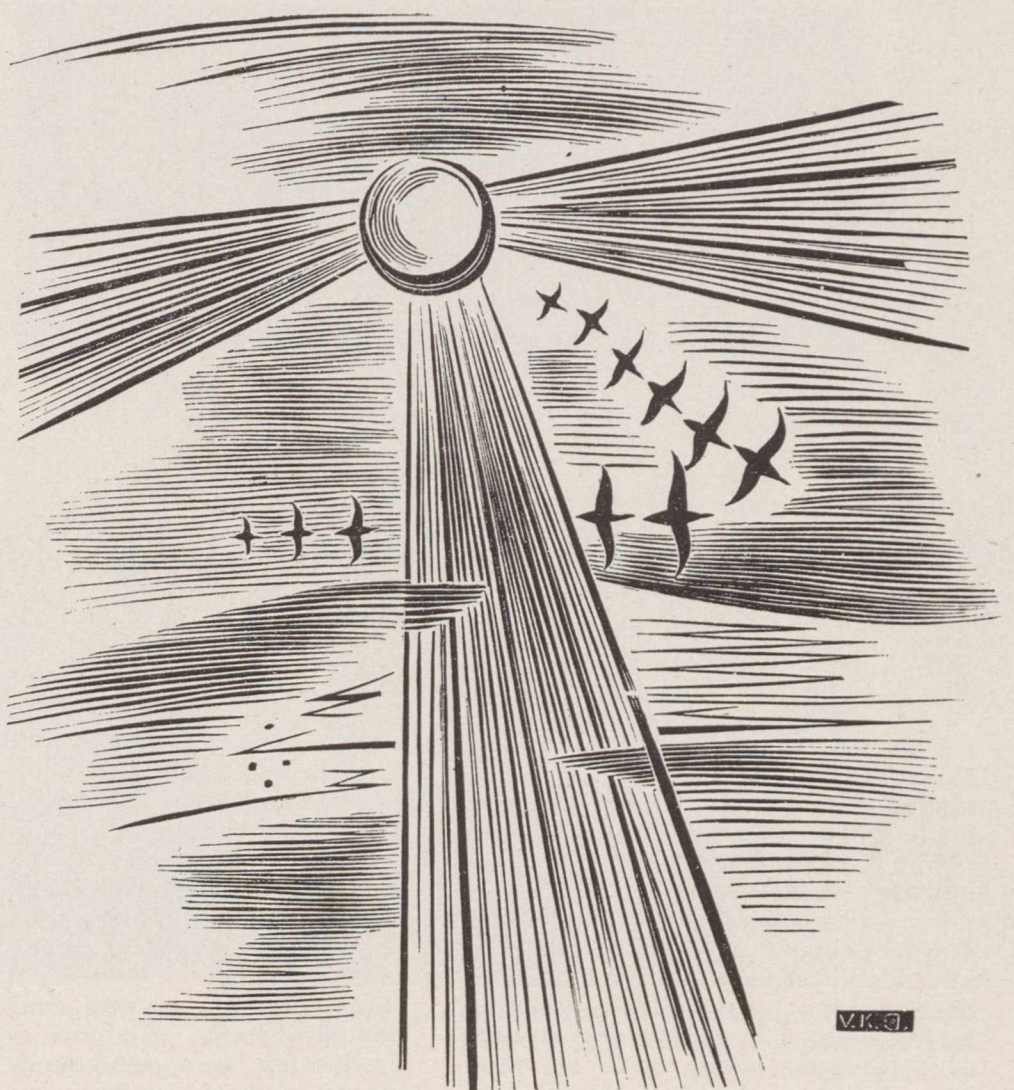

Illustration from "The Seasons".

Woodcut by
V. K. Jonynas

THE SEASONS by K. Donelaitis

This work (over 3,000 lines) has been rendered into English verse by Nadas Rastenis from Baltimore, Md., known for translations of the Lithuanian poetry by A. Baranauskas, V. Kudirka, Maironis and others.

The editing is done and foreword is written by Dr. Elena Tumas, Professor of English and Comparative Literature at California State College at Fullerton. Mrs. E. Tumas in her own right is a very well known Lithuanian poetess, author of a book of poems, "The Saints and the Kings".

The book will be off print this Spring.

The subscription accepted at the

LITHUANIAN DAYS PUBLISHERS
4364 Sunset Boulevard
Los Angeles, California 90029

Price: \$3.00 Pre-edition price: \$2.20

Please send:

() copies of "The Seasons" at 2.00 (only before Oct. 15, 1966)

Enclosed \$.....

Name

Address

City State Z. C.

The Vytis coat-of-arms on Lithuanian stamps: 1. Issue of 1919. 2. Issue of 1937. 3. Issue of 1940. — Vytis Lietuvos pašto ženklų 1919, 1937 ir 1940 metų laidose.

LITHUANIAN HISTORY IN STAMPS

By ANTANAS BERNOTAS

Part LCIII

During the first decade, Lithuania, which was greatly damaged during World War I, made rapid economic progress.

The ruined towns were quickly rebuilt: modern buildings were constructed, streets laid down, bridges erected, electricity and water supply introduced. The change was especially noticeable in Kaunas, the temporary capital of Lithuania, which with its modern buildings and comfort was close behind other large European cities. To the small Lithuanian nation, not exceeding three million in population, it was an evidence of distinguished work, energy, diligence and strong persistence.

After a university and other schools of higher education were opened in Kaunas, scores of new physicians, lawyers, professors and experts in various fields were trained. Sanitary supervision and hygienic conditions were considerably improved, not only in towns, but in the country as well.

Because Lithuania is considered an agricultural country, the government at all times paid particular attention to the development and improvement of its agriculture. Supported by the government with credit, long-term loans and by other means, new co-operations were established which slowly took over from the individual persons the whole economic and commercial apparatus.

In 1923 Juozas Tūbelis, an economist and agriculturist, later prime minister, organized a corporation named Lietūkis, which in later years branched off into Pienocentras (dairy products), Linas (flax production and export), Sodība (fruit growing and preparing), and others. Lietūkis purchased agricultural products from the farmers, exporting them to foreign countries and importing farm machinery, equipment, and fertilizers to supply the country's agricultural

needs. Branches of Lietūkis were operating in all larger towns of Lithuania.

The corporation Pienocentras organized throughout the country a net of dairies which collected milk and eggs from the farmers. These dairies produced a high quality butter, second best in Europe after Denmark, which was mainly exported abroad. Of course, a part of production was consumed by the inland customers. The corporation Maistas, which produced meat and canned goods, built in Kaunas, Klaipėda, Tauragė and other cities packing houses. These packing houses collected from farmers cattle, hogs and poultry and produced high quality bacon and other products. These were exported to many countries but mainly to England, where they were in great demand.

To prepare village youth to become skilled agriculturists, a tight net of "Jaunųjų Ūkininkų Rateliai" (Young Farmers' Circles) was organized to provide education by district agronomists. In Kaunas "Žemės Ūkio Rūmai" (Agricultural Center) was built the purpose of which was to enlighten Lithuanian farmers professionally by offering for farmers courses, lectures, agricultural exhibitions and thousands of volumes of informative literature. The weekly "Mūsų Rytojui" (later "Ūkininko Patarėjas") reached a record circulation of 100,000 copies.

Further, the farmers were encouraged to start cultivating sugar beets, a vegetable little known in Lithuania. The results were excellent. In a short period a corporation, "Lietuvos Cukrus", was organized which built in Panevėžys, later in Marijampolė and Pavenčiai, sugar refineries producing sufficient sugar for the inland market. Better corn cultures were selected and better breed of cattle hogs and sheep was introduced.

DARBININKAS

išeina du kart savaitėje. Prenumerata metams \$7.00. Naujiems skaitytojams pirmais metais tik \$5.00. DARBININKO administracijoje veikia Spaudos Kioskas. Čia gaunami naujausi lietuviškų knygų leidiniai, maldaknygės, lietuviški kryželiai, gintaro ir odos lietuviški išdirbiniai bei lietuviškos plokštelės.

Visais reikalais kreiptis

DARBININKO ADMINISTRACIJA

910 Willoughby Avenue • Brooklyn, N. Y 11221 • Tel. GL 2-2923

„Lietuvių Dienų“ leidykla turi nedidelį skaičių naujos laidos plokštelės vaikams

ŽIRGINĖLIAI

Tekstus skaito dramos aktoriai B. Pūkelevičiūtė, Viltis Vaičiūnaitė, L. Barauskas, V. Kerbelis, V. Skaistgiris, K. Veselka ir patys vaikai.

Audiofoninis tekstas ir režisūra — B. Pūkelevičiūtės.

Muzika ir garsų efektai Zigmo Lapino. Viršelį K. Veselkos.

Kaina \$6.00 (Plokštelė siunčiama apdrausta, pridėjus 50¢)

Renew Your Subscription to the LITHUANIAN DAYS MAGAZINE!

BIRUTĖS VALTERIENĖS DAINOS

Antra laida.

Plokštelė gaunama:

„Lietuvių Dienos“, 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Ca. 90029

„Darbininkas“, 910 Willoughby Ave., Brooklyn, N. Y., 11221

„Dirva“, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103

Čikagoje —

J. Karvelis, 2715 West 71st Str., 60629

Balys Brazdžionis, 2646 West 71st St., 60629

Birutė Bulotaitė, 3817 S. Campbell Ave., 60632

Kanadoje —

P. Adamonis, 3907 Rosemount Blvd., Montreal, Que.

P. Misevičius, 32 Hendrich Ave., Toronto 4, Ont.

V. Urbonas, 17175 Gaylord Ave., Detroit, Mich 48240

Motery Vienybė, Lithuanian-American Women's Society, New York, tendered a social meeting in honor of Mrs. Helen V. Kulber, who had served as President of the organization for 7 years. The members presented her with a jeweled engraved charm for the gold bracelet they had given her previously. She received many gifts and messages.

Seated left to right: Mmes Mosechuk, Ursula Bacey, new Vice President, Mary Buyokas Treasurer, Anna Kriscunas, new Financial Secretary, Elena Andrusis, new President, Kulber, outgoing President, and Marion Jokubaitis, former President, who made and presented the citation. Mrs. Jokubaitis also presented Motery Vienybė with an album she had made containing press clippings and photographs of the society's activities since its inception 32 years ago.

Standing left to right: Mmes. Karvelis, Povilanskas (since deceased), Klimas, Povilauskas Petrash, Podzius, Venis, Simen, Atkocaitis, Trecio-kas. (Among many other members and guests present but not in photo, is Mrs. Anna Laurys, new Secretary.)

Photo by A. Binkins

LITHUANIANS MAKE NEWS

● **Amens in Amber**, a book of poems by Franciscan Rev. **Leonardas Andriekus**, will be published by Manyland Books. The translator of the poems into the English language is Mrs. Demie Jonaitis. She herself writes poetry in English, but she is mostly known as translator from the Lithuanian.

● **Grażina Amonas** (Vokietaitytė), associate professor at Lindenwood College, St. Charles, Missouri was appointed to teach dancing in the Creative Dance Center, Tucson, Arizona.

● **Mr. Alfred Jakštas** is the head of the department that is in charge of restoring old paintings at the Chicago Art Institute. At the present time he is restoring a 450 year old painting "Madonna with Child and St. John" by artist Corregio. The painting was damaged by thieves. Its worth is estimated at 1/2 million dollars. Artist A. Jakštas has been a painting restorer since 1941. He began work for the Chicago Art Institute in 1961.

● The Captive European Nations Assembly's general committee has voted on some resolutions concerning the **Baltic States**. It has voted to turn to the State Department and request it to present the case of the Baltic States to the United Nations, demanding to end Soviet Russian colonialism and to restore independence in the Baltic States.

The General Committee shall renew its request that Radio Free Europe organize a section to broadcast radio programs to **Lithuania, Latvia, and Estonia**.

● Television station WBAL in Baltimore, Md., presented a half

Americans of Central and Eastern European descent honor senator Thomas F. Dodd.

Praėjusių metų gruodžio 3 d. Conference of Americans of Central & Eastern European Descent pagerbė senatorių Thomas F. Dodd. Pagerbimo vakarienėje CACEED pirmininkas prel. J. Balkūnas senatoriui įteikė specialų raštą-adresą (plaque) už jo nuolatinį pavergtų tautų užtarimą ir gynimą.

Foto L. Tamošaitis

hour film about Lithuania's fight and sufferings in the cause of freedom. Emphasis was placed on Lithuanians suffering in Siberia and their prayers, written in their prayerbook, **MARY, SAVE US**. Many requests have been received from viewers, and the film, entitled, "From the Depth I Call You", was repeatedly shown September 19th.

The production of this film was the result of many efforts on the part of Rev. K. Pugevičius and Rev. L. Jankus, Director of the BALF (Lithuanian Relief Fund). A copy of this film (16 mm. sound) is at the center of the Lithuanian Relief Fund in New York, 105 Grand St., Brooklyn, N. Y.

**Lithuanian Day
At World Fair, Expo 67**

● The Canadian Government has invited Canada's Lithuanian Community to arrange a **Lithuanian Day** at the Montreal World Fair, Expo 67, on September 3rd next year, and a committee for this purpose has already started work. The program will include an exhibit, a concert of Lithuanian music and dancing to be held in the 7,000-seat exhibition theatre. A number of special publications for the occasion are being prepared, among them a book about Lithuanians and their activities in Canada. The publication committee is headed by Dr. J. Sungaila, the book is being edited by Dr. J. Puzinas. The Canadian Federal government granted \$2000 for this publication, but another \$7000 is needed and the Lithuanian public is urged to contribute.

Dr. J. K. Valiūnas, newly elected president of the Supreme Committee for Lithuania's Liberation, and Mrs. Valiūnas at Kennedy Airport on the way to South America.

Photo Pranas Ažuolas

Dr. J. K. Valiūnas, naujasis Vliko pirmininkas su žmona, Kennedy aerodrome prieš išskrendant į Pietų Ameriką lankyti lietuvių kolonijų.

● On January 22nd, **Dr. J. K. Valiūnas**, president of the Supreme Committee for Lithuania's Liberation, left for South America to attend the Lithuanian convention in Buenos Aires, Argentina. On the way he will stop at Bogota, Colombia, Lima, Peru, and Santiago, Chile. After the convention he will visit Montevideo, Uruguay, Sao Paulo and Rio de Janeiro, Brazil, Caracas, Venezuela, and San Salvador, El Salvador.

He will meet with representatives of Lithuanian organizations and, wherever possible, with government officials and members of the press.

● Lyrical baritone **Haraldas Serafinas**, a World War II refugee from Lithuania, has signed a contract with the Zurich Opera in Switzerland.

● Miss **Lionė Juodytė** gave her second song recital at the Town

Hall in New York on October 16th. The program also featured a string quartet.

Anglo-Soviet Financial Dispute to End?

● On his recent trip to Moscow, the Foreign Secretary of Gt. Britain, Mr. George Brown, urged the Soviet Foreign Minister A. Gromyko to settle the financial dispute between Britain and the Soviet Union over an estimated L25 million, which Mr. Brown described as "a nagging irritant in British-Soviet relations." Britain claims about L15 million from the Soviet Union, for British-owned assets seized in 1940, mostly in the Baltic States, and the USSR is claiming about L10 million in gold deposited in London by the then independent Baltic States before the Second World War. Share prices of Baltic Bonds have moved up slightly on the Stock Exchange.

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

didelio formato savaitraštis, skirtingas savo išvaizda ir turiniu, plačiai žvelgias į lietuvių gyvenimą.

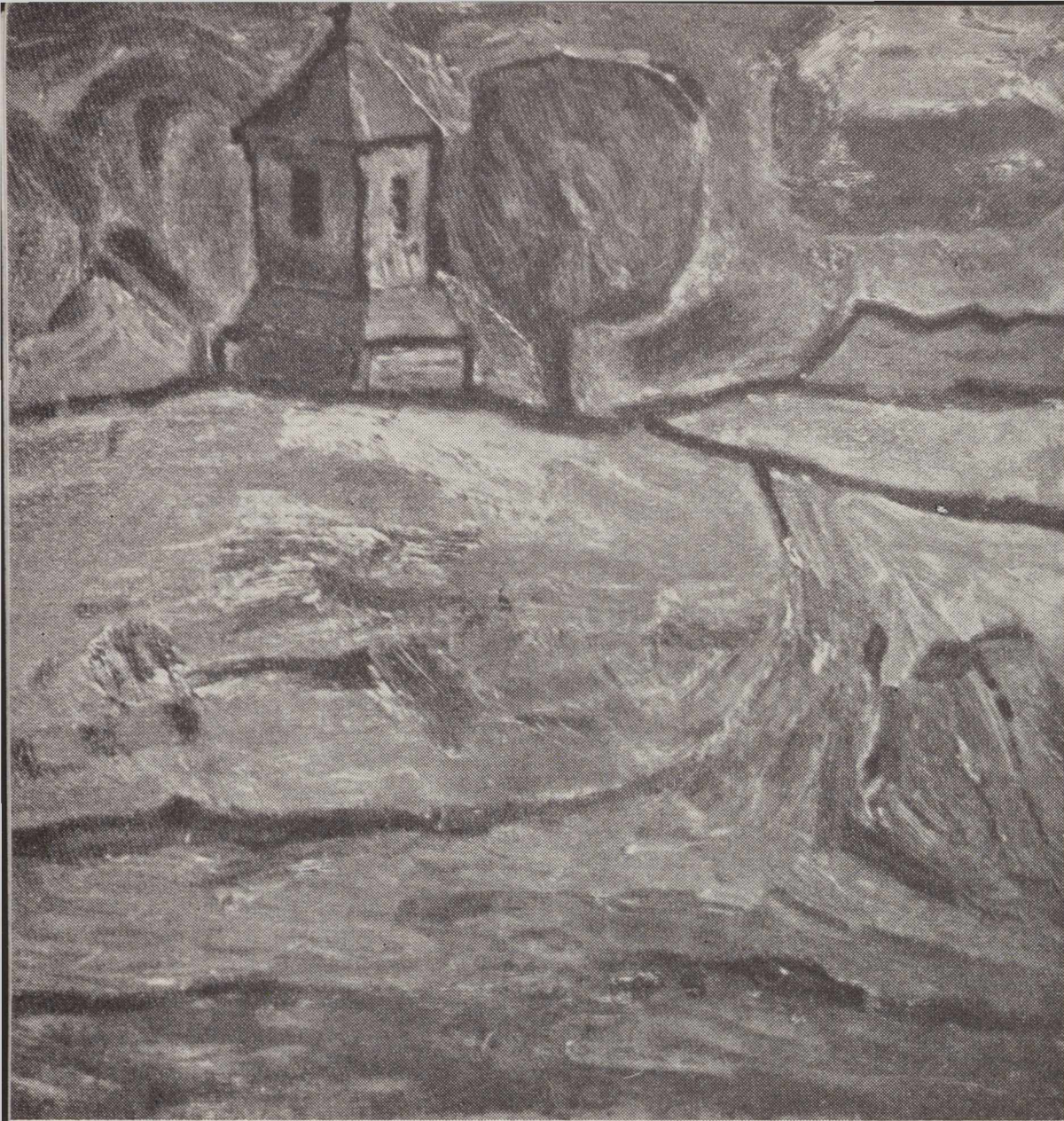
Plati Lietuvos gyvenimo kronika ● Laisvojo pasaulio lietuvių informacija ● Kultūrinis puslapis ● Jaunimo aktualijos ● Vaikų "žiburėliai" ● Religinis gyvenimas ● Sporto informacijos ● Skaitytojų pasisakymai ● Aktualūs straipsniai ● Politiniai įvykiai ir t.t.

Redaguoja: k. dr. **Pr. Gaidamavičius** ir **A. Rinkūnas**.
Leidžia: K. L. K. Kultūros Draugija "Žiburiai".

Prenumerata: metams tik \$5.00, pusmečiui — \$3.00. Naujiems skaitytojams daroma nuolaida. Norintiems susipažinti siunčiama keletas numerių nemokamai.

Adresas:

Tėviškės žiburiai, 941 Dundas St., W., Toronto 3, Ont., Canada

S. Kisarauskas

PEISAŽAS SU KOPLYTĖLE

Landscape with a Wayside Chapel

Menas okupuotoj Lietuvoj veržiasi už partijos rėmų

švarėja, iš "gigantiškų" plotų nukeliamas į lyrines detales su romantiškais užkampiais, kur nėra socialistinės statybos, o alsuoja lietuviška siela. Nebe nuodėmė tame peizaže jau nė medinė koplytėlė, ar natiurmorte senojo liaudies meno fragmentas ("dievukas"...). □

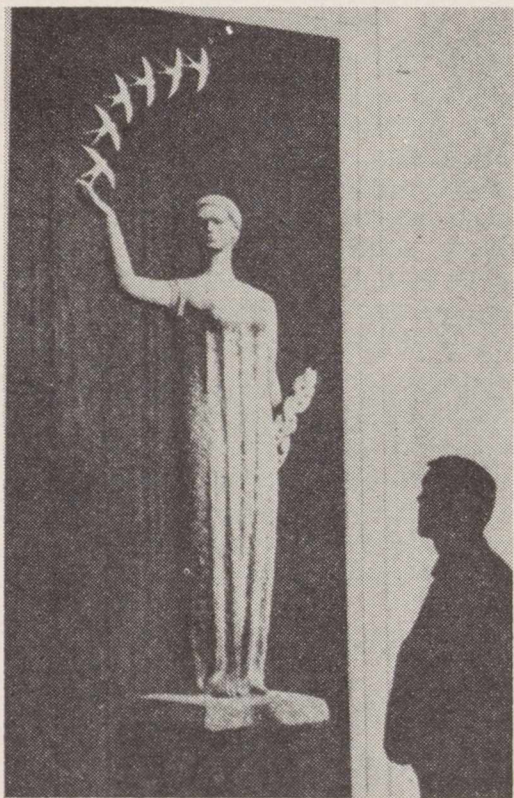

S. Valiuvienė

"Sadutė", lino raizginys
Folk Dance, linoleum cut

□

Gamtovaizdis tapyboje paskutiniuoju laiku, betėsiant P. Kalpoko, K. Sklėriaus, J. Vienožinskio tradicijas, vis labiau nusikrato pokario metų užplūdusios politinės agitacijos su žemės dalinimu, "išvaduotojais" rusais kariais ir daugybe memuarinių tapinių iš lietuviškos divizijos fronto momentų... Teoretiškai dar pakalbama apie statybas, užtvankas, fabrikus, elektrifikaciją, bet praktiškai tatau paliekama proginėms šventėms, ataskaitinėms parodoms, o lietuviškasis peizažas

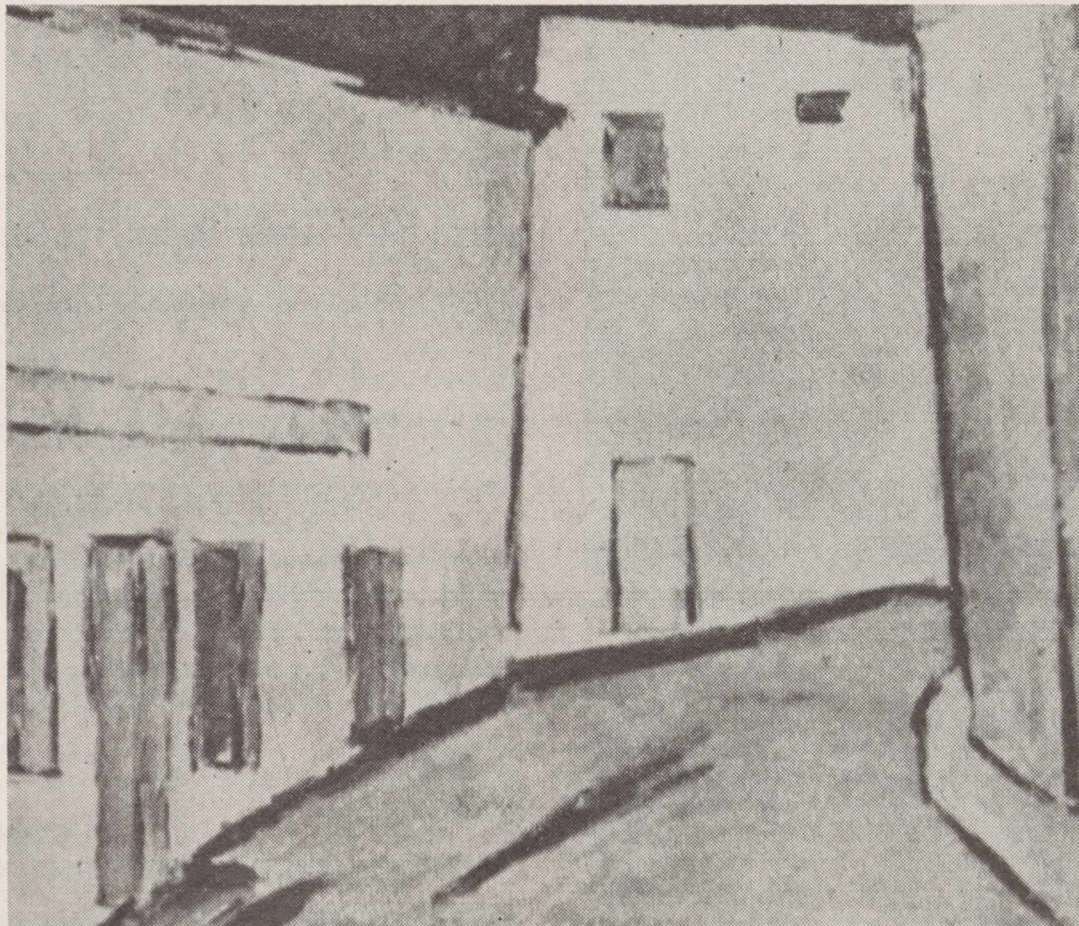

J. Mikėno skulptūra
"Pirmosios kregždės"
(Taikos tema)
The First Swallows, sculpture

J. Švažas

Aliejaus tapyba

Painting, oil

□

Grafikoje nepaprastai plačiai išvyravo laudies pasakų motyvai; iliustracijų bei savarankiškų paveikslų temos su stilizuotomis detalėmis iš tautodailės kryžių bei "saulučių" raštų kupėte kupa lietuvaitymis, paukščiukais (kregždutėmis, balandžiais) ir visai nutolusiomis nuo realybės figūromis bei vingiais. Jaunieji grafikai tiek išleidžia į stilizaciją, kad piešiniai tampa beveik rebusais. Gryno abstrakto dar nėra, bet tendencija į ją didelė. Surasta, kur įkišti agitacinę ir politinę temą — į plakatą. Ten ji vešliai keroja — jai ten ir vieta, o ne meno kūrinyje. □

□

Ir skulptūra stengiasi išsinerinti iš politrukinių žašlų. Užsikabindama už populiariųjų temų, ji stengiasi kalbėti širdies, o ne agitpropu kalba. Parkuose vis dažniau užtiksi Birutės, Jūratės ir Kastyčio ar Egilės žalčių karalienės figūras. □

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

Baltimore, Md.

"RADIO PROGRAMA LIETUVIAMS"

Girdima Marylande ir Washington, D.C.
rGirdima sekmadieniais 10 — 11 val. ryto
per FM radijo stotį WFMM 93,1 mgcl.

Programos vedėjai: **Albertas Juškus**,
4515 Wilmslow Rd., Baltimore 10, Md.,
Phone: Tuxedo 9-8693;

Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.,
Baltimore 27, Md. Phone: Circle 2-1779

So. Boston, Mass.

LAISVĖS VARPAS

**Naujosios Anglijos Lietuvių kultūrinė
Radijo Programa**

sekmadieniais — 8-9 val. rytą.
AM bangomis 1190 kilocikly; FM bango-
mis 105.7 megacikly iš

WKOX, Framingham, Mass.
P. Viščinis, programos vedėjas,
173 Arthur Street, Brockton 18, Mass.
Tel. JUniper 6-7209.

LIETUVIŲ RADIO KORP. PROGRAMA
Seniausia liet. Radijo programa Naujojoje
Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m.
vedama **Stepono ir Valentino Minkų**, gir-
dima nauju laiku

Sekmadieniais nuo 1:00 iki 1:30.
Boston, Mass. — WLYN - 1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, mu-
zika, dainos ir Magdutės pasaka.
502 E. Broadway, So. Boston 27, Mass.
Tel.: AN 8-0489

Lietuvių Radijo valanda

Sekmadieniais nuo 11:00 iki 12:00 val.
WHIL — 1430 banga, Medford 55, Mass.
Jonas J. Romanas, vedėjas
170 H Street, South Boston 27, Mass.
Tel. Andrew 8-7635

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS

RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS

Kas rytą nuo pirmadienio iki penktadienio
10:00 — 11:00.

Šeštadienį is sekmadienį 8:00—9:30.
"Vakaruškos" pirmadienio vak. 7:00-8:00.

Visos programos iš
WOPA Stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M.
7159 S. Maplewood Ave., Chicago 29, Ill.
Tel.: HEmlock 4-2413.

MARGUTIS

Seniausia ir populiariausia radijo progra-
ma Chicagoje.

Nuo šių metų kovo mėn. 15 d.
transliuojama iš naujos ir galingos radijo
stoties WXRT — radijo banga FM — 93,1.
Kas dieną nuo 7 val. vakaro (išskyrus šeš-
tadienius ir sekmadienius)

Programos vedėjas **Henrietas Žemelis**.
Adresas: MARGUTIS, 6755 S. Western Ave.
Chicago, Ill. 60636. tel GRowehill 6-2242.

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo programa TĖVYNĖS GARSAI

penktadieniais 8—9 val. vakaro
per WXEN-FM stotį 106,5 mc
Vedėjas — **Juozas Stempužis**.
4249 Lambert Rd., Cleveland 21, Ohio
Tel. 382-9268

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje
Sekmad. rytais 10:30-11:00 Lietuvos laiku
kiekviena vakarą 20:15-20:30 Liet. laiku.

Bangos: 31. 25, 19 ir 196 metrų.
Vedėjas **Kun. Dr. V. Kaziūnas**.
Adresas:
Sezione Litvana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO.

Detroit, Mich.

LITHUANIAN MELODIES Radijo valandėlė
girdima kiekv. šeštadienį 8:45—945 p.p.
iš Detroito stoties WJLB — 1400 kil.

Pranešėjai: **Patricia Brandza** ir
Algis Zapparackas
Vedėjas Ralph Valatka.
15756 Lesure Ave., Detroit 27, Mich.
Telephone: BRoadway 3-2224

LIETUVIŠKAS BALSAS-LITHUANIAN VOICE

WQRS-FM stotis. Banga 105.1 Mc.
Sekmadieniais 8:30 — 9 val. ryto.
Išlaiko radijo klubas.

Klubo pirm. — inž. Vacys Urbonas.
17175 Gaylord Ave., Detroit, Mich. 48240
Tel. KE 7-9642

Programos redaktoriai ir pranešėjai:
Jonas Kriščiūnas — 846-4245; **Kazys Go-
gelis** — 535-6683; **Rožė Ražauskienė** —
278-1353; **Stasys Garliauskas**—TA 6-1385;
Antanas Janušis — VE 5-8317.

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"

Connecticut valstybės kultūrinė valandėlė
WBMI — FM 95.7 mc.

Kiekvieną sekmadienį 12:00 — 1:00 p. p.
Programos vedėjas **A. Dragūnevičius**,
273 Victoria Rd., Hartford, Tel. CH 9-4502

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ"

Radijo valanda girdima
kiekvieną šeštadienį 5:00—6:00 val. p. p.
iš New Yorko stoties WEVD — 1330 kilo.
ir 97.9 meg. (FM).

Direktorius **Jokubas J. Stukas**,
1016 Schleifer Rd., Hillside, N. J. 07205.
Tel.: 289-6878 (Code 201)

Kultūrinė liet. radijo valanda anglų kalba
per SETON HALL Un-to stotį WSOU-FM
pirmadienio vakarais 8:05 89.5 meg.
Vedėjas **J. J. Stukas**.

"LAISVĖS ŽIBURYS"

Nauja radijo programa, pradėta bal.
24 d. girdima kiekvieną sekmadienį
nuo 9 val. iki 10 val. ryto.
WHBI stoties 105.9 FM banga.

Adreass: **Romas Kezys**, 62-15 69 Place,
Middle Village, N. Y. 11379.
Telefonas: TW 4-1288.

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa BENDRUOMENĖS BALSAS

Stotis WTEL — 860 kilocycl.
Šeštadieniais nuo 1:30 iki 2:30 p. p.
Kultūrinės apžvalgos, žinios, vietos
kronika, muzika ir skelbimai.
Programas tvarko ir praveda redakcinis
kolektyvas.

Rašyti: "Bendruomenės Balsas",
1203 Green St., Phila., Pa. 19123
Telef. PO 5-0932

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in Pittsburgh, Penn.

Pittsburgh, Penn. - WPIT 730 kilocycles.
Sekmadieniais 12:30—1:00 p. p.
Programos vedėjai:
Povilas ir Gertruda Dargiai.
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill Road, Pittsburgh 16, Pa.

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS

Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min.
iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku,
41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas **Dr. J. Gailius**.
Circonvallazione NOMETANA 162

Rochester, N. Y.

Kultūrinė lietuviška valandėlė

Sekmadienio rytą 9:35—10:00 per WHEC
1460 klc.

Išleiko Lietuvių Radijo Klubas

Klubo valdyba: Pr. Puidokas, pirm., 580
Wilkins St., (14521); A. Cieminis, vicep.;
R. Kirsteinas, sekr. 229 Nester St. (14621);
V. Žmuidzinas, išd.; E. Karklienė, narė.

Programas praveda valdybos nariai ir
šie vedėjai: O. Adomaitienė, A. Dziakonas,
St. Ilgūnas, Br. Krokys, B. Sedlickaitė ir
D. Šiurlienė.

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ RADIO PARTIJA

WBRY, Waterbury, 1590 Kilocycles
Kiekvieną šeštadienio vakarą
6:10 iki 7:00 p. m.

Programos vedėjas ir di.ektorius,
John D. Adams (Adomaitis)
5 Harriet Ave., Waterbury, Conn. 06708
Telefonas: 753-8898

Washington, D. C.

Nuo gegužės 1 pakeistas transliacijų
laikas ir bangos:

Kasdien 18 val. 30 min. ir 20 val.
Lietuvos laiku 16, 19, 25 ir 31 metr ban-
gomis.

Jos girdimos vasaros laiku:
Washington-New York — 11:30 AM ir
1:00 PM.
Chicago — 9:30 AM ir 11:00 AM.
Los Angeles — 8:30 AM ir 10:00 AM.
Vakary Europoj — 4 val. 30 min. vak. ir
6 val vakaro
Pietų Amerikoj — 12:30 p p. ir 2 v. p.p.
Australijoj (Sidney, Belbourn) — 1:30 v.
ryto ir 3 val. ryto.

Adresas:
Voice of America, Washington 25, D.C.

Wilkes-Barre, Pa.

Liet. Bendruomenės sk. Radijo programa
Sekmadieniais 3—3.30 val. p. p.
Stotis WPTS, 1.000 W. Ch.. 1540 Pittston,
Pa.

Radijo komisija: V. Paulauskas, kun. B.
Danis, dr. B. Kaslas, N. Bajorienė ir Vacl.
Romanas. Pranešėja N. Bajorienė.

Montrealis, Canada

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS

Kiekvieną šeštadienį 5 val. 30 min. pp.
CFMB stotis — Banga 1410.
Programos vedėjas **L. Stankevičius**.
1053 Cr. Albanel, Duvernay, P. Q. Canada
Tel: 669-8834

Toronto, Ont, Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI

Kiekvieną sekmadienį nuo 1 iki 2 pp.
WHLD stotis, Niagara Falls, N. Y. Banga
1270. Programos ved. **J. R. Simanavičius**,
974 College St., Toronto 4, Ont., Canada.
Te'lef.: LE 4-1274 — Daina Co.

Madrid, Espana

VEIKDOMOSIOS VLIKO TARYBOS RADIO BIURAS MADRIDE

TAUTINIS ISPANIJOS RADIJAS
transliuoja lietuviškai 21:30 — 21:55
Lietuvos laiku (arba 19:35—19:55 Vid.
Europos laiku) 25 ir 42 metrų bangomis.
(Kartojama kitos dienos rytą 8:25 Lietuvos
laiku [6:10—6:25 Vid. Eur. laiku] 42
metrų banga) ir nuo 17:40 iki 17:55 val.
42 metrų banga (9.370 kl.).

LIETUVIŲ DIENŲ

žurnalo ir knygų

PLATINTOJAI

J. A. V-se

Brooklyn, N. Y. — "Darbininko" adm-ja.

So. Boston, Mass. — S. Minkus

Chicago, Illinois — Balys Brazdžionis,
"Draugas", J. Karvelis, "Marginiai"
"Terra".

Cicero, Illinois — B. Štangenbergas.

Cleveland, Ohio — "Dirva", V. Rociūnas,
V. Taraska.

Detroit, Mich. — "Gaiva", "Neringa",
St. Anthony's Parish Library.

Grand Rapids, Mish. — J. Belinis.

Hartford, Conn. — V. Nenortas.

Kenosha, Wis. — B. Juška.

Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.

Omaha, Nebr. — Kun. L. Musteikis.

Putnam, Conn. — Immaculata Conception
Convent.

Rochester, N. Y. — A. Sabalis.

Waterbury, Conn. — "Spauda".

Woodhaven, N. Y. — "Aidas", "Romuva".

Woodmant, Conn. — Z. Šaulytė.

Worcester, Mass. — Pr. Pauliukonis.

Anglijoje

Kew, Surrey — "Dainora".

Bradford, Yorks — Kun. J. Kuzmickis.

Australijoje

Adelaide, Edwardstown — A. Kubilius.

W. Brunswick — A. Vingis.

St. Kilda — N. Butkūnas.

Mirren — J. Rupinskas.

Sydney — Kun. P. Butkus.

Italijoje

Roma — Mnsgr. V. Mincevičius.

Kanadoje

Toronto, Ont. — V. Aušrotas, A. Kuolas,
P. Misevičius, Time Cigar Store.

Montreal, Que. — P. Rudinskas, (Parish
Library)

Sudbury, Ont. — Kun. A. Sabas.

Winnipeg, Man. — Br. Bujokienė.

Venecueloje

Caracas — Kun. A. Perkumas.

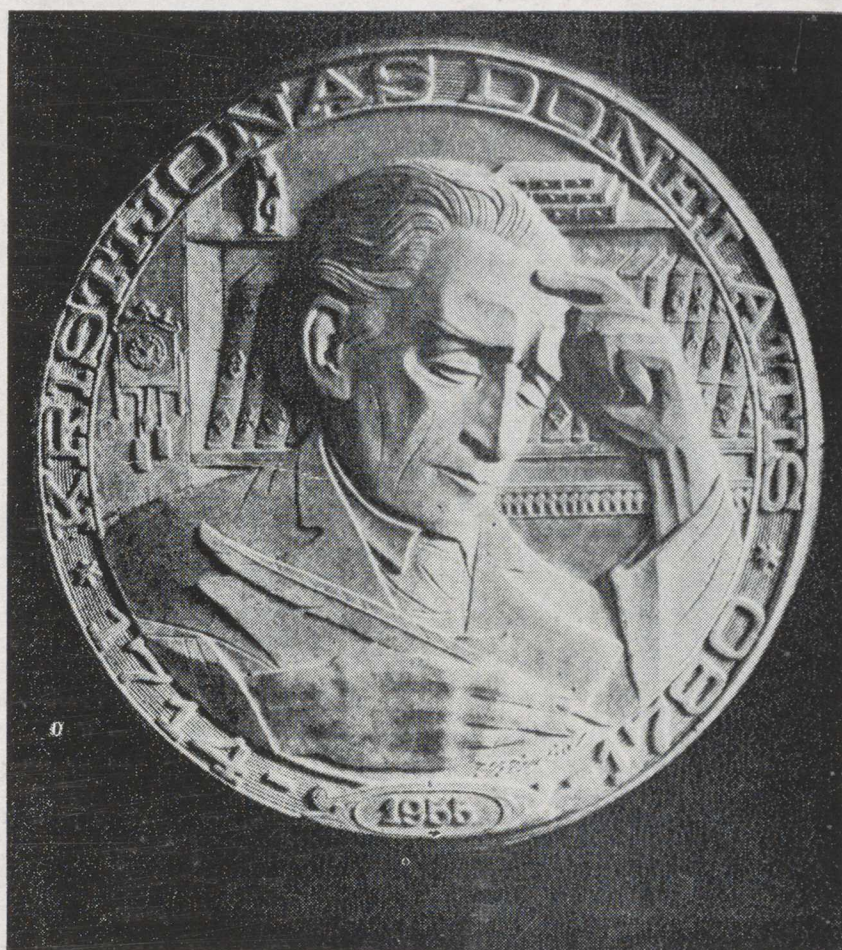
SKAITYKITE

"LIET. DIENŲ" LEIDYKLOS IŠLEISTAS KNYGAS

Pakeitę adresą, tuojau praneškite,
kad nesusitrukdytų žurnalo
siuntimas.

THE SEASONS

(M E T A I)

by

Kristijonas Donelaitis

1714 - 1780

*Commemorative publication of
two hundred fiftieth anniversary of his birth*

Rendered from the Lithuanian into English verse

by

NADAS RASTENIS